

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZE YÖNETİMİ BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN TARİHİ
GELİŞİMİ VE SMITHSONIAN MÜZELERİ
ÜZERİNDEN ARAŞTIRILMASI**

**ELİF COOK
2501140650**

**TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ NURİ ÖZER ERBAY**

İSTANBUL, 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : ELİF COOK Numarası : 2501140650
Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : MÜZE YÖNETİMİ Danışmanı : DR. ÖGR. ÜYESİ NURİ ÖZER ERBAY
Tez Savunma Tarihi : 25.03.2019 Saati : 10:00
Tez Başlığı : "Amerikan Müzeciliği'nin Tarihi Gelişimi ve Smithsonian müzeleri üzerinden araştırılması"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / ÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROFDE. ŞEBNEM ARIKBOĞA		"KABUL"
2- PROF. D. ESİN CAN		"KABUL"
3- DR. ÖGR. ÜYESİ NURİ ÖZER ERBAY		"KABUL"

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. SEHBAN KARTAL		
2- DOÇ. DR. SEVTAP DEMİRCİ		

ÖZ

AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN TARİHİ GELİŞİMİ VE SMITHSONIAN MÜZELERİ ÜZERİNDEN ARAŞTIRILMASI

ELİF COOK

Smithsonian Enstitüsü'ne bağlı 19 müze, Amerika Birleşik Devletleri'nde devlete ait tek müze grubudur. Kökeni koleksiyonculuğa dayanan Smithsonian Müzesi, gerek Amerikan müzeciliği modelinin, gerekse devletin müzecilikteki yeri ve öneminin daha iyi anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışmada, literatür taraması yöntemi kullanılarak ve Enstitüye ait internet siteleri araştırılarak, müzecilikte Amerikan modeli ve bu bağlamda Smithsonian Enstitüsü örneği incelenmektedir. Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda, özel müzeciliğe dayanan Amerikan modelinin aksine devlet tarafından işletilen Smithsonian Enstitüsü'ne bağlı müzelerin gelişmişlik düzeyi ve ziyaretçi sayısından hareketle başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu tespit, müzecilikte devletin rolünün önemli olduğunu ve başarılı müzeciliğin yolunun devlet katkısı ya da yönetiminde uygulanan modelden geçtiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müzecilik, Amerikan müzeciliği, Smithsonian Enstitüsü, Smithsonian müzeleri, müzeciliğin tarihsel gelişimi.

ABSTRACT

A RESEARCH OF THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF AMERICAN MUSEOLOGY THROUGH SMITHSONIAN MUSEUMS

ELIF COOK

The 19 museums of the Smithsonian Institute constitute the only museum complex owned by the United States government. Having its roots in collecting, the Smithsonian Museum is significant both in terms of American museology model and shedding light on the role and importance of the government in museology. In this study, in the context of the American model in museology, the example of Smithsonian Institute is surveyed through literature review and study of the institution's websites. As a result of the survey, it is concluded that the government owned museums operating under the Smithsonian Institute are successful both in terms of level of development and the number of visitors compared with the American model based on private museology. This finding reveals that the government's role in museology is significant and the success of museum operations is dependent on the model which has either government support or management.

Keywords: Museology, American museology, museum management, the Smithsonian Institute, Smithsonian museums, the historical development of museology.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Amerikan Müzeciliğinin tarihi gelişimi ve Amerika Birleşik Devletleri Smithsonian Enstitüsü müzeleri örneği incelenmiştir.

Söz konusu müzelerin Amerika Birleşik Devletleri Tarihi içerisinde yer alan kuruluş tarihlerinden itibaren nasıl kurulduğu, müzelerin içerdiği koleksiyonlar, Enstitü'nün çalışma sistemi, vizyonu ve genel misyonu hakkında bilgilere değinilmiştir.

Çok keyif alarak çalıştığım tez konumun ve genel çerçevesinin belirlenmesinde baştan sona yardımcı olarak desteğini esirgemeyen Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Fethiye Erbay'a değerli birikimleri ile yanımda olan ve bana bu yolda ilerlememi sağlayan, tezim ile ilgili değerli yönlendirmelerini esirgemeyen hocam Doç. Dr. Mutlu Erbay ve Tez Danışmanı hocam Dr. Öğretim Üyesi Nuri Özer Erbay'a beni Washington'daki evinde ağırlayarak deneyimlerini paylaşarak yönlendiren Esin Atıl'a şükranlarımı sunarım.

Bu süreçte bana destek olan Freer Gallery müze uzmanı Zeynep Simavi'ye A.B.D Minnesota Üniversitesi Antropoloji Bölümü araştırma görevlisi kuzenim Britt Van Paepeghem ve eşim David Cook'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2019

Elif COOK

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
RESİMLER LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN GELİŞİM TARİHİNİN MÜZE ÇALIŞMALARINDAKİ ÖNEMİ

1.1. Müzeciliğin Gelişimi	4
1.1.1. Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi	4
1.1.2. Müzecilik Öncesi Dönem: Koleksiyonculuk	6
1.1.3. Müzecilik Anlayışının Ortaya Çıkışı	11
1.2. Müzecilik Çalışmalarının Nedenleri.....	14
1.3. ABD Müzeciliğinin Başlangıcı.....	16
1.4. ABD’de Müzeciliğin Beslendiği Kaynaklar.....	19
1.5. ABD Müzeciliğinin Önemi	20

İKİNCİ BÖLÜM AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN GELİŞİMİ AÇISINDAN SMITHSONIAN ENSTİTÜSÜ MÜZELERİNİN ARAŞTIRILMASI

2.1. Smithsonian Enstitüsü’nün Kuruluş Amacı	22
2.2. Enstitü’nün Tarihçesi.....	24
2.3. Yönetim Yapısı ve Faaliyetleri	28
2.4. Finansal Yapı	30
2.5. Smithsonian Enstitüsü’ne Bağlı Müzeler	32

2.5.1.	Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi (National Air and Space Museum)	34
2.5.2.	Ulusal Doğa Tarihi Müzesi (National Museum of Natural History) ...	37
2.5.3.	Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi (National Museum of American History)	39
2.5.4.	Ulusal Yerli Amerikan Müzesi (National Museum of the American Indian)	42
2.5.5.	Freer Sanat Galerisi (Freer Gallery of Art).....	44
2.5.6.	Arthur M. Sackler Galerisi (Arthur M. Sackler Gallery).....	46
2.5.7.	Ulusal Afrika Sanatları Müzesi (National Museum of African Art) ...	48
2.5.8.	Sanat ve Endüstri Binası (Arts and Industries Building).....	50
2.5.9.	Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi (Hirshhorn Museum and Sculpture Garden)	52
2.5.10.	Ulusal Posta Müzesi (National Postal Museum)	54
2.5.11.	Donald W. Reynolds Merkezi Amerikan Sanatı ve Portreleri (Donald W. Reynolds Center for American Art and Portraiture).....	56
2.5.12.	Ulusal Portre Galerisi (National Portrait Gallery)	58
2.5.13.	Smithsonian Amerikan Sanatı Müzesi (Smithsonian American Art Museum)	61
2.5.14.	Smithsonian Amerikan Sanatı Renwick Galerisi (Renwick Gallery of the Smithsonian American Art Museum)	64
2.5.15.	National Museum of the African American History and Culture (Ulusal Afrikalı Amerikan Kültür ve Tarih ve Kültürü Müzesi).....	66
2.5.16.	Smithsonian Enstitüsü Kale Binası (Smithsonian Institution Building – Castle)	68
2.6.	Smithsonian Enstitüsü'nün ABD Müzeciliğindeki Yeri ve Önemi.....	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN GELİŞİMİNDE SMITHSONIAN ENSTİTÜSÜ MÜZECİLİK ÇALIŞMALARININ ETKİSİ VE BİR ARAŞTIRMA

3.1.	Smithsonian Enstitüsü Müzecilik Çalışmaları ve Küratörlük	71
3.1.1.	Smithsonian Enstitüsü Müzecilik Anlayışı ve Küratörlük Sistemi	74
3.2.	Smithsonian Enstitüsü Kurumsal Modelinin Müzecilik Çalışmalarına Etkisi	78
3.2.1.	Enstitü'nün Misyonu.....	78
3.2.2.	Enstitü'nün Takip Ettiği Vizyon Anlayışı	79

3.2.3. Smithsonian Enstitüsü'nün Yapısı.....	82
3.3. Smithsonian Enstitüsü Küratörlerinin Görüşleri �zerinden Müzecilik Çalışmalarının Araştırılması �rnek Olay İncelemesi	83
3.3.1. Freer Sanat Galerisi Yakın Doğu ve İslam Sanatı Müzesi Küratörü Dr. Esin Atıl ile Görüşme	84
3.1.2. Freer Sanat Galerisi Asya Keramik Sanatı Müzesi Küratörü Louise Allison Cort ile Görüşme	87
SONUÇ VE DEğERLENDİRME	91
KAYNAKÇA	96

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa No
Resim 1: Triumph of Rome over Sicily, Jacopo Ripanda, Fresk, (16. yy başları).....	8
Resim 2: Durham Katedrali'ndeki Aziz Cuthbert'i temsil eden 12. yüzyıla ait fresk,.....	9
Resim 3: Louvre Müzesi'nden genel görünüm, Fransa.....	12
Resim 4: Tarihi eserlerin, dijital teknolojiler de kullanılarak sergilendiği Mersin Arkeoloji Müzesi'nden bir görünüm.	14
Resim 5: Charleston Müzesi'nden bir görünüm.	17
Resim 6: Smithsonian Castle ve müzelerin genel görünümü.	24
Resim 7: Bağışıyla Smithsonian Enstitüsü'nün kuruluşuna öncülük eden İngiliz Bilim insanı James Smithsonian.	26
Resim 8: Smithsonian Enstitüsü'nün 13. Sekreteri David J. Skorton.	30
Resim 9: Smithsonian Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi'nden genel görünüm.	34
Resim 10: Ulusal Hava ve Uzay Müzesi'nde sergilenen Apollo Uydusu.	36
Resim 11: Rotunda, Smithsonian Ulusal Doğa Tarihi Müzesi.....	38
Resim 12: Smithsonian Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi Binası.....	40
Resim 13: Smithsonian Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi Wegman's Wonderplace Bölümü.....	41
Resim 14: Smithsonian Ulusal Amerikan Kızılderili Müzesi.	42
Resim 15: Ressam Whistler'in Venüs tablosu ve Suriye vazosu 45	45
Resim 16: Arthur M. Sackler Galerisi'ndeki Yoga sergisi..... 47	47
Resim 17: Smithsonian Ulusal Afrika Sanatı Müzesinden bir görünüm..... 48	48
Resim 18: Sanat ve Endüstri Binası inşa aşaması. 51	51
Resim 19: Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi. 53	53
Resim 20: Ulusal Posta Müzesi. 54	54
Resim 21: Donald W. Reynolds Center for American Art and Portraiture'de sergilenen Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin orijinali. 57	57

Resim 22: ABD'nin kurucusu George Washington'un resmedildiği Lansdowne yaptığı Portre.....	59
Resim 23: Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi'nde sergilenen yeni medya sanat eserleri.....	62
Resim 24: Renwick Galerisi.....	65
Resim 25: Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi.....	67
Resim 26: Smithsonian Enstitüsü Binası (Kale) iç detay.....	68
Resim 27: Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi Çok Ses Bir Ulus Sergisinden görüntü.....	75
Resim 28: Esin Atıl, Smithsonian Enstitüsü Görüşme.....	85
Resim 29: Louise Allison Cort.....	88
Resim 30: Smithsonian Enstitüsü Genel Haritası.....	89

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: 2018 yılı Haziran yı sonuna kadar olan ziyaretçi sayıları.....	33

KISALTMALAR LİSTESİ

- AAM** : AmericanAllienceofMuseums
(Amerika Müzeler Birliği)
- AASLH** : The American Association for State and Local History
(Amerika Eyalet ve Yerel Tarih Kurumu)
- AIB** : Arts and Industires Building
(Sanat ve Endüstriler Binası)
- FERS** : Federal Employees Retirement System
(Federal Çalışan Emeklilik Sistemi)
- MNH** : Museum of Natural History
(Doğal Tarih Müzesi)
- NMAfA** : National Museums of African Art
(Ulusal Afrika Sanatı Müzesi)
- NMNH** : National Museum of Natural History
(Ulusal Doğa Tarihi Müzesi)
- SAAM** : Smithsonian American Art Museum
(Smithsonain Amerikan Sanatı Müzesi)

GİRİŞ

Müze kavramı, tarihsel ya da kültürel değere sahip objeler ve unsurlardan oluşan bir bütünün, çeşitli yöntemlerle toplama, koruma, inceleme, değerlendirme, sergileme amacıyla kurulan ve toplumun yararına yönetilen kurumları ifade etmektedir. Müzeciliğin temel amaçlarının yukarıda belirtilenler kapsamında toplama, koruma, inceleme ve değerlendirme olduğu söylenebilir. İnsan odaklı bir faaliyet olan müzecilik, koleksiyonculuktan bilimsel temelde örgütlenmiş kurumsal yapılara doğru evrilmeye başlamıştır. Müzecilik gelişim sürecinde, aynı zamanda bir bilim dalı olma sürecini yaşamıştır. Sosyolojik, psikolojik ve pedagojik içeriklere sahip olan müzecilik, müzeoloji adı altında bağımsız bir bilim dalına dönüşmüştür. Bilim dalı olma sürecinde, müzelerin yönetimi konusunda da yöntemler ve modeller belirginleşmeye başlamıştır¹.

İlk örneklerine 18. yüzyıldan itibaren rastlanılmaya başlayan müzeler, 19. yüzyılda büyük gelişim göstermiş ve bu nedenle sözü edilen çağ, “müze çağı” olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde kurulan müzelerin büyük bir bölümü kamusal müze olma özelliği göstermektedir. 20. yüzyıldan itibaren özel müzeciliğin yaygınlaşmaya başlamasının ardından her alanda olduğu gibi müzecilik alanında da önemli bir dönüşüm göze çarpmaktadır. Özel müzelerin sermaye yapısı ve yapısal özellikleri nedeniyle her birinin farklı bir model olarak algılanabilmektedir².

Müzelerin yönetim ve mekân tasarımlarında, ülkelere ve kıtalara göre farklı uygulamalar dikkat çekmektedir. Avrupa’da, modernizm akımının etkisi altındaki müzelerin dönüşerek birbirleriyle benzerlikler göstermesi söz konusudur. Ortadoğu ve Uzakdoğu ülkeleri de müzelerinin farklı yanlarıyla bilinmektedir. Dünya müzeciliğinde eşsiz koleksiyonlarıyla bilinen müzeler olduğu gibi, mimarisıyla

---

¹ M. Erbay, “Sanat Eğitiminin Önemi”, **Anadolu Sanat Dergisi**, 1999, 7, s.51.

² A. Artun, “Müzecilikte Kamusalın Kaynakları ve Özel Müzeler”, **21-27 Mayıs 26. Müzeler Haftası Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik 1 Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Ankara: VEKAM, 2008, s.100

dikkat çeken müzeler de bulunmaktadır. Amerikan modeli de daha çok özel müzeciliğin gelişimiyle dikkat çekmektedir. Avrupa müzeleri, 18 ve 19. yüzyıllarda evrensellik iddiasıyla tüm uygarlığı temsil etmek için çalışmalar yürütmüş, bu durum sonuçta dünyanın özellikle geri kalmış ülkelerinden yapılan tarih ve kültür yağmasını meşru göstermekteydi. Aynı zamanda, tüm uygarlıkların taşınır ve taşınmaz eserlerinin Avrupa’da sergilenmesi, sömürgecilik anlayışını destekler bir alt metine sahip olmakla eleştiriliyordu. Günümüzde bu müzelerin, ellerinde bulunan diğer kültürlerle ait obje ve eserleri, geri gönderme, satma gibi uygulamalarla ellerinden çıkarma eğilimine tanık olunmaktadır³.

Yüzyıllarca, koleksiyonculukla ilerleyen obje toplama, koruma ve değerlendirme süreci, müzecilik anlayışıyla birlikte, giderek gelişme göstermiştir. İlk dönemlerde koleksiyonlarını koruyarak, tarihi yapılarda sergileme yolunu seçen müzelerin, tarihsel gelişimi içerisinde çağdaş müzecilik anlayışına sahip hale geldiklerini ve daha kapsamlı çalışmalara imza attıklarını belirtmek gerekmektedir. Bağımsız bir bilim dalı hüviyetiyle gelişim sağlayan müzeler, yönetim anlayışı açısından iki önemli kola ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi özel müzeler, ikincisi ise devlet müzeleridir⁴. Araştırmanın konusunu oluşturan Smithsonian Enstitüsü ve bağlı müzeler, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki diğer örneklerin aksine devlet müzesidir. Araştırma konusunu oluşturan Smithsonian müzeleri, tüm müzelerin özel olduğu Amerika Birleşik Devletleri’ndeki tek devlet müzesi olarak araştırılmayı hak etmektedir. Enstitü yönetimindeki 12 müzenin gelişmişlik düzeyi, ziyaretçi sayılarının çokluğu, dünya müzeciliğindeki yeri gibi özellikler nedeniyle, müzecilik bakımından önem taşımaktadır.

Araştırmanın konusunu oluşturan Smithsonian Enstitüsü ve bağlı 19 müze, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki tek devlet müzesi olarak faaliyet göstermektedir. Koleksiyonerlerin topladığı eserlerin devlete bağışlanması sonucunda kurulan Smithsonian müzeleri, çok farklı alanlarda faaliyet göstermektedir ve ücretsizdir. Ülkede, özel teşebbüse dayalı müzecilik anlayışının aksine, Smithsonian müzeleri,

---

³ B. Okan, “Günümüzde Müzecilik Anlayışı”, *Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi*, 2015, 5(9), s.189.

⁴ Erbay, *a.g.m.*, s.52.

başarılı bir örnek olarak ön plana çıkmaktadır. Bu araştırmada, Smithsonian müzelerinin, Amerikan müzeciliğinin tarihsel gelişimi içerisindeki yeri ele alınmıştır. Literatür taraması yöntemiyle yapılan araştırma, dört ana başlıkta Smithsonian müzelerinin Amerikan müzeciliğinin tarihsel gelişimindeki yerini ele almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN GELİŞİM TARİHİNİN MÜZE ÇALIŞMALARINDAKİ ÖNEMİ

1.1. Müzeciliğin Gelişimi

Amerikan müzeciliğinin gelişim tarihi müze çalışmalarındaki önemini anlamak için önce müzeciliğin tarihsel gelişimini ele almak gereklidir.

Müze, insanoğlunun ve çevresinin kesin kanıtlarını, eğitim, çalışma ve insanlığın estetik hazzı için toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, halka açık, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur.⁵

1.1.1. Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi

Müzeciliğin kökeni oldukça eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Ortadoğu'daki imparatorlukların katkılarıyla gelişme gösteren müzecilik, Antik Yunan ile bilinçli bir hal almıştır. Roma İmparatorluğu döneminde günümüzdeki müzecilik anlayışının ilk temellerinin atıldığı görülmektedir⁶. Müze sözcüğü Grekçe “*mouseion*” sözcüğünden türetilerek ortaya çıkmıştır⁷.

Tarihte doğa nesneleriyle ve sanat yapıtlarının ilk kez Paleolitik Çağ mezarlıklarında bir araya getirildiği görülmektedir⁸. Ancak koleksiyonculuk anlayışının Ortadoğu'da başladığı kabul edilmektedir. Eski Mısır ve Mezopotamya uygarlıkları, değerli eşyaların tapınak, mezar ve saraylarda bir arada sergilenmesi örneklerine ev sahipliği

⁵ <http://icomturkey.org/tr/>, 15.11.2018.

⁶ V. Keleş, “Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2003, 2, 1.

⁷ B. İnel, “Amerika Birleşik Devletlerinde, Sanat Müzelerindeki Sanat Etkinlikleri, Koruma ve Onarımla İlgili Periyodik Çalışmalar ve Sergilemedeki Planlamalar, **4. Müzecilik Semineri Bildiriler**, 1998, 25.

⁸ T. Uçankuş, **Bir İnsanlık ve Uygarlık Bilimi Arkeoloji**, 1. Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2000, s.194.

yapmıştır. Bu sergilemelerde dinsel amaçlar ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, savaşlardan galibiyetle çıkan yöneticilerin düşmanlarından ele geçirdikleri çeşitli değerli ganimetleri bir güç gösterisi simgesi olarak halkın göreceği yerlere koydukları bilinmektedir. Elam kralı Nanhuntes'in Milattan Önce 7. yüzyılda yağmaladığı kentlerden topladığı değerli eşyaları tapınaklara yerleştirerek halka teşhir etmesi, Mısır seferinden dönen Asurbanipal'in 2 obelisk ve 32 heykeli zaferinin anısına sergilemesi, bu görüşe örnek olarak gösterilebilir⁹.

Atina Akropolü'nün en büyük tören kapısı olan Propyleia'nın sol tarafında yer alan ve adına Pinakothek denilen yerde, içerisinde dönemin Polynote, Panainos, Apollodoros, Micon, Heredotos, Parhaisos gibi ünlü sanatçılarından eserlerin yer aldığı bir resim galerisi bulunmaktaydı. Bu resim galerisinin aynı zamanda halka açık olduğu belirtilmektedir¹⁰. Yine Antik Yunan'da Delphi, Apollon, Parthenon, Zeus ve Olympia kutsal alanlarına adak olarak çok sayıda eşya ve obje verilmekte, bu eşya ve objeler, bir oda içinde saklanmaktaydı. Antik Yunan'da tüm tapınakların, adak olarak verilen heykeller, tablolar gibi objelerin konulması nedeniyle dini işlevlerinin yanı sıra sanat galerisi olarak da kullanıldıkları görülmektedir. Özellikle Helenistik dönemden itibaren, gymnasiumlar halkın fiziksel gelişiminin yanı sıra zihinsel gelişiminin hızlandırılması için eğitim fonksiyonunu yerine getirmişlerdir. Bu dönemde mouseionlarda çeşitli sosyal etkinlikler ve felsefi tartışmalar önem kazanmıştır denilebilir. Entelektüel buluşma merkezleri haline gelen mouseionların içi bu dönemde özenle düzenlenmiş ve buralarda çok sayıda sanat eseri sergilenmeye başlanmıştır. Bu gelişmeyle birlikte, Helenistik dönemde eski eserlerin toplanması işine büyük önem verildiği anlaşılmaktadır¹¹.

Roma İmparatorluğu'nda kültürün vazgeçilmez özelliklerinden birisi olarak eski eserlerden oluşan koleksiyon sahibi olma, eser kopyalama gibi uğraşlardır. Romalılar, Antik Yunan heykellerinin toplanması, bir başka deyişle, "*Pinakothek*" sahibi olmayı bir onur olarak kabul etmişlerdir. Bu bağlamda koleksiyonculuğun,

⁹ E. Yücel, **Türkiye'de Müzecilik**, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1999, s.3.

¹⁰ C. Başaran, **Arkeolojiye Giriş I-II**, 2. Baskı, Erzurum: Aşiyen Kitabevi, 1995, s.49.

¹¹ A. Yaraş, "Çağdaş Müzecilik Yolunda Devlet Müzelerinde Çalışan Müzecilerin Sorunları", **Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III, Bildiriler**, 1996, s.65.

tipik örneğinin ve çağımız müzeciliğiyle benzerlik gösteren anlamda ilk örneklerinin Roma İmparatorluğu'nda ortaya çıktığını söylemek mümkündür¹².

Ortaçağ'da Avrupa'da günümüzdeki anlamıyla bir müze kurma ve eserleri sergileme düşüncesine rastlanmamaktadır. Sadece kilise ve manastırlarda ikon ve ikonalar gibi dinsel eşyaların derlenmesi sonucu oluşan ve her gün biraz daha zenginleşen koleksiyonlar vardı¹³. Buradan yola çıkılarak Ortaçağ'da kilise ve manastırların, antik dönemde tapınakların “eski eserlerin korunması ve saklanması” işlevini yerine getirdiği söylenebilir.

1.1.2. Müzecilik Öncesi Dönem: Koleksiyonculuk

Müzeciliğin tarihsel gelişimi içerisinde koleksiyonculuğun önemli bir yeri bulunmaktadır. 18. yüzyılda ilk örneklerine rastlanılan ve 19. yüzyılda modern bir anlayışla yeniden örgütlenen müzelerden önce de eski veya değerli olduğu düşünülen eserlerin saklanması, korunması ve sergilenmesi önemli anlayışı bulunmaktaydı. Özellikle Eski Mısır, Mezopotamya ve Antik Yunan uygarlıklarıyla başlayan eser toplama, koruma ve sergileme anlayışının, feodaliteye geçişle birlikte, kendisini koleksiyonculuğa bıraktığı ifade edilebilir. Gücü ve sermayeyi elinde bulunduran feodal soyluların, değerli olduğu düşünülen eser ve objeleri korumaya, saklamaya ve sergilemeye başlaması, müzeciliğe giden yolda eski eserlerin günümüze ulaşmasında önemli bir işlevi yerine getirmiştir yorumu yapılabilir.

Koleksiyonculuğun ön plana çıktığı ilk kültürlerden bir tanesi Roma İmparatorluğu olarak bilinmektedir. Roma sanatı, kendilerinden önce görkemli bir heykel sanatı geçmişi ortaya koyan Antik Yunan sanatından etkilenecek ve Doğu Akdeniz havzasında farkı kültürlerle harmanlanarak yeni bir boyut kazanmıştır. Burada, heykel sanatının da eski eserlerin toplanmasının da önem kazandığı belirtilmektedir. Özellikle sınırlarını genişleten Roma İmparatorluğu'nda fethedilen yerlerde artan yağmacılık ile koleksiyonculuğun bir arada geliştiğini söylemek mümkündür. Roma İmparatorluğu dönemi yazarlarından, hem yağmacılık, hem koleksiyonculuk, hem de

---

¹² Yaraş, **a.g.m.**, s.66.

¹³ Yücel, **a.g.e.**, s.20.

eski eser kopyalama konusunda önemli verilere ulaşmak mümkündür. Yağmacılık anlayışının kısa süre sonra koleksiyonculuğu ortaya çıkardığını belirtmek mümkündür. Özellikle Cumhuriyet Dönemi olarak adlandırılan ve Roma İmparatorluğu'nun yayılcı politikasına bağlı olarak sınırlarını genişletmeye başladığı dönem, yağmacılık ve bununla bağlantılı şekilde koleksiyonculuğun oluşması için elverişli bir ortam sağlamıştır. Milattan Önce 509 yılında gerçekleşen krallıktan cumhuriyete geçişin ardından koleksiyonculuk gelişmeye başlamıştır¹⁴. Roma'nın Milattan Önce 1-5. Yüzyılları arasında İtalya, Makedonya, Yunanistan ve Anadolu'daki yayılcı politikası çok sayıda kentin yağmalanması ile sonuçlanmıştır. Bu savaşlar ve oldukça fazla sayıda heykelin imparatorluğun başkenti Roma'ya getirildiği, dönemin kaynakları tarafından aktarılmaktadır¹⁵. Zaferler sonucunda başkent Roma'da düzenlenen ve triumph denilen zafer alayları, eserlerin Roma'da toplanmasına neden olmuştur. Eserlerin zafer alayıyla halkın dikkatine sunulması, zamanla Antik Yunan eserlerine Romalıların ilgisini artırmış ve koleksiyonculuğun doğmasıyla sonuçlanmıştır¹⁶.

Romalılar, uzun süren fetihler sonucunda Antik Yunan'a ait olan her şeye ilgi duyan birer koleksiyonere dönüşmüştür denilebilir. İlk dönemlerde muhafazakâr Romalıların karşı çıktığı koleksiyonculuk, daha sonraki yıllarda, genel kabul görmüştür. Burada triumph gösterisinin, zafer kazanan generallerin kariyerleri açısından da önemli yer tutması, bu gösterilere yönelik eleştirilerin etkisiz kalmasına yol açmıştır¹⁷.

---

¹⁴ Ö. Turak, "Eski Roma Uygarlığı ve Heykel: Yağma-Koleksiyonculuk". **Tuba-Ar**, 2017, 21(2), s.138.

¹⁵ J.J. Pollitt, **The Art of Rome c.753 B.C.- A.D.337**, Cambridge: Sources and Documents, 198, s.10.

¹⁶ Turak, **a.g.m.**, s.138.

¹⁷ S.H. Rutledge, **Ancient Rome as a Museum (Power, Identity and the Culture of Collecting)** Oxford., 2012, s.33.

Resim 1: Triumph of Rome over Sicily, Jacopo Ripanda, Fresk, (16. yy başları)

Kaynak: <https://www.art.com/products/p17828842858-sa-i7073071/jacopo-ripanda-triumph-of-rome-over-sicily-after-battle-of-milazzo-sicily-260-bc-during-punic-wars-fresco.htm>, 24.12.2018.

Roma’da koleksiyonculuğun bir zengin/soylu merakı olduğu bilinmektedir. Eserler, kamu yapıları ve özel villalarda sergilenmektedir. Koleksiyon oluşturmak veya var olan koleksiyonlarını geliştirmek isteyen Romalı zenginler, Yunanistan ve Sicilya’daki araçlar ya da simsarlar aracılığıyla eser toplamaktadır¹⁸.

Ortaçağ’da ise koleksiyonculuğun dini yüceltme misyonunu edindiğini ve özellikle Hıristiyanların etkili olduğu Avrupa coğrafyasında kilise ve manastırların koleksiyonculuğun önemli araçları olduğu görülmektedir. Bu dönemde koleksiyonları oluşturan eserler feodal soyluların da zenginlik sembelleri olarak algılanmaktadır¹⁹.

¹⁸ C. Vermeule, “Greek Sculpture and Roman Taste”. **The Purpose and Setting of Greeco-roman Art in Italy and The Greek Imperial East**. Ann Arbor, 1977, s.61.

¹⁹ İ. Konukçu, “Batıda ve Türkiye’de Sosyal Yaşam ile Şekillenen Koleksiyonlar ve Müzeciliğe Yansımaları”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2007, 1(23), s.244

Resim 2: Durham Katedrali'ndeki Aziz Cuthbert'i temsil eden 12. yüzyıla ait fresk,

Kaynak: www.wikipedia.org, 12.03.2018.

Antik Yunan ve Roma İmparatorluğu'nda olduğu gibi Ortaçağ Avrupası'nda da koleksiyonların bilimsel ve sistematik bir yapıya sahip olduğu ifade edilmektedir. Ortaçağ'da sanat eserlerinin estetik değerinin ölçütünün taşıdıkları dini anlam olmaktadır²⁰.

Ortaçağ'da sanatın ve koleksiyonculuğun dini yüceltme anlamı taşıdığı ifade edilmektedir. Ortaçağ'da kilisenin dışında soylular ve nüfuzlu kişiler de zenginlik göstergesi olarak mücevher, kumaş, porselen, altın ve gümüş objeler ve başka diyarlardan gelen eşyalar gibi çeşitli nesnelere biriktirilerek bunları merak kabinlerinde saklamışlardır. Kabinlerin içerikleri, bölgedeki sosyal yapıya bağlı olarak değişkenlikler göstermektedir. Koleksiyonlar, bağlı bulunulan bölgedeki kültürel yapı, inançlar, ekonomik durum gibi değişkenlere bağlı olarak yerellikler kazanmıştır. Ortaçağ Kuzey Avrupası'ndaki merak kabinleri, müzeciliğin temelini oluşturan koleksiyonlar olarak bilinmektedir²¹. Müzecilikte olduğu gibi bilimsel sınıflandırmalardan uzak tutulan merak kabinleri, yine de önem sıralaması, merak uyandırma derecesi, ilginçlikleri gibi ölçütlere göre sergilenmişlerdir. Merak

²⁰ Wendy, 2004, s.8.

²¹ Maurites, 2002, s.23-24.

kabinlerinde sergilenen eşyalar, Ortaçağ'dan sonraki dönemlerde bilimsel araştırmaların konusu olmuştur. Koleksiyonlar, Ortaçağ'ın son dönemlerinde bilimsel merak konusu olmuş ve yapılar araştırmalar sonucunda, bilim, doğa ve sanat, dinin etkisinden kurtulabilmiştir. Bu durum, koleksiyonculuğun bilimin gelişmesi üzerindeki etkiyi de göstermektedir yorumu yapılabilir.

Reform ve Rönesans dönemlerinden itibaren, antik dönem eşyaları, doğa, bilim ve sanat gibi türlerle çeşitlenen ve zenginleşen koleksiyonlar, dünyayı yeni bilimsel bakış açısıyla açıklamaya ve tanımlamaya yönelik araştırmaların merkezinde yer almıştır. 18. yüzyıldan itibaren batıda koleksiyonların kurumsallaşması durumu ortaya çıkmıştır. Bu durum, önceki 400 yıllık ekonomik, politik, kültürel ve sosyal birikimin sonucu olarak ortaya çıkmıştır denilebilir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde padişahların özel zevkleri doğrultusunda başlayan koleksiyon merakı, ekonomik sebeplerle halka yayılmamıştır. Serüvenler ve keşifler dönemi olarak bilinen Rönesans dönemi, koleksiyonculuğun miladı olmuştur. İnsanın gelişme yeteneğini sınırsız olarak nitelendiren Rönesans hümanizm anlayışı, hayatın her alanında olduğu gibi koleksiyonculuğu da olumlu etkilemiştir. Bu dönemde koleksiyonlar, bir merak, bir moda, bir sosyal statü olmaktan çıkmıştır. Koleksiyonerlerin sınırsız ilgi alanlarıyla ilişkili olarak, her alanda gelişim sağlanmıştır. Koleksiyonlar, bilimsel araştırmaların konusunu da oluşturmuşlardır. Ortaçağ'ın skolastik düşünce yapısı ve baskısından kurtulan bilim ve sanatın özgürce geliştiğı koşullarda, koleksiyonculuk büyük bir gelişme kaydetmiştir²².

Koleksiyonculuğun Rönesans döneminden, Sanayi Devrimi'ne kadar olan dönemdeki muazzam gelişiminin ekonomik gelişme ile de doğrudan bağlantısı bulunmaktadır. Burjuva sınıfının ortaya çıkışı, bilimin saraylardan ya da şatolardan halka daha fazla yayılması, koleksiyonculuğun müzeciliğe doğru evrilmesinde önemli bir kilometre taşıdır denilebilir.

---

²² Konukçu, **a.g.m.**, s.245-247.

1.1.3. Müzecilik Anlayışının Ortaya Çıkışı

18. yüzyıldan itibaren kapitalizmin gelişmesinin paralel olarak ulus devlet anlayışının ortaya çıkması, geçmişte feodal yapı tarafından şekillendirilen halkın “ulus” bağlamında yeniden şekillendirilmesi ihtiyacını ortaya çıkartmıştır. Ulusun oluşturulabilmesi için, ortak bir yaşam, ortak tarih, ortak kültür, ortak dil gibi çok sayıda unsurun bir araya getirilmesi ve bunun halkı oluşturan insanlara anlatılabilmesi gerekmektedir. Ulus devletler, bu ihtiyacı karşılamak amacıyla, geçmişte koleksiyoncular aracılığıyla toplanan çeşitli eserleri müzelerin çatısı altında toplamaya başlamıştır denilebilir. Bu döneme kadar olan bilimsel gelişme, aynı zamanda eserlerin belli bir sistem kapsamında toplanması, değerlendirilmesi, sınıflandırılması, kayda alınması, korunması ve sergilenmesini mümkün kılmıştır²³.

Avrupa'nın ilk müzesi olarak kabul edilen Uffizi Galerisi, 15. yüzyılda kurulmuştur. Bu tarih modern müzeciliğin başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir. 18. yüzyıl başlarında Avrupa'da modern anlayışla kurulan müzelerin sayısında büyük bir artış olmuştur. Kuruluş amaçları hemen hemen aynı olan modern müzeler; imparatorluklara veya kraliyetlere ait eserlerin sergilenmesi amacıyla kurularak, ulus kültürü oluşturmayı amaçlamışlardır²⁴.

---

²³ Erbay F., "Müzelerde Alternatif Yapılanmalar, Kent ve Toplumsal Tarih Müzelerinin Yönetimi", **Kent, Toplum, Müze Deneyimler Katkıları**, Burçak Madran (ed.) İstanbul: Tarih Vakfı 100. Yıl Yay., 2003, s.56.

²⁴ A. Artun, **Sanat Müzeleri 1**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2006, s.35.

Resim 3: Louvre Müzesi'nden genel görünüm, Fransa.

Kaynak: <https://gezipgordum.com/louvre-muzesi/>, 24.12.2018.

Avrupa müzeciliğini geliştiren en önemli örneklerden birisi Louvre Müzesi'dir. Müzelerin müzesi olarak anılan Louvre müzesi ayrıcalığını hem koleksiyonunun zenginliğine hem de Paris'in 19. yüzyılda modernliğin ve sanatın merkezi olarak algılanmasından almaktadır. Fransız Devrimi'nin eseri olarak bilinen Louvre Müzesi, 1792'de monarşiye son verilmesinden dokuz gün sonrasında halkın kraliyet sarayı ile hazinesini kendi mülkiyetine geçirerek müzeleştirilmesiyle kurulmuştur²⁵. Bu anlamda Louvre, Fransız ulusunun zafer ve iktidarı ile sonsuzluğunun simgesi olarak ortaya konulmuştur denilebilir.

19. yüzyılın sonuna kadar müzelerin yalnızca tarihi mekanlar olarak öne çıktığını belirtmek gerekmektedir. Tarihi insanlara anlatmak ve ulus anlayışını pekiştirmek için kurulan modern müzeler, tarihle yaşanan dönem arasında bir köprü kurma işlevini yerine getirmekteydi. Ziyaretçilerini tarih konusunda düşündürmek ve çıkarımlarda bulunmaya sevk eden müzeler, 19. yüzyıldan itibaren sanat eserleri ya da başka ilgi alanlarına da yönelmiştir. Aynı dönemde, kültürlerin başka bölgelerde sergilenmesi ve para kazanma amacı müzelerin gelişiminde önemli bir rol üstlenmiştir²⁶.

²⁵ Erbay, 2003, s.57.

²⁶ D. Maleuvre, **Museum Memories**, California: Stanford University Press, 1999, s.15.

Çağdaş müzeciliğin en önemli unsurlarından biri müzecilik eğitimidir. Kurumların yüzyılları aşan müzecilik tecrübesi, bu alanda verilen akademik eğitimlerin oldukça zengin teorik ve pratik içeriğe sahip olması sonucunu doğurmuştur. Erbay, çağdaş müzecilik kavramına ulaşmanın müzecilik eğitimiyle mümkün olacağını belirtmektedir. Müzeciliğin gelişimi, toplumun ihtiyaçlarına yanıt vermesi, kültürel mirasa sahip çıkması gibi ihtiyaçlar için en başta müzecilerin eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır²⁷.

Günümüzde müzeciliğin en önemli araçları arasında dijital teknoloji ürünlerinin olduğu görülmektedir. Çağdaş erişilebilir müzecilik çalışmalarında yeni nesle bilgi aktarmak için eğitim merkezli teknolojiler yoğun şekilde kullanılmaktadır. Müzelerde simülatörler, kulaklıklar, kiosk, sanal gerçeklik uygulamaları 3D yazıcılar, bilgisayar odaları ve dokunmatik sistemler, genç nesil müze ziyaretçilerine, bilgi sunulmasında sıklıkla kullanılan öğeler haline gelmiştir²⁸. Çağdaş müzeciliğin olmazsa olmazı teknolojik araçlar olarak sıralanmaktadır.

Çağdaş müzeciliğin temeli yeni nesle bilgi, deneyim sunmada eğitim odaklı teknolojiye dayanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında müze içinde simülatörler, kulaklıklar, kiosk, sanal gerçeklik uygulamaları, 3 boyutlu yazıcılar, bilgisayar odaları, dokunmatik sistemler gibi görüntülerle oluşturulmuş çekici alanlar yaratılmaktadır. Etkileşimli büyük ekranlar da sunulan bilgiler eğitim kurumlarında olduğu gibi müzelerde de yeni nesil ziyaretçiye görsel bilgi aktarmada yardımcı olmaktadır. CD-Rom'lar internet, youtube ile dokunmatik dijital ekranlar belli yaştaki müze ziyaretçilerinin ilgilerini çekmektedir. Dijital araçlara kolay ulaşım sağlanması, müzelerin eserlerini yeni nesle tanıtmasında önemli bir hizmettir.

---

²⁷ Erbay F, "Müzecilik Eğitiminin Gelişimi", **Anadolu Sanat**, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fak. Yay, 1997a, s.56.

²⁸ Erbay M, "Yeni Nesil Teknolojiler ile Müzelerde Eğitim", **Milli Eğitim Dergisi**, 2017, 46, s.261.

Resim 4: Tarihi eserlerin, dijital teknolojiler de kullanılarak sergilendiği Mersin Arkeoloji Müzesi'nden bir görünüm.

Kaynak: https://www.ntv.com.tr/sanat/mersin-arkeoloji-muzesi-acildi,Ewz9TXlgoEOT_zN57JaiCQ, 20.01.2018.

1.2. Müzecilik Çalışmalarının Nedenleri

Müzecilik çalışmalarına neden olan faktörler incelendiğinde ilk olarak, siyasal sistemin değişmesiyle doğru orantılı olarak ortaya çıkan ihtiyaçların etkili olduğu söylenebilir. Koleksiyonculuk İlkçağ ve Ortaçağ'dan itibaren gösteriş, soyluluk ve dini değerleri ifade ederken, müzecilik; kapitalizmin ihtiyaç duyduğu ulus devlet, ulus, yurttaş, birey, kent yaşamı, serbest ticaret ve serbest düşünce gibi kavramların altının doldurulması amacıyla kullanılmıştır. Bu bağlamda, müzeciliğin ortaya çıkışında en önemli faktörün, ideolojik ihtiyaçlar olduğu yorumu yapılabilir.

Bilimsel merak ve bilimsel gelişmelerin çığır açar şekilde gelişmesi de koleksiyonculuk anlayışından müzecilik anlayışına evrimin önünü açan faktörlerden bir tanesi olarak değerlendirilebilir. Doğayı, tarihi, toplumu anlama merakının, araştırmalara konu olduğu, pozitivist anlayışın genel geçer kural olarak kabul edildiği, insana ve doğaya ait her şeyin merak konusu olduğu ve araştırıldığı Rönesans-Reform sonrası dönem, araştırmaların sonuçlarının gösterilmesi ve belgelenebilmesi için müzeciliğe duyulan ihtiyacı da artırmıştır denilebilir. Sözlü kültürden yazılı kültüre güçlü şekilde geçişi de içeren bilimsel devrimin, ihtiyacı

araştırmak, bilginin birikmesini sağlamak, eldeki bilgilerle yenilerini üretmek ve üretilen bilgiyi insanlara yaymak gibi ihtiyaçlarla müzeciliğin gelişiminde etkili olmuştur ifadesi kullanılabilir²⁹.

Dünyada son dönemde ortaya çıkan teknolojik gelişmenin müzeciliği olumlu etkilediği söylenebilir. Müzelerin yeni teknolojik ekipmanlar kullanmaya başlaması, çağdaş müzeciliğin bu teknik olanakları kullanmadan başarılı olmasının imkânsız hale geldiği bir ortam yaratmaktadır. Çağdaş müzelerin kullandığı ileri teknolojilerin, günümüzün müzecilik anlayışını ve özelliklerini yansıtmak açısından önemli bir gösterge olduğunu belirtmek gerekmektedir. Üniversiteler, müzeler ve özel sektör arasındaki işbirliğinin, müzelerin ve galerilerin ileri teknolojileri kullanmasında ve çağdaş müzeciliğin gelişmesinde önemli bir rolü bulunmaktadır³⁰. Bu durumun, müzeciliğin gelişmesinde önemli bir faktör olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Müzeciliğin ortaya çıkışında önemli olan bir diğer faktörün ise korumacılık olduğunu belirtmek gerekmektedir. Asırlar boyunca, farklı yöntemlerle elde edilen ve insanlar açısından değerli olarak kabul edilen eşyaların bir süre sonra doğal ya da yapay etkilerle bozulması, çalınması gibi sorunların, eşyaların veya eserlerin bilimsel yöntemlerle korunmasını gerekli kılması, müzelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır denilebilir³¹.

Müzeler, sadece objelerin sergilendiği yerler değildir. Müzeler aynı zamanda eserlerin korunduğu, değerlerinin belirlendiği, yeni eserlerle bağlantılarının kurulduğu, geçmişinin araştırıldığı, araştırmaların halka sunulduğu mekanlar olarak bilinmektedir. Yukarıda sayılan işlevlerin tamamının ya da bir kısmının bilimsel yöntemlerle koleksiyoncular tarafından yapılabilmesi mümkün olmamaktadır. Gerek ihtiyaç duyulan mali kaynak gerekse insan kaynakları buna müsaade etmemektedir. Bu bağlamda, koleksiyonculuktan müzeciliğe geçişte etkili olan faktörler arasında işlevlerin değişmesi ve değişen işlevlerin gerektirdiği mali ve insani kaynakların

---

²⁹ Erbay F, "Müzelerin Kurumsallaşmasında Yönetimsel Farklılıklar", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, İstanbul: YTÜ Basın Yayın Merkezi, 1999a, s.24.

³⁰ M. Erbay, "The Importance of Using New Technology in Museums", **In Caring and Sharing: The Cultural Heritage Environment as an Agent for Change** (pp. 325-335). Cham: Springer, 2016, s. 1.

³¹ Erbay M, 2016, s.1.

yarattığı sıkıntılara çözüm bulunması arayışı da etkili olmuştur değerlendirmesinde bulunulabilir³².

1.3. ABD Müzeciliğinin Başlangıcı

Amerika Birleşik Devletleri'nde müzeciliğin başlangıcı, Kuzey Amerika'daki İngiliz kolonilerinin birleştiği ve ulusal birlik kurma yolunda ilerlediği 1770'lere denk düşmektedir. 1773 yılında kurulan Charleston Müzesi, doğal tarih türünde materyallerin toplanarak sergilenmesine olanak sağlayan ilk Amerikan müzesi olarak bilinmektedir. İngiliz kolonilerinin birleşerek Amerika Birleşik Devletleri halini almasını içeren politik süreç, müzelerin gelişimine de olanak sağlamıştır. Burada yeni keşfedilen veya birleşen toprakların, insan topluluklarının bir ulus olma çabasını gözlemlemek mümkündür. Birleşik Devletlerdeki topluluklar, yeni kıtanın keşiflerinden ortaya çıkan nesnelere anlamlı bir bütün haline getirmek, anlamlarını tartışmak ve incelemek için bir araya gelmişlerdir. Bu birliktelik, kurumlar, felsefi topluluklar, antikacılar, müzelerin üyeleri gibi unsurlardan oluşmaktaydı³³.

Amerikan müzeciliğinin başlangıcına ilişkin bu süreç, üyeler ve ziyaretçilere nadir ve egzotik nesnelere göstermek için halka açık saatler sunulmasıyla farklı bir boyut kazanmıştır. Burada bir yandan kamu yararı sağlanmasının yanı sıra, ziyaretçilerden elde edilen giriş ücretleri ve çeşitli kaynaklardan mali destekler sağlanmıştır. Bu durum, Amerikan müzecilik pratiğinin, ülkeye özgü girişimcilik ile buluşturulmasını sağlamıştır³⁴.

---

³² Erbay F, 1999a, s.25.

³³ P. E. Alexander & M. Alexander, "Museums In Motion: An Introduction to the History and Functions of Museums Second Edition", **American Association for State and Local History Book Series**. Altamira Press, 2008, s.6.

³⁴ Alexander & Alexander, **a.g.m.**, s.6.

Resim 5: Charleston Müzesi'nden bir görünüm.

Kaynak: <https://travelerofcharleston.com/product/the-charleston-museum-2/>, 24.12.2018.

Gelinen noktada Amerikan müzecilik tarihinde önemli bir isim olan Charles Willson Peale (1741- 1827)'ye değinmek gerekmektedir. Peale, ilk büyük Amerikan müzesi küratörü olarak çalışmalarına Philadelphia'daki Peale Müzesi'ni 1786 yılında evinde kurarak başlamıştır. Müze koleksiyonu daha sonra Bağımsızlık Salonu'na taşınmış, Baltimore ve New York'ta şubeleri açılmıştır. Peale Müzelerinde; kuşlar ve böceklerin de aralarında olduğu pek çok tür hayvanı ve Kurucu Babalar olarak bilinen Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucuları ve ilk devlet başkanlarının kendi aile fertleri tarafından yapılan portre resimleri bu müzelerde sergilenmiştir³⁵.

Özel koleksiyonların halka açılmasıyla birlikte, müzecilik önce Avrupa kıtasında gelişmeye başlamış, 19. ve 20. yüzyıllarda da Amerika Birleşik Devletleri'nde gelişme sürecine girilmiştir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, ABD'de sanat koleksiyonculuğu dalında önemli gelişmeler görülmektedir. James Jackson Jarves, 30 yıla yakın yaşamını devam ettirdiği Floransa'da 1851 yılından itibaren başlayarak, sonraki süreçte Yale Üniversitesi'ne bağlı Yale Sanat Okulu'na koleksiyonunu bağışlamıştır. Thomas Jefferson Bryan ise 1853 yılından önce toplamış olduğu sanat

³⁵ Alexander & Alexander, **a.g.m.**, s.7.

koleksiyonunu 1867 yılında New York Tarih Kurumu'na bağışlayarak önemli bir katkı sağlamıştır. Charles Eliot Norton'a ait sanat koleksiyonu, onun ölümünün üzerinden bir yıl geçtikten sonra 1924 yılında Boston şehrinde halka açılmıştır. Henry Walters, Andrew Mellon, Samuel H. Kress, J. Pierpont Morgan, Benjamin Altman, Henry Clay Frick, Joseph E. Widener ve John G. Johnson gibi koleksiyonerler, meydana getirdikleri değerli koleksiyonları, müzelere bağışlayarak veya müzeler kurma yolunu seçerek, müzeciliğin Amerika kıtasında yayılmasına ve gelişmesine katkı sağlamışlardır. Ayrıca, Afrika ve Asya ülkelerinin sanatlarına ve yaşamlarına duyulan ilgi, koleksiyonerleri bu alanda araştırmalar yapmaya yöneltmiş, elde edilen sanat eserleri ve objeler, daha sonraları müzelerde toplanmıştır. Denizyoluyla Japonya ve Çin gibi uzak ülkelere ABD'ye taşınan sanat eseri, değerli eşya ve objeler, koleksiyon ve müzelere girmeye başlamıştır. Massachusetts eyaletinin Salem kentindeki Peabody Müzesi, 1800'den başlayarak gemiyle adalardan ve Uzakdoğudan taşınan değerli nesnelere oluşturduğu ilk koleksiyonlardan biri olmuştur. Smithsonian ailesi tarafından oluşturulan büyük bir koleksiyonun müzeye dönüşmesi de Amerikan müzeciliğinin gelişmesinde önemli bir kilometre taşı olmuştur. Walter P. Chrysler, Jr., Stephen Clark, Nelson Rockefeller, Norton Simon ve Peggy Guggenheim gibi koleksiyoncular da, Amerikan müzeciliğini geliştiren çalışmalar yapmışlardır.

Amerika'da müzeciliğin asıl gelişimi 19. yüzyılda gerçekleşmiştir. Bu gecikmenin nedenleri arasında Avrupa kıtasındaki köklü tarihe karşın, Yeni Dünya olarak adlandırılan Amerika kıtasında sergilenebilecek objelerin kısıtlı olması da yer almaktadır. Bu nedenle, Avrupa'daki büyük kamu müzelerinin işlevini Amerika'da özel müzeler ve koleksiyoncular karşılamıştır.³⁶

Amerika Birleşik Devletleri'nde müzeciliğin ortaya çıkışında koleksiyonerlerin etkisi net şekilde görülmektedir. Burada da Avrupa'da olduğu gibi ulus meydana getirme amacının etkilerini görmek mümkündür. Amerikan halkını oluşturan etnik gruplara ait objeler ve sanat eserlerinin bir arada görüldüğü Amerikan müzelerinin kuruluşu, Amerika'nın kurulmasından hemen sonraya denk gelen 19. yüzyılda gerçekleşmiştir.

---

³⁶ B. Gökçe, "Müzelerin Yönetim Anlayışında Meydana Gelen Değişimler", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2014, 18(2), s.222-223.

1.4. ABD’de Müzeciliğin Beslendiği Kaynaklar

Amerika Birleşik Devletleri’ndeki müzelerin Avrupa’daki örneklerinin ardından kurulmaya başlandıkları, yukarıda belirtilmişti. Amerikan müzeciliği kavramının genellikle modern müzecilik kapsamında ele alındığı görülmektedir. Bunda, Avrupa’daki büyük ve kamusal müzelerin karşısında Amerika’da koleksiyonerlerin katkılarıyla oluşturulan özel ve daha küçük müzelerin kurulmasının etkisi olduğu düşünülebilir. Burada çalışmanın konusunu oluşturan Smithsonian Müzelerinin bir istisna olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Amerikan müzecilik sisteminde; Amerika Müzeler Birliği (AAM), Amerika Eyalet ve Yerel Tarih Kurumu (AASLH), Eyalet Tarih Kurumu, Müze Derneği, Bölge Müze Derneği, Milli Müzecilik Hizmet Grubu gibi kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar ülkede müzecilik çalışmalarına finans ve danışmanlık gibi konularda destek sağlamaktadır³⁷.

Amerikan müzeciliğinin beslendiği kaynakların başında Avrupa’daki müzecilik anlayışının olduğu ifade edilebilir. Avrupa’da 18. yüzyıldan itibaren özellikle kurulmaya başlanan devasa müzelerin Amerika’da da müzelerin kurulmasına etki ettiği görülmektedir. Bu sonuçta, Avrupa ile Amerika kıtaları arasındaki ekonomik ve siyasi ilişkilerin güçlü olmasının etkili olduğu söylenebilir. Amerikan müzeciliğine katkı sağlayan öncülerin Avrupa’dan etkilendiği yukarıda belirtilmişti. Bu bağlamda, Amerikan müzeciliğinin beslendiği kaynakların başında Avrupa’da ortaya çıkan müzecilik anlayışı, pozitivizm, bilimsel gelişmelerin geldiğini söylemek mümkündür. Koleksiyonlarını genişletmek ve eserler toplamak amacıyla Avrupa’ya gelen Amerikalı koleksiyonerler, geleceğin Amerikan müzeleri için önemli bir kaynak sağlamışlardır³⁸.

Amerikan müzeciliğinin beslendiği kaynaklar arasında, kıtanın gelişiminde etkisi olan serbest girişimin de önemli olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu durum, koleksiyonerlerin özel müzeciliğe evrilmesini sağlamıştır. Burada, müzeciliğin ticari

---

³⁷ Erbay F., **Müze Yönetimi Kurumsallaştırma Çabası**, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayını, 2009, s.87.

³⁸ Gökçe, **a.g.m.**, s.222.

boyutuyla da ele alındığı ifade edilebilir. Serbest girişimin sistemin temelini oluşturduğu Amerika Birleşik Devletleri'nin farklı kıtalarla yaptığı ticaret aracılığıyla kökenlerini oluşturan kültürlerin değerli eserlerine de ulaşabilmesi müzeciliğin gelişimine olumlu katkılar sağlamıştır.

Amerikan müzeciliği, çok farklı kıtalardan ve etnik gruplardan oluşan halkların Amerikalı potasında eritilmesi ve kaynaştırılması ihtiyacından da beslenerek gelişme kaydetmiştir denilebilir. Amerika'nın en önemli müzelerinden Smithsonian Müzeleri'nin Afrika, Japonya, Asya'dan gelen Amerikalılara yönelik müze birimleri, bu beslenme kaynağının ve amacın önemli göstergelerinden birisidir. Amerikan ulusunu oluşturan etnik grupların ve farklı kültürlerin kaynaşma süreci, müzeciliğin gelişimini de olumlu etkilemiştir yorumunu yapmak mümkündür.

1.5. ABD Müzeciliğinin Önemi

ABD müzeciliği, dünya müzeciliği içerisinde yeni ve modern olanı temsil etmektedir. Avrupa'da ortaya çıkan büyük ve kamusal müzelerin ardından Amerika'da ortaya çıkan müzeler, kısıtlı birkaç örnek dışında (Smithsonian Müzeleri gibi) özel teşebbüs ürünüdür ve Avrupa'daki örneklerine kıyasla daha küçük ve özel ilgi alanlarına hitap etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya konulan müzecilik anlayışı ve birikiminin dünya müzeciliğinin anlayış ve misyonunu değiştirmesine önemli bir katkı sağladığını belirtmek gerekmektedir.

Avrupa'da müzeler daha çok devletlerin ve imparatorlukların birikimi sayesinde ortaya çıkarken, Amerika'da genellikle müzelerin koleksiyonlarını bağışlayan koleksiyonerler aracılığıyla kurulduğu görülmektedir. Hayırsever koleksiyonerlerin bağışlarıyla kurulan müzeler, eserleri bağışçıların adıyla sergilemektedirler. Bu yaklaşım, hem devletin müzecilik maliyetlerini düşürmekte hem de hayırsever koleksiyonerlerin isimlerini duyurmalarını sağlamaktadır. Avrupa'daki müzelerde benimsenen ulusallık yaklaşımının, Amerika'da yerini, gelişimini tamamlayan müzelerin evrensellik yaklaşımına bıraktığı söylenebilir. Aynı zamanda Avrupa'da kamu kaynaklarından beslenen müzecilik anlayışı, Amerika'da ortaya çıkan özel

müzecilik anlayışıyla birlikte, çağın ekonomik sistemine ayak uydurma ve maliyetlerini düşünme zorunluluğunu da doğurmuştur.

Amerikan müzeleri, evrenselliği öne çıkaran yaklaşım, maliyeti önemseyen yönetim ve kuruluşunda koleksiyonerlerin katkısının yanı sıra, müzelere yüklenen farklı anlamlarla da müzeciliğe önemli bir katkı sağlamıştır. Bunlardan en önemlisi şubeleşmedir. Smithsonian ve Guggenheim müzeleri şubeleşmenin başarılı örneklerini ortaya koyan Amerikan müzeleri arasında yer almaktadır.

Amerikan müzeciliğinin ortaya koyduğu yeni bir diğer yaklaşım, müzelerin misyonu ile ilgilidir. Müzelerde açılan mağazalar, restoranlar, uzmanların ziyaretçilere verdiği eğitimlerle seminerler, farklı ücretli etkinlikler, Amerikan müzecilik anlayışının getirdiği yenilikler arasında yer almaktadır.³⁹

Amerikan Müzeleri ülkenin gelişim tarihi hakkında da bize zengin içerikler sunmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrası 1940-1949 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde her 10.5 günde bir müze kurulmuştur. 1960-1963 yılları arasında kurulma hızının 3,3 güne yükseldiği görülmüştür. Aynı süreçte küçük kasabalar ve büyük şehirlerde tarihi müzeler ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan önce toplam katılımın oranı 50 milyona ulaştığı belirlenen Amerikan müzelerine 1969 yılına kadar toplamda müzeleri en az 200- 300 milyon kişi ziyaret ettiği belirlenmiştir⁴⁰.

---

³⁹ Gökçe, **a.g.m.**, s.222.

⁴⁰ M. Joanne, A Modest Show of Arms: Exhibiting the Armed Forces and the Smithsonian Institution 1945-1976” **The George Washington University Washington DC. Colombian School of Arts and Sciences**, Doktora Tezi, Gernstain London, 7 Ocak 2000 6, s.12.

İKİNCİ BÖLÜM

AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN GELİŞİMİ AÇISINDAN SMITHSONIAN ENSTİTÜSÜ MÜZELERİNİN ARAŞTIRILMASI

2.1. Smithsonian Enstitüsü'nün Kuruluş Amacı

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki neslinin önde gelen fen bilimcisi olan Joseph Henry, ve Amerikan bilimini Avrupa'daki seviyeye ulaştırmak için Smithsonian Enstitüsü'nü eşsiz bir fırsat olarak görüyordu. Henry, bu eşitsizliği fark eden ilk kişi de değildi, onu düzeltmeye çalışan ilk kişi o değildi, ama bu yönde ilk adımlarını alan onun nesliydi. Amerikan biliminin ilk günlerinde, sömürge zamanlarından cumhuriyetin ilk yıllarına kadar bilimi desteklemek için çok az kurumsal destek vardı. Amerikan bilimi, Avrupa bilimine bağımlıydı. Sömürgeci zamanlarda, Amerikan biliminin, İngiliz bilimi ile sömürge bir ilişkisi vardı. Yeni Dünya'nın keşfedilmemiş ve sınıflandırılmamış florası ve faunası, Avrupalı doğal tarihçilerin gözünde, İspanyol fetihlerini çeken İnkaların gümüş ve altınlarının parıltısı kadar zengin bir hazine olarak görülmekteydi. Bu tarihi süreçte Amerikalı bilim insanları, İngiliz bilim insanlarına örnekler vermiş ve doğal kaynaklarını kullanmaları için destek, teşvik ve bilgi almıştır. Bu büyük doğal zenginlik ve teorik ve deneysel faaliyetleri desteklemek için kolejlerin, bilimsel toplulukların ve kraliyet himayesinin olmaması nedeniyle, Amerikan bilimi açıklayıcı olma ve doğal tarihe odaklanma eğilimde olmuştur⁴¹.

Joseph Henry, Amerikan bilimini Avrupa düzeyine yükseltmek istemiştir. Smithsonian'ı Amerikan biliminin bu dönüşümünü etkilemeye yardımcı olacak bir

---

⁴¹ Raymond Phineas Stearns, "For more on the colonial relationship between American and European science", *Science in the British Colonies of America*, Urbana: University of Illinois Press, 1970 aktaran: Michael Francis Conlin, **Science Under Siege: Joseph Henry's Smithsonian, 1846-1865** in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in History in the Graduate College of the University of Illinois at Urbana-Champaign, 1999.

kuruluş olarak gören Henry, Smithsonian'ı doğal, fen ve sosyal bilimlerde önemli bir araştırma merkezi haline getirmeyi planlamıştır

Smithsonian'ın, çoğunlukla Yürütme ve Yasama organlarının üyelerinden oluşan bir Yönetim Kurulu tarafından yönetileceğini ve Kurumun bir sanat galerisi, bir kütüphane ve bir müzenin yanı sıra fen bilimi araştırma olanaklarını içereceği yönünde kararlar alınmıştır. Bununla birlikte, Joseph Henry'nin yönetiminde Smithsonian, çok çeşitli önemli bilimsel araştırmalara sponsor olmuştur. 1878'deki ölümünden sonra Smithsonian'ı bir araştırma kurumundan Amerikalıların bugün sahip olduğu müzeler, galeriler ve laboratuvarların kompleksine dönmüştür⁴².

Smithsonian Enstitüsü, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından yönetilmekte olan müzeler ve araştırma merkezlerinden oluşmaktadır. 1846 yılında kurulan Smithsonian Enstitüsü, kamu-özel ortaklığının bir örneği olarak Amerikan Kongresi tarafından kurulmuştur. Enstitünün faaliyetlerinin temelini “federal taahhüt” olarak adlandırılan yasal metin oluşturmaktadır. Federal taahhüt aynı zamanda, Smithsonian Enstitüsü'nün özel maddi desteği toplamakta yardımcı olmaktadır. Enstitünün misyonu, Amerikan halkının hayat standardını yükseltmek, bilginin artması ve yayılması şeklinde tanımlanmaktadır 2017 yılında başlatılan 5 Yıllık Stratejik Plan, “2022 yılına kadar, Amerikan ulusunu ve dünyayı etkileyen kritik konularda daha fazla insanın diyaloga girmesini sağlamak ve bunu Smithsonian Enstitüsü'nün benzersiz güçlü yapısı üzerine inşa etmek” amacını içermektedir⁴³.

Smithsonian Enstitüsü Müzeleri Amerikan tarihi araştırmaları yönünde oldukça verimli kaynaklar sunmaktadır. II. Dünya savaşı sonrası bilimsel araştırmalara odaklı ve öncülük eden enstitü zaman içerisinde koleksiyonlarının büyümesi ile birlikte günümüzde dünyanın en geniş koleksiyonlarına sahip olan müzeleri şehrin en sembolik alanlarında biri olan Ulusal alışveriş merkezinde 1976 senesi itibari ile

---

⁴² Conlin, **a.g.e.**, s.5.

⁴³ Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi, <https://americanart.si.edu/about>, 19.07.2018.

çoğunluğu kurulmuş ve yerleşmiş müzeleri ile de bilinmeye ve tanınmaya devam etmektedir⁴⁴.

Resim 6: Smithsonian Castle ve müzelerin genel görünümü.

Kaynak: <https://www.si.edu/newsdesk/photos/aerial-view-central-smithsonian-campus>, 24.12.2018.

2.2. Enstitü'nün Tarihçesi

Smithsonian Enstitüsü'nün kuruluşu, 1846 yılına dayanmaktadır. İngiliz Bilim insanı Joseph Henry'nin Amerika Birleşik Devletleri'ne taşınmasının ardından Amerikan hükümetine bağışladığı yarım milyon ABD doları ile Smithsonian Enstitüsü kuruldu. Smithsonian, "Washington'da, Smithsonian Enstitüsü adı altında, bilginin artması ve yayılması için bir tesis" amacıyla yaptığı bağış, onun ölümünden 17 yıl sonra amacına ulaşmıştır. Enstitü kurulana kadar Amerikan kamuoyunda tartışma konusu olmuştur. 10 Ağustos 1846 tarihinde, ABD Senatosu'nun kabulü ve dönemin Amerikan Başkanı James K. Polk'un imzaladığı kanunla kurulan Smithsonian Enstitüsü, o tarihten bu yana faaliyet göstermektedir⁴⁵.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki neslinin önde gelen fen bilimcisi olan Joseph Henry, ve Amerikan bilimini Avrupa'daki seviyeye ulaştırmak için Smithsonian Enstitüsü'nü eşsiz bir fırsat olarak görüyordu. Henry, bu eşitsizliği far keden ilk kişi

⁴⁴ Joanne, a.g.e., s.6.

⁴⁵ Johanne, a.g.e., s.17.

de değildi, onu düzeltmeye çalışan ilk kişi o değildi, ama bu yönde ilk adımlarını alan onun nesliydi. Amerikan biliminin ilk günlerinde, sömürge zamanlarından cumhuriyetin ilk yıllarına kadar bilimi desteklemek için çok az kurumsal destek vardı. Amerikan bilimi, Avrupa bilimine bağımlıydı. Sömürgeci zamanlarda, Amerikan biliminin, İngiliz bilimi ile sömürge bir ilişkisi vardı. Yeni Dünya'nın keşfedilmemiş ve sınıflandırılmamış florası ve faunası, Avrupalı doğal tarihçilerin gözünde, İspanyol fetihlerini çeken İnkaların gümüş ve altınlarının parıltısı kadar zengin bir hazine olarak görülmüştür. Amerikalı bilim insanları, İngiliz bilim insanlarına örnekler vermiş ve doğal kaynaklarını kullanmaları için destek, teşvik ve bilgi almıştır. Bu büyük doğal zenginlik ve teorik ve deneysel faaliyetleri desteklemek için kolejlerin, bilimsel toplulukların ve kraliyet himayesinin olmaması nedeniyle, Amerikan bilimi açıklayıcı olma ve doğal tarihe odaklanma eğilimde olmuştur⁴⁶.

Amerikan müzeleri üzerine yapılan yıllar süren çalışmalar ve pratikler bilimsel bilgi ve sosyo kültürel etkenlerin varlığı ile Amerikan müzeciliğinin öznelliğini gözler önüne sermektedir⁴⁷.

---

⁴⁶ Stearns, a.g.e., s.81.

⁴⁷ Michele Gates Moresi, **Exhibiting Race Creating Nation: Representations of Black History and the culture at the Smithsonian Institution (1895-1976)**, The George Washington University, Doktora Tezi, 2003, s.3.

Resim 7: Bağışıyla Smithsonian Enstitüsü'nün kuruluşuna öncülük eden İngiliz Bilim insanı James Smithsonian.

Kaynak: <https://www.smithsonianmag.com/smithsonian-institution/who-was-james-smithson-262372/>, 204.12.2018.

Amerikan Kongresi 1 Temmuz 1836 tarihinde Smithsonian'ın yaptığı şartlı bağışın gereğini yerine getirmek için yetkili kılındı. Ancak kuruluştan önceki 10 yıl boyunca Smithsonian Enstitüsü'nün kurulması tartışma yarattı. Zengin bir İngiliz vatandaşının gayrimeşru çocuğu olarak dünyaya geldiği belirtilen Smithsonian'ın neden birçok ülkeye seyahat etmesine rağmen Amerika Birleşik Devletleri'ne yüklü bir bağış yaptığı konusu tartışılmıştır. Yarım milyon dolar ya da o dönem ABD'nin federal bütçesinin 66'da biri büyüklüğündeki mülkünün tamamını vermeye neden karar verdiği de tartışma konusu olmuştur. Bir görüşe göre Smithsonian, babasının mirasını reddettiği için bu bağışta bulunmuştu. Bir başka görüşe göre ise Smithsonian, Amerika Birleşik Devletleri'nin demokrasi deneyiminden etkilenmişti. Bir görüşe göre ise Smithsonian, hayırseverliğini insanlığın yaşam şartlarını iyileştirmek için bilimsel bilgiyi kullanmaya kendisini adanmış olan Kraliyet Enstitüsü gibi örgütlerden ilham almıştı. Tartışmayla ilgili kesin olan tek yanı ise Smithsonian'ın hayattayken arkadaşları veya meslektaşlarıyla amacını ve isteğini tartışmamış olduğudur.

Gerekçesi ve nedeni ne olursa olsun, Smithsonian'ın yaptığı bağış, Amerikan ulusal kimliğini geliştirme sürecinin bir parçası haline gelen Smithsonian Enstitüsü'nün kuruluşunu sağlamıştır.

Smithsonian'ın 1829 yılında ölümünden altı yıl sonra, dönemin Amerikan Başkanı Andrew Jackson, Amerikan Kongresi'nin miras ile ilgili isteğini açıkladı. 1 Temmuz 1836'da, Amerikan Kongresi, Amerikalılara bırakılan mirası kabul ederek, ABD'nin hayır kurumuna olan inancına söz verdi. Eylül 1838'de, Smithson'un mirası, 100.000'den fazla altından oluşuyordu ve Philadelphia'da devlet kurumuna teslim edildi. Bu hediye, o dönem 500 bin Amerikan dolarından fazlaydı. 10 yıl süren ve yukarıda belirtilen tartışmanın ardından, dönemin Amerikan Başkanı James K. Polk, 10 Ağustos 1846'da imzalanan bir Kongre Yasası'nı onaylayarak, Smithsonian Enstitüsü'nün kuruluşunu gerçekleştirdi. Bu yasaya göre Smithsonian Enstitüsü bir Yönetim Kurulu ve bir Smithsonian Sekreteri tarafından yönetilecekti⁴⁸.

1846 yılında kurulan Enstitü sonradan gelecek olan araştırma merkezi, gözlem evi ve kütüphane gibi fikirlerin oluşumuna zemin hazırlamıştır. Bunun ilk göstergesi olan Smithsonian Şato binasının temelleri Washington şehrinin başkent yönetim binasının bulunduğu ve şehrin merkezi bölgesi olan Ulusal Alışveriş merkezinde atılmıştır. Mimarı olarak James Renwick bu ilk kurulan binayı Norman mimarisinden ilham alarak inşa etmiştir⁴⁹.

Kuruluş tartışmaları uzunca bir süre devam eden, kamu-özel ortaklığının en önemli ve başarılı çalışmaları arasında gösterilen Smithsonian Enstitüsü, 172 yıldır ülkedeki bilimsel kurumların en önemlileri arasında yer almıştır. Toplamda yaklaşık 140 milyondan fazla esere sahip olan enstitü müzeleri güncel olarak bunların oldukça az bir kısmını sergileyecek mekanlara sahiptir⁵⁰.

Smithsonian Enstitüsü, günümüzde 19 müze, Ulusal Hayvanat Bahçesi, 9 Araştırma Tesisi ile dünyanın en büyük müze, eğitim ve araştırma kompleksi haline

---

⁴⁸ Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi, <https://nmaahc.si.edu/about/museum>, 20.07.2018.

⁴⁹ <https://www.britannica.com/topic/Smithsonian-Institution>, 28.10.2018.

⁵⁰ Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi, <https://americanart.si.edu/about>, 19.07.2018.

getirilmiştir. Müzelerinin çoğu Washington Anıtı ve Başkent Binası arasındaki National Mall arasında konumlandırılmıştır.

Her müzede bilgi masasından broşür alınabilmekte olup kat planlarına bakarak gezilebilmektedir. En geniş sergi mekanına sahip olan Ulusal Doğal Tarih Müzesi, Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi, Ulusal Hava ve Uzay Müzesi ve Donald W. Reynolds Amerikan Sanatı ve Portreleri bu müzelerin başlıcalarıdır. Tüm müzeler de engelli ziyaretçilerin ulaşımı için tekerlekli sandalye bulundurulmaktadır. Pek çok müze ücretsiz günlük belirli turlar düzenlemektedir. Müzeler ücretsiz olarak gezilebilmektedir.

Smithsonian bilgi merkezi hafta içi 09.00-17.00 hafta sonu 10.00- 16.00 saatleri arasında açık ve halka hizmet vermektedir⁵¹.

2.3. Yönetim Yapısı ve Faaliyetleri

Smithsonian Enstitüsü'nün sorumluluğu Amerika Birleşik Devletleri Başkan Yardımcısı, Senato'nun üç üyesi, Temsilciler Meclisi'nin üç üyesi ve ABD Başkonsolosu ve dokuz Amerikan vatandaşından oluşan Smithsonian Yönetimi sorumluluğundadır.

1846 yılından günümüze Smithsonian Enstitüsünde Yönetici Sekreter ünvanı ile Görev almış gerek idari yapısı ve faaliyetleri gerekse koleksiyonu anlamında gelişimine katkıda bulunmuş yöneticileri tarih sırasıyla belirtilmiştir.

Joseph Henry (1846-1878) Ünlü bir Fen bilimadamı olan Henry ölümüne kadar olan süreçte Smithsonian'ın izlediği rotanın fen bilimleri ağırlıklı olarak vurgulanmasında ve geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Spencer Fullerton Baird 1878-1887. Bir doğa bilimcisi olan Baird ilk kurulan Smithsonian müzelerinin geliştirilmesi ve doğal tarih örneklerinin ve her türden koleksiyonun birikimini teşvik etmiştir.

Samuel Pierpoint Langley 1887-1906 yılları arasında görev yapmış olup ilgi alanları havacılık, astrofizik ve astronomidir. Charles Doolittle Walcott bir jeolog ve

---

⁵¹ Kişisel Erişim, Ziyaret, Washington, Temmuz 2016.

paleontolog olup 1907-1927 yılları arasında görev yapmıştır. Görev yılları içerisinde Ulusal Doğa Tarihi Müzesi ve Freer Sanat galerisi halka açılmıştır ayrıca şuan Amerikan Sanat Müzesi olarak anılan Ulusal Sanat Koleksiyonu Müzesi ayrı bir müze haline gelmiştir. Charles Greeley Abbot 1928-1944 yılları arasında sekreterlik yapmıştır. Güneş Enerjisi ve Güneş radyasyonu uzmandır. Alexander Wetmore; 1945-1952 yılları arasında görev yapan ve bir ornitolojist olan Wetmore'un yönetim süresince Ulusal Hava ve Uzay Müzesi ile Tropik Araştırma Enstitüsü Smithsonian Enstitüsüne katılmıştır. Leonard Carmichael 1953-1964 yılları arasında görev yapmıştır. Fizyoloji uzmanı olan Carmichael'ın yönetimi sürecinde günümüzde Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi Behring Center olarak anılan Ulusal Tarih ve Teknoloji Müzesi açılmıştır. S.Dillon Ripley; 1964-1984 Biolog ve ekolog olan Ripley'in doğu asya kuş türleri üzerine uzmanlığı bulunmaktadır. Halka ulaşarak hizmet etmenin yenilikçi yollarını araştırmak üzere çalışmalarda bulunan Ripley'in yönetimi süresince Hirshorn Müzesi ve Heykel Bahçesi, Ulusal Afrika Sanatı Müzesi ve Cooper Hewitt Ulusal Dizayn Müzesi Smithsonian Müzeleri arasına katılmıştır. Robert McC.Adams; Antropolog ve Arkeolog olarak üniversite yöneticiliği yapmıştır. 1984 ve 1994 yılları arasındaki yöneticiliği sürecinde Smithsonian'ın çeşitli kültürel topluluklarının daha geniş katılımının üzerinde durarak bu konular üzerine araştırma ve eğitim desteğini geliştirmeye odaklanmıştır. Ulusal Amerikan Yerlileri Müzesi kendisinin yönetimi sürecinde kurulmuştur. Michael Heyman; California Berkeley Üniversitesinde Hukuk Profösörü olan 1994-1999 yılları arasında görev yapmıştır. Yönetim sürecinde Washington DC'yi daha önce ziyaret etmemiş halka ulaşarak Smithsonian Enstitüsü müzelerini ziyaret etmelerini sağlamak amaçlı programlar başlatmıştır. Enstitünün 1996 yılında kutlanan 150. Kuruluş yılı şerefine Smithsonian'ın Hazinesi adlı gezici sergiyi düzenlemiştir. Lawrence M. Small; 2000-2007 yılları arasında Smithsonian Enstitüsü Sekreterliği görevini yapmıştır. Hizmet verdiği süre içerisinde Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Steven F. Udvar-Hazy Merkezi, Yeni Ulusal Amerikan Yerlileri Müzesi, Donald W. Reynolds Merkezi Amerikan Sanatı ve Portreleri Müzesi açılmıştır. G.Wayne Clough; 2008 yılında göreve başlayan Clough Smithsonian Enstitüsünün küresel ilişkilerini genişleterek Amerikan ulusunun geleceğinin eğitim araştırma ve bilimsel çalışmalar ışığında şekillendirmesi için girişimlerde bulunmuş ve koleksiyonların

uzak mesafeden erişimini sağlamak amaçlı dijitalleştirme girişimleri ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Yönetim süresinde Ulusal Doğal Tarih Müzesi ve Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi yeniden açılmıştır⁵².

Resim 8: Smithsonian Enstitüsü'nün 13. Sekreteri David J. Skorton.

Kaynak: <https://www.smithsonianmag.com/smithsonian-institution/david-j-skorton-named-smithsonians-13th-secretary-180950031/>, 24.12.2018.

Yönetim Kurulu, her yıl en üz dört defa toplanmaktadır. Bu toplantılar genellikle Yönetim Odası'nda yapılmaktadır. Smithsonian Enstitüsü'nün başkanı ise Yönetim Kurulu tarafından atanan Smithsonian Enstitüsü Sekreteri olarak anılmaktadır. Smithsonian Enstitüsü'nün şu anki sekreteri David J. Skorton, kurumun 13. Sekreteri olarak 2015 yılında göreve başlamıştır. Kendisi Enstitünün ilk doktor ünvanlı sekreteri olmuştur 19 müze, 21 kütüphane, Ulusal Hayvanat Bahçesi, Smithsonian Astrofizik Gözlemevi, Smithsonian Tropik Araştırma Enstitüsü, Smithsonian Çevre Araştırmaları Merkezi ve Smithsonian Fen Eğitimi dahil olmak üzere çok sayıda eğitim ve araştırma merkezini denetlemektedir⁵³.

2.4. Finansal Yapı

Sanatsal ve kültürel yapılar, devlet, belediye, şirket, vakıf, üniversite gibi resmi, özel ya da yarı resmi kurumlara aittir. Bu kurumların sahipliğinin, kamu ya da özel

⁵² Smithsonian Institution, **Official Guide to Smithsonian**, 3rd Edition 2009, s.31.

⁵³ <https://www.smithsonianmag.com>, 21.08.2018..

kişilere ait olması, etkinliklerin sürdürülebilmesi için finansal kaynakların ortaya çıkartılması ve sürdürülmesi sorununu ortadan kaldırmamaktadır⁵⁴.

Müzecilik faaliyetinin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için, müzelerin sağlıklı ve iyi planlanmış bir finansal sisteme sahip olmaları bir zorunluluktur. Her ne kadar asıl işleri eserlerin bulunması, derlenmesi, korunması, düzenlenmesi, araştırılması ve sergilenmesi şeklinde ifade edilse de müzelerin bu işlerini yürütebilmeleri için ciddi bir mali kaynağa ihtiyaçları vardır. Bu durum başarılı bir müzecilik çalışmasının olmazsa olmazıdır⁵⁵.

Müzelerin çalışmalarını başarıyla yürütebilmesi için iyi bir finansal planlamaya gereksinimi bulunmaktadır. Faaliyetin amacı, bu amaca ulaşılabilmesi için hangi personele ve mali kaynaklara ihtiyaç duyulacağı, bu ihtiyaçların nasıl temin edilebileceği sorularının yanıtı finansal planlamada bulunmaktadır⁵⁶.

Kamu müzeleri, kamudan destek alan müzeler ve özel müzeler, finansal açıdan çeşitli sıkıntılar yaşamaktadır. Faaliyetlerini sürdürmekte ihtiyaç duyduğu kaynakları kamu bütçesi aracılığıyla elde eden kamu müzeleri, bütçenin kısıtlanması gibi zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu durum özellikle müzecilik faaliyetlerinin devam ettirilmesi açısından kaygı yaratmaktadır. Öte yandan, özel fonlar ya da bağışlarla faaliyetlerini sürdüren müzeler de bağışların ve fonların kesilmesi riskiyle karşı karşıyadır⁵⁷. Her açıdan müzelerin ve galerilerin faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri açısından gelirlerini garanti altına alacak yöntemler üretebilmelerinin bir zorunluluk olduğu söylenebilir.

Amerikan müzeciliği açısından da bu tartışmanın canlı bir şekilde devam ettiğini ifade etmek gerekmektedir. Amerikan müzeciliğindeki finans tartışmasında iki ana görüş ortaya çıkmaktadır. Birinci grup, müzelere özel desteğin taraftarıdır ve

---

⁵⁴ Erbay F., "Müze Yönetiminde Pazarlama Felsefesine Yeni Yaklaşım", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, İstanbul: YTÜ Basın Yayın Merkezi: 1999c, 64.

⁵⁵ Erbay F., 2009, s.83.

⁵⁶ Erbay F., 2009, s.84.

⁵⁷ Erbay F., 1999c, s.65.

müzelerin politikacıların güdümünden çıkartılması gerektiğini savunmaktadır. İkinci grup ise, toplumsal ya da kamu desteğinden yanadır⁵⁸.

Çalışmanın konusunu oluşturan Smithsonian Müzesi, Amerikan yönetimi tarafından kabul edilen bir bütçeye sahip olsa da, hem kamu hem de özel kişi ve kuruluşlardan mali kaynak yarattığını belirtmek gerekmektedir. Smithsonian Enstitüsü, kamu-özel ortaklığına dayalı bir müze ve araştırma merkezleri kompleksi olarak faaliyet göstermektedir. Enstitüye bağlı müzeler, kurulduğundan bu yana ücretsiz olarak hizmet vermektedir. En son Obama (2009-2017) yönetimi döneminde 7,5 dolar giriş ücreti konulması önerisi reddedilmiştir.

Smithsonian Enstitüsü, ABD Federal Hükümeti'nden ödenek almaktadır. 2016 yılı mali raporuna göre, ödeneklerin yanı sıra devlet kuruluşları ve özel kaynaklar diğer gelirleri arasında yer almaktadır. Kurumun işletme geliri, 2015 yılında 1 milyar 274 milyon dolar iken, 2016 yılında 1 milyar 541 milyon dolara yükselmiştir. İşletme net aktiflerindeki artış, 2015'te 137 milyon dolar iken, 2016'da 175 milyon dolara yükselmiştir. Diğer varlıklarda 2015 yılında 86 milyon dolar azalma varken, 2016 yılında ise 17 milyon dolar artış gerçekleşmiştir. Net varlıklarda toplam artış 2015 yılında 51 milyon dolar iken, 2016 yılında ise 192 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Faaliyet giderleri, 2015 yılında 1 milyar 137 milyon dolar olarak gerçekleşirken, 2016 yılında 1 milyar 366 milyon dolara yükselmiştir. 2017 yılı için talep edilen toplam federal bütçe 927milyon dolar iken 2018 yılında bu bütçe maaşlar ve giderler 176 milyon dolar, Tesislerin sernaye hesabı 228 milyon dolar olmak üzere toplamda 974 milyon dolar olarak belirlenmiştir⁵⁹.

2.5. Smithsonian Enstitüsü'ne Bağlı Müzeler

Smithsonian Enstitüsüne bağlı toplam 16 kurum halen çalışmalara devam etmektedir. Bunlar sırası ile Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi, Ulusal Doğa Tarihi Müzesi, Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi, Ulusal Yerli Amerikan Müzesi, Freer Sanat Galerisi, Arthur M. Sackler Galerisi, Ulusal Afrika Sanatı Müzesi, Sanat ve Endüstri

---

⁵⁸ Erbay F., 2009, s.86.

⁵⁹ Smithsonian Institut, <https://www.si.edu/about>, 05.07.2018.

Binası, Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi, Ulusal Posta Müzesi, Donald W. Reynolds Merkezi Amerikan Sanatı ve Portreleri, Ulusal Portre Galerisi, Smithsonian Amerikan Sanatı Müzesi, Smithsonian Amerikan Sanatı Renwick Galerisi, Ulusal Afrikalı Amerikan Tarih ve Kültür Müzesi, Smithsonian Enstitüsü Kale Binası

Tablo 1: 2018 yılı Haziran yıl sonuna kadar olan ziyaretçi sayıları

Müze Adı	Ziyaretçi
Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi ve Ulusal Portre Galerisi	1,6 milyon
Ulusal Afrika Amerikan Tarihi ve Kültürü Müzesi	1,5 milyon
Ulusal Afrika Sanatı Müzesi 100 bin, Ulusal Hava ve Uzay Müzesi	4,3 milyon
Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Steven F. Udvar-Hazy Merkezi	1,2 milyon
Amerikan Tarihi Ulusal Müzesi	2,9 milyon
Amerikan Kızılderili Ulusal Müzesi (Washington, DC)	824 bin
Amerikan Kızılderili Heye Merkezi Ulusal Müzesi (New York City)	294 bin
Anacostia Topluluk Müzesi	28 bin
Sanat ve Endüstriler Binası	18 bin
Cooper Hewitt, Smithsonian Tasarım Müzesi	222 bin
Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi	605 bin
Ulusal Doğa Tarihi Müzesi	3,7 milyon
Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi Renwick Galerisi	539 bin
S. Dillon Ripley Merkezi	92 bin
Smithsonian Enstitüsü Binası, "Kale"	788 bin
Arthur M. Sackler Galerisi	110 bin
Freer Sanat Galerisi	224 bin
Ulusal Posta Müzesi	402 bin
Ulusal Hayvanat Bahçesi	1,2 milyon

Kaynak: Ziyaretçi İstatistikleri, <https://newsdesk.si.edu/about/stats>, 21.07.2018.

2.5.1. Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi (National Air and Space Museum)

Smithsonian Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi'nin merkezi, Washington DC'deki Ulusal Alışveriş Merkezi üzerindeki amiral gemisi binasıdır. Burada yüzlerce uçak, uzay aracı, füze, roket ve diğer objeler sergilenmektedir. Müzede uzay konulu bir planetariumu ve bir Imax tiyatrosu bulunmaktadır. Müzeye bağlı Steven F. Udvar - Hazy Center ise Virginia Eyaleti'ne bağlı Chantilly'de bulunmaktadır⁶⁰.

Resim 9: Smithsonian Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi'nden genel görünüm.

Kaynak: <https://airandspace.si.edu/>, 24.12.2018.

Smithsonian Enstitüsü'nün havacılık koleksiyonu, 1876 yılında, Çin İmparatorluk Komisyonu'ndan 20 uçurtmanın satın alınmasıyla başlamıştır. Smithsonian'ın uçakla bağlantısı, ise ilk olarak fizikçi, balon tutkunu ve gökyüzü gözlemcisi Joseph Henry, tarafından yönetilen kurumun doğumuyla başlamıştır. 1861 yılında Henry, Thaddeus Sobieski Konstantin Lowe'yi, sıcak hava balonunu Smithsonian zemininde şişirmeye

⁶⁰ Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Tarihçe, <https://airandspace.si.edu/history-0>, 21.07.2018.

çağırması ve Amerikan havacılığına önemli bir katkı sağlamıştır. Bu gösteri, iç savaş sırasında Amerikan hava keşiflerinin kullanılmasına yol açmıştır⁶¹.

1976 yılında Smithsonian'ın havacılık koleksiyonu, Washington DC'deki Mall'da Ulusal Hava ve Uzay Müzesi'nin inşa edilmesiyle sergilenmeye başladı. Bu tarih aynı zamanda müzenin kuruluş tarihidir⁶².

Smithsonian Enstitüsü'nün Ulusal Hava ve Uzay Müzesi, kısa sürede önemli bir başarı göstererek, açılıştan altı ay sonra 5 milyon ziyaretçi sayısını aşmayı başardı. Müze, bugün dünyanın en çok ziyaret edilen müzeleri arasında yer almaktadır⁶³.

1876 yılında 20 adet Çin uçurtması ile başlayan koleksiyon, günümüzde yaklaşık 60 bin objeye ulaşmıştır. Koleksiyonda yer alan ana nesnelerin büyük bir bölümü, ya sergide ya da dünyanın dört bir yanındaki diğer kurumlara verilen krediyle kamuya açık olarak sergilenmektedir. Müze günümüzde uçuş anma, havacılık ve uzay teknolojilerini toplama, koruma ve sunma konularında en önde gelen Amerikan kurumu olarak tanınmaktadır. Ayrıca gezegen araştırmalarında çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmalar: Dünya'nın Gezegen ve Gezegen Çalışmaları Merkezi; Mars Keşif Gezicileri, Mars Keşif Gezegeni, Mars Express uzay aracıdır.

---

⁶¹ Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Tarihçe, <https://airandspace.si.edu/history-0>, 21.07.2018.

⁶² Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Tarihçe, <https://airandspace.si.edu/history-0>, 21.07.2018.

⁶³ National Air and Space Museum, <https://airandspace.si.edu>, 06.07.2018.

Resim 10: Ulusal Hava ve Uzay Müzesi'nde sergilenen Apollo Uydusu.

Kaynak: <http://www.planespot.com/national-air-space-museum/target5.html>, 24.12.2018.

Merkür MESSENGER uzay aracı ve Ay Lunar Reconnaissance Orbiter aktif görevlerinde takım üyelerine sahiptir⁶⁴.

Müzedede, sergilerin yanı sıra konferanslar, kitap imza günleri, çocuklar için etkinlikler de düzenlenmektedir. Ayrıca müzedeki simülasyonlar, çocukların yoğun ilgi gösterdiği faaliyetler arasında yer almaktadır. Müzenin kulesi de ziyaretçiler tarafından ilgiyle gezilen bölümlerden birisidir

Ulusal Hava ve Uzay Müzesinde 2 adet Imax Sineması ve 1 adet Planetarium bulunmaktadır. Haftanın hergünü yapılan gösterimler için internet sayfası üzerinden de alım yapılabilmektedir. Bilet fiyatları; Yetişkinler için 9 Amerikan doları, genç 7,5 Amerikan doları, ordu mensubları içinse 8 Amerikan doları olarak fiyatlandırılmıştır.

Smithsonian Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi, ziyaretçiler tarafından ücretsiz olarak gezilebilmektedir. Otoparkın ücretli olduğu müzenin hediyelik eşya satışı yapılan bir

⁶⁴ National Air and Space Museum, <https://airandspace.si.edu>, 06.07.2018.

bölümü de bulunmaktadır. Müze, her gün saat 10: 00 ile 17: 30 arasında hizmet vermektedir

Smithsonian Ulusal Havacılık ve Uzay Müzesi'nde 200 uçağın daha sergilenmesi amacıyla müzenin genişletilmesi çalışmaları ise devam etmektedir⁶⁵.

2.5.2. Ulusal Doğa Tarihi Müzesi (National Museum of Natural History)

Amerika Birleşik devletlerdeki doğal tarih ve antropoloji müzelerinin çıkış noktası ulusların genişlemesi sonucunda oluşan kentsel ve bölgesel rekabet olarak yorumlanmıştır. Merkezlerdeki kültürel rekabet devam ettikçe gelişme de devam etmektedir⁶⁶.

Zoolog Louis Agassiz'in bir kerelik öğrencisi olan Albert Smith Bickmore; New York City'de William E. Dodge, Jr., Theodore Roosevelt, Sr. Joseph Choate ve J. Pierpont Morgan ile birlikte müzenin kuruluşu için bir araya geldi. New York Valisi John Thompson Hoffman, resmi olarak 6 Nisan 1869 tarihinde Amerikan Doğa Tarihi Müzesi'ni yaratan Ortaklık Anlaşması'nı imzaladı. John David Wolfe aynı yıl Müze Başkanı oldu. 1871 yılında müzenin koleksiyonuna ait bir dizi sergi Central Park'ın doğu yakasında bulunan ve müzenin orijinal evi olan Central Park Arsenal'de ziyarete açıldı. Kurumun ilk binası, 1877 yılında ABD Başkanı Rutherford B. Hayes tarafından halkın da katıldığı bir törenle hizmete açılmıştır. 1896 yılında Northwest Coast Kızılderilileri Salonu birinci katta açıldı. 1897–1902 yılları arasında Müze Başkanı Boas, Jesup Kuzey Pasifik Gezisi'ni düzenledi. Keşif, Kuzey Pasifik halklarının yaşam ve kültürünün eşsiz bir kaydını oluşturmuştur. 1913 yılında gerçekçi memeli dioramaların yaratılmasında öncü olan Carl Akeley, müzede bir Afrika Memeliler Salonunun yaratılması için Müze Başkanı Osborn'dan onay olarak çalışmalara başladı. 1920'lerde Roy Chapman Andrews, dünyanın en zengin dinazor fosillerini keşfetmek için Moğolistan'ın Gobi Çölü üzerinden tarihi Orta

⁶⁵ Kişisel Erişim, Ziyaret, Washington, Temmuz 2016.

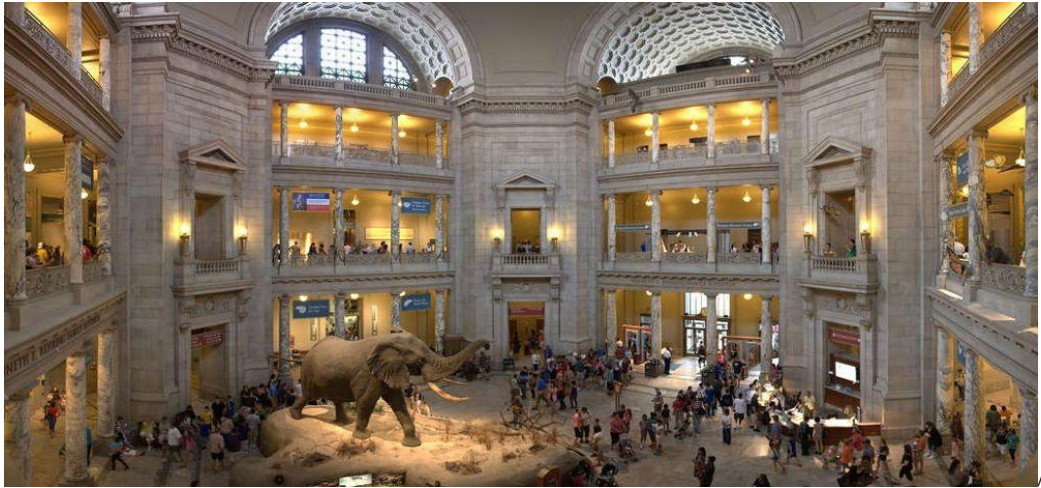
⁶⁶ Samuel J. Redman, "Impossible appraisals: art, anthropology, and the limits of evaluating museum collections in the mid-twentieth century United States". **Universty of Massachussets Amherts/ The Museum Review**, Volume:3, Number:1 2018, s.5.

Asya Gezileri'ne öncülük etti. Andrews ve ekibi, Çin ile Outer Mongolia arasındaki sınır 1930'da kapanana kadar o bölgede çalıştı. 1926 yılında Müze, Hint Yarımadası'ndan Arthur S. Vernay ve Albay JC Faunthorpe liderliğindeki bir keşfin sonucu olan geniş bir memeli koleksiyonu armağanı aldı. Akeley'nin tekniğine göre monte edilen ve dioramalarda sergilenecek olan bu örnekler için uygun bir ortam tasarlanmaya başladı. 1930 yılında Güney Asya Salonunun memeli habitat dioramasının ilk büyük salonu, Vernay ve Faunthorpe'un örneklerini sergilemeye başladı. 1936 ve 1963 yılları arasında inşa edilen Kuzey Amerika Memelileri Salonu, dünyanın en iyi habitat dioramalarını sergilemektedir

1957'de ABD Ulusal Müzesi iki idari alt bölüm oluşturdu: Doğal Tarih Müzesi (MNH) ve Tarih ve Teknoloji Müzesi. Tarih koleksiyonları 1964 yılının Ocak ayında açılan yeni bir binaya taşındı. Bu bölüm daha sonra ayrı bir müze olarak tasarlandı ve şimdi Amerikan Tarihi Ulusal Müzesi olarak kullanılmaktadır.

Mart 1969 tarihinde müze, antropoloji ve doğal tarih koleksiyonlarına odaklanmak için Ulusal Doğa Tarihi Müzesi (NMNH) adını almıştır⁶⁷.

Resim 11: Rotunda, Smithsonian Ulusal Doğa Tarihi Müzesi.

Kaynak: <https://maps.roadtrippers.com/us/washington-dc/attractions/smithsonian-national-museum-of-natural-history>, 24.12.2018.

⁶⁷ National Museum of Natural History, https://naturalhistory.si.edu/onehundredyears/brief_history.htm, 06.07.2018.

2006 yılında, müze, Richard Gilder Graduate School'u kurdu. Müzede karşılaştırmalı biyoloji eğitimi verilmektedir. 2015 yılında, Müze, Yüksek Lisans derecesi vermeye başlamıştır. Program Teorik bilgilerin yanı sıra 33 milyon doğal tarih koleksiyonu ve dünyanın en iyi astrofiziksel ve biyolojik veritabanına sahip laboratuvar ortamında pratik yapma olanağında sağlamaktadır. Müze, tüm gezegen için bir saha rehberi olarak hizmet veren ve dünya kültürlerinin bir panoramasını sunan sergileri ve bilimsel koleksiyonlarıyla tanınmaktadır⁶⁸.

Bugün Ulusal Doğa Tarihi Müzesi, hem Alışveriş Merkezi'nde hem de Müze Destek Merkezi'nde ziyaretçilerine yaklaşık 126,5 milyon adet eser ve örnek sunmaktadır

Amerikan Ulusal Doğa Tarihi Müzesi, dünyanın önde gelen bilimsel ve kültürel kurumlarından biridir. Müze, kuruluşundan bu yana geniş kapsamlı bir bilimsel araştırma, eğitim ve sergi programları aracılığıyla insan kültürleri, doğal dünya ve evren hakkındaki bilgileri keşfetmek, yorumlamak ve yaymak için çalışmaktadır

Amerikan Ulusal Doğa Tarihi Müzesi, 25 Aralık günü dışında her gün 10.00-17.30 saatleri arasında ziyarete açıktır ve ücretsiz olarak ziyaret edilebilmektedir⁶⁹.

2.5.3. Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi (National Museum of American History)

Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi, Ocak 1964'te Tarih ve Teknoloji Müzesi olarak halka açıldı. Washington DC National Mall'da yer alan altıncı Smithsonian Enstitüsü binası olarak bilinmektedir. O zamandan beri, yılda yaklaşık 4 milyon ziyaretçi Müze'nin sergilerini, kamu programlarını, eğitim aktivitelerini, koleksiyonlarını ve araştırma tesislerini ziyaret etmek için kurumu ziyaret etti. Milyonlarca kişi, müzenin web sitesine sanal ziyaretler yapmaktadır⁷⁰.

---

⁶⁸ <https://www.amnh.org/our-research/richard-gilder-graduate-school/school-overview>, 15.05.2018.

⁶⁹ Kişisel Erişim, Ziyaret, Washington, Temmuz 2016.

⁷⁰ National Museum of American History, <http://americanhistory.si.edu/museum/mission-history>, 06.07.2018.

Resim 12: Smithsonian Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi Binası.

Kaynak: <https://www.si.edu/newsdesk/photos/national-museum-american-history-behring-center>, 11.11.2018.

28 Haziran 1955 tarihinde, Amerikan Başkanı Dwight D. Eisenhower müzeye 36 milyon dolar bütçe öngören tasarımı imzaladı. Müze binasının mimarları McKim, Mead ve White idi. Müzenin alanı, bodrum kat, üç ana sergi seviyesi, iki ofis toplama seviyesi ve çatıda mekanik bir çatı katı olmak üzere yaklaşık 70.000 metrekaredir Ünlü mimarlık firması McKim, Mead ve White tarafından tasarlanan son yapılardan biri olarak konumu, konumu ile birlikte, Ulusal Tarihi Yerler Sicilinde listelenmeye uygun hale getirmektedir⁷¹.

2008 yılında Müze, binanın merkez çekirdeğini iki yıllık 85 milyon dolarlık bir yenilemeyle tamamladı ve geniş koleksiyonlarının sunumunu yeniden düzenleyip yenileyerek binanın mimari cazibesini önemli ölçüde değiştirdi. Yenileme projesi üç alana odaklanmıştır: Büyük bir merdiven ve bir tavan penceresi dahil olmak üzere merkez çekirdeğe mimari iyileştirmeler; Yeni Star-Spangled Banner galerisinin inşası ve 44 yıllık binanın altyapısı ile ilgili güncellemeler. Şu anda binanın 120 bin metrekarelik batı sergi kanadını yenilemek için büyük bir proje devam etmektedir Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi, 1,8 milyondan fazla nesneye ev sahipliği yapıyor⁷².

⁷¹ National Museum of American History, <http://americanhistory.si.edu/museum/mission-history>, 06.07.2018.

⁷² National Museum of American History, <http://americanhistory.si.edu/museum/mission-history>, 06.07.2018.

Amerikan ulusal marşının orijinal belgesi Star-Spangled Banner ve Abraham Lincoln'un ilk şapkasından, ilk bilgisayar hatasına geniş bir ulusal koleksiyona sahip. Eserler, dünyadaki en büyük Amerikan tarihi koleksiyonunu oluşturmaktadır. Müzenin Doğu Kanadında dönüm noktası sergileri yer alıyor. Amerikan askeri çatışmalarının tarihini inceleyen ve Amerikan tarihindeki savaşların bölümlerini inceleyen “Özgürlük Bedeli: Savaşta Amerikalılar” içerir. America on the Move bölümü ise, 1870'ten günümüze Amerika Birleşik Devletleri'ndeki manzaraları, sesleri ve duyumları ziyaretçilere ulaştırmaktadır

Müze, her yaştan ve toplumsal gruptan ziyaretçileri ağırlamaktadır. Wegman's Wonderplace adlı sergi 0-6 yaş arası çocuklar ve yetişkin arkadaşlarının ilk sergisi olarak çocuk ve genç ziyaretçilere gerçek müze eserlerini yakından görmelerini sağlamaktadır. Sadece Salı günleri kapalı olan sergi haftanın diğer günlerinde sabah 10.00 ile 16.00 arası açıktır. Müzede, yetişkinler, aileler ve okul öncesi öğrenciler için sesli turlar düzenlenmekte ve 10 farklı dilde koleksiyona rehberlik etmektedir. 0-6 yaş ziyaretçileri için yetişkin ebeveyn refakati kuralı bulunmaktadır.

Resim 13: Smithsonian Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi Wegman's Wonderplace Bölümü.

Kaynak: <https://www.wegmans.com/about-us/making-a-difference/enriching-store-neighborhoods/museum-partners.html>, 11.10.2018.

Amerikan Tarihi Ulusal Müzesi, Amerikan tarihine ışık tutan koleksiyonları, sergileri, araştırmaları, yayınları ve eğitim programları ile müzenin temel görevine katkıda bulunmaktadır⁷³.

2.5.4. Ulusal Yerli Amerikan Müzesi (National Museum of the American Indian)

1896 yılında, maden mühendisi George Gustav Heye (1874-1957) Arizona'da çalışırken Amerikan yerlilerinin eserlerini toplamaya başladı. Hevesli bir koleksiyoncu olan Heye, 1916 yılında New York'ta Amerikan Kızılderili Müzesi'ni kurdu ve 1922 yılında Audubon Terrace'da halka açıldı. Ayrıca araştırma ve inceleme için koleksiyonların hazır bulunduğu Bronx'ta bir araştırma dalı kurdu. Heye'nın ölümünden sonra, Amerikan Kızılderili Müzesi mali açıdan zor bir dönem geçirdi. O dönem, müzedeki eserlerin New York'taki Amerikan Doğa Tarihi Müzesi'ne aktarılması ve işadamı H. Ross Perrot tarafından satın alması da dahil olmak üzere birçok öneri getirildi. Ancak, bunlar gerçekleşmedi⁷⁴.

Resim 14: Smithsonian Ulusal Amerikan Kızılderili Müzesi.

Kaynak: <https://americanindian.si.edu/support/specialevents/>, 24.12.2018.

1980'lere kadar atıl kalan koleksiyon, bu yıllarda yeniden Smithsonian Enstitüsü Yönetim Kurulu'nda gündeme geldi. 18 Kasım 1989 tarihinde Amerikan Başkanı George HW Bush, Smithsonian'ın bir parçası olarak Amerikan Kızılderili Ulusal

⁷³ Kişisel Erişim, Ziyaret, Washington, Temmuz 2016.

⁷⁴ National Museum of the American Indian, <https://siarchives.si.edu/history/national-museum-american-indian>, 06.07.2018

Müzesi'ni oluşturan yasayı imzaladı. Bu yasa, New York'taki küçük bir müzenin, Maryland'deki bir depolama tesisinin ve Washington DC'deki bir amiral gemisi müzesinin kurulmasına olanak sağladı. Sonraki birkaç yıl boyunca, müze personeli, müze programlarını ve tasarımını geliştirmek amacıyla Amerika'daki Kızılderili topluluklarıyla görüşmeler yaptı. 1994 yılında George Gustav Heye Merkezi, New York'taki eski Alexander Hamilton Gümrük Dairesi'nde, Amerikan Kızılderili Müzesi'nin varlığını sürdürmek için açıldı. Mimar Cass Gilbert tarafından tasarlanan bina aslen 1907 yılında tamamlanmış ve üç şehir bloğunu kapsamaktadır.

1999 yılında, koleksiyonların depolanması ve araştırılması için sanat merkezi olan bu merkez, Maryland'da açıldı. 1999'dan 2004'e kadar, beş yıllık bir eylem planıyla, New York Amerikan Kızılderili Araştırmalar Şubesi Ulusal Müzesi'nden yeni Kültürel Kaynaklar Merkezi tesisine 800 binden fazla obje aktarıldı⁷⁵.

Amerikan Kızılderili Ulusal Müzesi, 21 Eylül 2004 tarihinde, Washington DC'deki Ulusal Alışveriş Merkezi'nde açıldı ve tarihte en büyük yerli Amerikan toplulukları toplantısı yapıldı. Açılış sergilerinin yanı sıra Bizim Evrenlerimiz, Geleneksel Bilgi Şekillerimiz Dünyamız, Halklarımız: Geçmişimize Sesler Vermek ve Yaşamlarımız: Çağdaş Yaşam ve Kimlikler adlı sergiler Amerikan Kızılderili kültürüne merak duyan ziyaretçilerle buluşmaktadır.

Müze binası koleksiyona ve değerlerine uyum şeklinde Douglas Cardinal ve yerli mimar grubu ve danışmanları tarafından Chaco Kanyonu, Machu Picchu diğer yerli alanlardan ilham alarak tasarlandı. Yerel inaca uygun şekilde müzenin girişi doğuya bakmaktadır. İnşası sırasında kırk adet masif büyükbaba adı verilen kayalardan ve çevre düzenlemesi için 150 kadar bitki türü ve 27000'den fazla bitki içlerinde akağaç, sumak ve ak kayın ağaçlarının da bulunduğu 25 yerli ağaç çeşidi kullanılmıştır.

Amerikan Kızılderili Müzesi, 800 binden fazla eser ve 300 binden fazla imge barındırmaktadır. Müze, dünyadaki en büyük ve en kapsamlı yerli Amerikan sanat eserleri ile Kuzey, Güney ve Orta Amerika'dan gelen koleksiyonları

---

⁷⁵ National Museum of the American Indian, <https://siarchives.si.edu/history/national-museum-american-indian>, 06.07.2018.

barındırmaktadır. Okul grupları için özel turlar düzenlenmektedir. Bu turlarda kültürel sunumlar ve film gösterimleri yapılmaktadır Ayrıca müzenin içinde ve ziyaretçilerin rahatça sorularına cevap bulabilecekleri açık kütüphane alanları bulunmaktadır.

Washington DC'deki Amerikan Kızılderili Ulusal Müzesi ve New York'taki Amerikan Kızılderili Müzesi, her gün 10.00-17.30 saatleri arasında ziyaretçilere hizmet vermektedir⁷⁶.

2.5.5. Freer Sanat Galerisi (Freer Gallery of Art)

Freer Sanat Galerisi, Smithsonian kampüsündeki ilk sanat müzesidir. Freer'in tarihçesi, 1905 yılında, Kapitalist bir dünya gezgini olan koleksiyoner Charles Lang Freer'in, dönemin Amerikan Başkanı Theodore Roosevelt'e sunduğu, Asya ve Amerikan sanatını ülkeye tanıtmaya fikriyle başladı⁷⁷.

Müze 1923 senesinde halka açılmış olup koleksiyon erken Çin hanedanlık eserlerinden 19. yüzyılın sonlarındaki Estetik hareketinden, Çin, Mısır, Hint Yarımadası, Japonya, Kore ve İslam dünyasının sanat eserlerini ve Amerikan resimlerini görmelerine olanak sağlamaktadır.

Koleksiyon sahibi olan Freer'n kendi kozmopolit görüşlerinden biri olan güzelliğin hikayesini anlatabilmek amaçlı seçilerek oluşturulmuştur. Günümüzde kendisinin ölümünden yüz yıl sonra bile kendisinin uluslararası vizyonu ve sivil sorumluluk anlayışını değerini korumaktadır.

Charles Lang Freer Kültürler farklı bile olsa güzellik anlayışının ortak olduğuna inanmıştı. Yaşanılan dönemin algısına göre sadece beyaz avrupalılar güzellikten anlamaktaydı fakat Freer'in getirdiği bu düzen Asyalıların da güzellik anlayışını kabul etmek ve göstermek adına o dönemde önemli bir girişim rolü oynamıştır⁷⁸.

---

⁷⁶ Official Guide to Smithsonian 3rd Edition 2009, s.113.

⁷⁷ Freer Gallery of Art, <https://www.freersackler.si.edu/>, 06.07.2018.

⁷⁸ Lee Glazer ve Amelie Meyer, **Charles Lang Freer A Cosmopolitan Life**, Freer Galley of Art Smithsonian Instutution Washington DC. 2017, s.118.

Resim 15: Ressam Whistler'in Venüs tablosu ve Suriye vazosu

Kaynak: Elif Cook Kişisel Arşiv, 2017.

Galeride Eserler Charles Lang Freer'in eserleri bitişik koyma anlayışına uygun karşılaştırmalı olarak sunulmuştur

Charles Lang Freer'in arkadaşı Ressam Whistlerin yaptığı resimler ve ülke dışından gelen klasik asya koleksiyonları beraber sergilenmektedir.

Ressam Whistler bir Amerikalıydı Amerikan sanatının temelini oluşturan Avrupalı atalarından gelen geleneksel sanatın dışında Amerika'nın kendisine has olan sanatını oluşturmaya ve kendi geleneksel Amerikalı bakış açısı ve gelenekselliğini oluşturmaya başlamıştı.

Freer Müzesindeki Amerika Galersi bölümü farklı sanat ekollerinden ve farklı coğrafyalardan gelen malzemelerin yan yana gösterilmesiyle güzellik anlayışını felsefik bir konsept şeklinde ele alarak farklılıkların güzellikte birleştiklerini vurgulamak amacıyla yan yana sergilenmesini istemiştir. Eserlerin derinliklerinde buluşan bir harmoni ve uyumu nitelemeye çalışılmıştır.

Amerikan Sergi odasında Freer'in Müzeinin ilk kuruluş hikayesi anlatılarak sergi içinde sergi oluşturulmuştur. Daha önce Whistler diye anılan bu sergi odaların ismi

Amerika olarak Freer'in güzellik anlayışını vurguladığı sergileri olarak yeniden dzenlenmiştir⁷⁹.

Freer Sanat Galerisi, Asya ve Amerikan sanatının dünya standartlarında koleksiyonlarını barındırmaktadır. Kültürler arası diyalogu geliştirmek amacıyla Asya sanatının başyapıtları, müzede Amerikan Estetik hareketinin eserleri ile tamamlanmaktadır Freer Sanat Galerisi, dünyanın dört bir yanından gelen sanat farklılıklarını keşfetmeyi amaçlamaktadır⁸⁰.

Müze her gün saat 10.00-17.00 arasında ziyarete açıktır.

2017 yılında klima ve ısıtma sistemlerini yenilemek amacıyla tadilat geçiren müze aynı zamanda yeni sergilerini ziyaretçilerin okuması için daha keyifli hale getirmek ve bilgi etiketlerini geliştirmek üzere de güncellemeler tasarlamışlardır⁸¹.

2.5.6. Arthur M. Sackler Galerisi (Arthur M. Sackler Gallery)

Arthur M. Sackler Sanat Galerisi, 1987 yılında Smithsonian'ın ikinci Asya sanat müzesi olarak National Mall'da açıldı. Müze, bin nesneden oluşan bir armağanla açılış koleksiyonunu kuran Dr. Arthur M. Sackler tarafından sağlanan fonlarla inşa edildi. Onun nl koleksiyonu diğer önemli eserlerin yanı sıra Çin yeşim taşı ve bronzlarının eşsiz neklerini ieriyordu⁸².

---

⁷⁹ Kişisel Erişim, Ziyaret, Washington, Kasım 2017.

⁸⁰ Freer Gallery of Art, <https://www.freersackler.si.edu/>, 06.07.2018.

⁸¹ Kişisel Erişim E Mail, Louise Cort, 04 Temmuz 2018.

⁸² Charles Lang Freer, <https://www.freersackler.si.edu/about/#freer>, 21.07.2018.

Resim 16: Arthur M. Sackler Galerisi'ndeki Yoga sergisi.

Kaynak: <https://www.apollo-magazine.com/yoga/>, 10.11 2018.

4100 metrekarelik alanı içine kurulan Japon sanatları bölümünde Japon Zanaatının Modern ifadesi ve modern çağdaki devrimini anlatıyor. Günümüz Japonya'sında ki güzellik disiplini ve geleneksel ifadeleri yaratıcı ifadenin araçları olarak gören zanaatkarlar aracılığıyla yorumlanması sonucu sergi Japon zanaat kültür tarihini, Japonya'nın batı ile ilk temasını kendini ifade etme kavramlarının benimsenmesini ve modern ilerlemenin etken güçleri arasındaki gerilimleri incelemektedir⁸³.

Adını taşıyan müzenin ana yardımcısı olan Dr. Sackler'e ek olarak, Japonya ve Güney Kore hükümetleri, ülkelerinin sanatsal ve tarihsel başarılarını sergilemek amacıyla binanın inşasına katkıda bulunmuştur.

Müze her gün saat 10.00-17.00 arasında hizmet vermektedir⁸⁴.

⁸³ Peter T. Crellin, **Discipline of Beauty The Modern expression of modern Craft**, Corcoran Collage of Art and Design, Washington DC, 2013, s.3.

⁸⁴ Charles Lang Freer, <https://www.freersackler.si.edu/about/#freer>, 21.07.2018.

2.5.7. Ulusal Afrika Sanatları Müzesi (National Museum of African Art)

Ulusal Afrika Sanatı Müzesi (NMAfA), 1964 yılında sosyal bilimler ve sanat alanında kültürler arası anlayışı geliştirmek için özel bir eğitim kurumu olarak kuruldu. Eski bir ABD Dışişleri Bakanlığı görevlisi olan Warren M. Robbins tarafından kurulan ve Afrika Sanatı Müzesi adını taşıyan kurum, Afrika kökenli Amerikan köle ve daha sonra devlet adamı olan Frederick Douglass'ın Capitol Tepesi'ndeki evinde kuruldu. Ağustos 1979'da, 95-414 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle, müze, Smithsonian Enstitüsü'nün bir parçası haline geldi⁸⁵.

Resim 17: Smithsonian Ulusal Afrika Sanatı Müzesinden bir görünüm

Kaynak: <https://africa.si.edu/about/museum-store/>, 11.11.2018.

1981 yılında Ulusal Afrika Sanatı Müzesi adına kavuşan müze 1987 yılında National Mall'da yeni yerine taşındı. Başlangıçta Sahra-altı Afrika'nın geleneksel sanatlarına odaklanan Ulusal Afrika Sanatı Müzesi, koleksiyon kapsamını ve programlarını genişletti. Modern ve çağdaş sanat eserleri, Amerika Birleşik Devletleri'nde modern

⁸⁵ National Museum of African Art, <https://africa.si.edu/about/>, 06.07.2018.

ve çağdaş Afrika sanatına sürekli odaklanmayı misyon edinen ilk müze olarak ayırt ediliyor⁸⁶.

Ulusal Afrika Sanatı Müzesi, ABD'nin geleneksel ve çağdaş koleksiyonunun, muhafazasına, akademik çalışmalarına ve sergilenmesine adanan tek müzedir. Müzenin 12.000 nesneden oluşan koleksiyonu, Afrika kıtasının neredeyse her alanını temsil etmektedir eski tarihten çağdaş zamanlara uzanan tekstil, fotoğraf, heykel, çanak çömlek, resim ve takı ve video sanatı çeşitli sanat formlarını içermektedir⁸⁷.

Müze 2007 yılında, Afrika sanatının en saygın koleksiyonlarından biri olan 62 sanat eserine ev sahipliği yapan "Afrika Vizyonu Walt Disney-Tishman Afrika Sanat Koleksiyonu" sergisini açtı. 2010 yılında ise Koleksiyondan Seçmelerden oluşan Afrika Mozaği sergisini açmıştır. 2016 yılında ise uluslararası tanınmış çağdaş sanatçı Yinka Shonibare MBE tarafından yapılan renkli ve etkileyici bir açık hava heykeli olan Wind Sculpture VII'yi kurduştur⁸⁸.

Ulusal Afrika Sanatı Müzesi'nin programları her yaşta ziyaretçilere hizmet vermektedir. Teknoloji ile kent odaklı programları birleştiren müze, Afrika'nın sanatsal geleneklerini çok yönlü bir şekilde ziyaretçilerine sunmaktadır. Sanatçıların katıldığı söyleşiler, film gösterileri ve dersler aracılığıyla, Afrika sanatına meraklı olan ziyaretçiler, sanatçılar, öğrenciler, koleksiyoncular ve turistler; müzeyi ziyaret etmektedir. Çocuklara yönelik etkinlikler, çocukların Afrika'nın güncel ve klasik edebiyatıyla tanışmasını sağlıyor. Studio Africa, aylık sanat atölyeleri ve uygulamalı aktiviteler aracılığıyla Afrika sanatını ve kültürlerini keşfederek Washington DC halk okulları için kapsamlı bir öğrenme ortamı yaratmaktadır. Mutfak programı, yemek gösterileri ve tadım etkinlikleri sunmaktadır⁸⁹.

Afrika sanatına bakışın geliştirilmesi, Ulusal Afrika Müzesi'nin görevleri arasında yer almaktadır. Müze Afrika sanatını tanıtmak ve temsil etmek için çalışmalarını

---

⁸⁶ National Museum of African Art, <https://africa.si.edu/about/>, 06.07.2018.

⁸⁷ Augustus (Gus) Casely-Hayford, "Africa: Augustus (Gus) Casely-Hayford Named Director of National Museum of African Art", **allafrica**, SyndiGate Media Inc. Basın Bülteni, Washington 27 Eylül 2017, <https://allafrica.com/stories/201709270990.html>, 11.11.2018.

⁸⁸ Casely-Hayford, <https://allafrica.com/>, 11.11.2018

⁸⁹ National Museum of African Art, <https://africa.si.edu/about/>, 06.07.2018.

yürütmektedir Müzenin bunun için bireysel veya okul turları için tur programları bulunmaktadır. Müzenin mağazasında Afrika takıları tekstil, heykel ve katalog kitapları alınabilmektedir.

Ulusal Afrika Sanat Müzesi, 25 Aralık haricinde her gün saat 10.00-17.30 arasında ziyaretçilerini ağırlamaktadır⁹⁰.

2.5.8. Sanat ve Endüstri Binası (Arts and Industries Building)

Sanat ve Endüstriler Binası olarak bilinen ABD Ulusal Müzesi, 1881 yılında açıldı. Smithsonian Enstitüsü'nün kuruluşu döneminde ilk sekreter Joseph Henry (1797-1878), Smithsonian'ın öncelikle bir bilimsel araştırma merkezi olmasını savunmuştur. Henry, Smithsonian için ayrılan mali kaynağın, ulusal bir müze ya da kütüphane kurularak, araştırmalara daha az bir bütçe kalmasını istememiştir. Ancak, ikinci sekreter Spencer Fullerton Baird'in (1823-1887) hayalinde bir ulusal müze kurulması vardı. Henry, 1850 yılında doğal tarih küratörü ve koleksiyoncu olan Spencer Fullerton Baird'i işe aldı. Enstitü kurulalı dört yıl olmuştu ve o sırada "kale" olarak da bilinen Smithsonian Institution Building inşa halindeydi. Baird'in 6 bin eşyadan oluşan doğal tarih koleksiyonu sergilenmeye hazırды. Ulusal Enstitü tarafından kurulan ve koleksiyonculardan oluşan grup, Amerikan tarihini ve kültürünü ilgilendiren objeleri toplamaya devam ettiler. Portreler, askeri malzemeler ve gündelik hayatta kullanılan objelerden oluşan bu malzemeler, Ulusal Enstitü tarafından Patent Ofisi Binası'na yerleştirildi⁹¹.

---

⁹⁰ Official Guide to Smithsonian 3rd Edition 2009, s.150-153.

⁹¹ Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

Resim 18: Sanat ve Endüstri Binası inşa aşaması.

Kaynak: <https://www.citywalkingguide.com/washingtondceastmall/artsandindustriestriesbuilding>, 02.12.2018.

ABD Ulusal Müzesi 1881'de kapılarını halka açtığı zaman, Baird'in demokrasi için vatandaşları eğitmek ve ülkenin tüm dünyadaki ziyaretçilerine başarıları sergilemek için büyük bir ulusal müze yaratma hayali gerçekleşmişti. 2006 yılına kadar milyonlarca ziyaretçiyi ağırladı. Bina, 2014 yılına kadar tadilat nedeniyle kapalıydı⁹².

1896 yılında koleksiyonların büyümeye devam etmesi nedeniyle ikinci kat galerileri eklendi. 1911'de AIB'deki doğal tarih koleksiyonları, yeni Ulusal Müze'ye, şimdi Alışveriş Merkezi boyunca Ulusal Doğa Tarihi Müzesi'ne taşındı. 1964'te AIB'deki Amerikan tarih sergileri, Ulusal Tarih ve Teknoloji Müzesi'ne (şu anda Amerikan Tarih Ulusal Müzesi denir) taşındı. 1971 yılında Sanat ve Endüstri Binası Ulusal Tarihsel Simge olarak belirlendi. 1976'da AIB içerisindeki havacılık ve havacılık koleksiyonları ile binanın batı tarafındaki roket ve füzeler Ulusal Hava ve Uzay Müzesi'ne taşındı. 2004'te bina, hasar görmesi nedeniyle halka kapatıldı. 2009-2014 yılları arasında yapının restorasyonu yapıldı. 2016'da Rachel Goslins, Yaratıcılık ve

⁹² Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

İnovasyon Merkezi'ni geliştirmek amacıyla Sanat ve Endüstri Binası Direktörlüğü görevine atandı⁹³.

Simetrik bina tasarımı, merkezi bir rotundan çıkan bir Yunan haçından oluşur. Dış polikrom tuğla ile inşa edilmiş geometrik desenlerden oluşmaktadır. Binanın kuzey tarafında, ana giriş Caspar Buberl'in "Columbia Bilim ve Endüstrinin Korunması" adlı heykeliyle süslenmiştir. Binanın iç kısmı, kısmen saray pencereleri ve çatı pencereleri tarafından aydınlatılmaktadır⁹⁴.

Yaklaşık 12 yıldır kapandıktan sonra, Sanat ve Endüstriler Binası 2015 yılının özel etkinlikleri için yeniden açıldı ve Asya Pasifik Amerikan Merkezi'nin "Crosslines Culture Lab" ve "The Long Conversation". Dahil olmak üzere çeşitli etkinliklere ev sahipliği yaptı. Bu muhteşem yapının bir sonraki bölümü için planlar geliştiriliyor. Şuan için sadece özel etkinlikler için açıktır⁹⁵.

2.5.9. Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi (Hirshhorn Museum and Sculpture Garden)

Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi 1974 yılında açıldı. 1930'ların sonlarında Amerikan Kongresi, Ulusal Sanat Galerisi'ni tamamlamak için ulusal bir çağdaş sanat müzesi kurma çalışmalarına başladı. Ancak, Büyük Buhran ve İkinci Dünya Savaşı'nın etkileri nedeniyle bu plan beklemeye alındı. 1960'lara kadar süren bekleme döneminin ardından dönemin Smithsonian Sekreteri olan S. Dillon Ripley projeyi yeniden canlandırdı⁹⁶.

1965 yılında Smithsonian Enstitüsü Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi için Enstitüsü Sekreteri S. Dillon Ripley erkeklerde bilgiyi arttırmak ve yaymak misyonunu başarmak adına önceden kurulmuş bir sanat koleksiyonu elde etmeyi

⁹³ Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

⁹⁴ <https://www.citywalkingguide.com/washingtondceastmall/artsandindustriesbuilding>, 02.12.2018.

⁹⁵ Smithsonian Fiscal Year 2018, (2017). "Smithsonian Enstitüsü Mali Yıl 2018 Kongreye Bütçe Gerekeşesi". Amerika Birleşik Devletleri Kongresi Tahsis Komitelerine Sunulan Rapor, https://www.si.edu/sites/default/files/about/fy_2018_cjb_linked_table_of_contents.pdf, 21.07.2018.

⁹⁶ Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, <https://hirshhorn.si.edu/timeline/>, 06.07.2018.

planlamaktaydı. Bu nedenle, Joseph Hirshhorn'un yaklaşık 6.000 parça modern Avrupa ve Amerikan resim ve heykelleri koleksiyonu takip ettikten sonra karşılığında Hirshhorn, isminde yeni bir sanat müzesinin Ulusal Alışveriş Merkezi'nde inşa edileceği ve Smithsonian'ın bu koleksiyonun devam etmesine özen göstereceğine söz verilmesi sonrasında koleksiyonun bağışının yapılarak enstitüye kazandırılmasını sağlamıştır⁹⁷.

Resim 19: Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi.

Kaynak: http://www.wikiwand.com/en/Hirshhorn_Museum_and_Sculpture_Garden, 24.12.2018.

1966'da bir Amerikan Kongre Yasası ile yasal altyapısı hazırlanan Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi 1974'te kuruldu ve geniş beğeni topladı. O zamandan bu yana, odak noktası, yirminci yüzyılın sonlarına ve çağdaş sanatına özel bir vurgu ile yıldız koleksiyonunun sistematik ve anlamlı bir şekilde oluşturulmasını içerecek şekilde genişledi. Uluslararası üne sahip sanatçılar için geniş, tam kat sergiler geliştirmek ve sahnelemek ve Hirshhorn'un dünyadaki en ileri görüşlü sanat kurumları arasındaki yerini sağlamlaştıracak eğitim ve teknolojik inisiyatifler kurmak; amaçlar arasında yer aldı. Kurulduğu günden bugüne sanatın ve sanatçıların vitrine çıkarılması amacıyla hareket eden Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi, modern ve çağdaş sanatın dönüştürücü gücünü mümkün olan en geniş kitlelerle paylaşarak bu misyonu sürdürmeyi amaçlamaktadır⁹⁸.

⁹⁷ Leslie Rene Rabinovitz, **The institutional history of the Hirshhorn Museum and Sculpture Garden**, Smithsonian Institution, Washington, D.C., 1965-1974, University of Southern California, Doktora Tezi, 1996, s.36.

⁹⁸ Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, <https://hirshhorn.si.edu/timeline/>, 06.07.2018.

Müze her gün 10.30 ile 17.30 saatleri arasında ziyarete açıktır⁹⁹.

2.5.10. Ulusal Posta Müzesi (National Postal Museum)

Posta pulunun Büyük Britanya'da 122 yıl önce yürürlüğe girmesiyle, posta ücretinin veya vergisinin ödenmiş olduğunu gösteren tanınabilir bir etiket sağlaması amaçlanmıştır. Bugün, posta pullarının bu tarihi işlevinin genişletildiğini ve posta pulunun filateli veya pul koleksiyonundan dolayı ve hatıra ve tanıtım amaçlı kullanımından dolayı ek rol üstlendiğini biliyoruz¹⁰⁰.

Smithsonian Ulusal Posta Müzesi, 1914'te inşa edilen ve 1914'ten 1986'ya kadar Washington DC'de postane olarak hizmet veren tarihi City Post Office Binası'nda yer almaktadır. Müze, 100 bin metrekarelik bir alana yayılmıştır. Müzede ayrıca 6 bin metrekarelik bir araştırma kütüphanesi, bir damga dükkânı ve bir müze dükkânı bulunmaktadır¹⁰¹.

Resim 20: Ulusal Posta Müzesi.

Kaynak: <https://washington.org/find-dc-listings/national-postal-museum>, 24.12.2018.

⁹⁹ Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, <https://hirshhorn.si.edu/timeline/>, 06.07.2018.

¹⁰⁰ James J. Finley, **The Postage Stamp Program of The United States Government: Administrative Aspects**, American University, ProQuest Dissertations Publishing, 1962, 6204112, s.1.

¹⁰¹ Ulusal Posta Müzesi, <https://postalmuseum.si.edu/about/history-of-the-smithsonian-national-postal-museum.html>, 06.07.2018.

Smithsonian Ulusal Posta Müzesi, posta tarihinin ve filatelinin korunmasına, çalışmasına ve sunumuna adanmıştır. Müze, bu zengin tarihi dünyanın dört bir yanından akademisyenler, filatelistler, koleksiyoncular ve ziyaretçiler için kullanılabilir hale getirmek için sergiler, eğitimsel kamusal programlar ve araştırmalar kullanmaktadır¹⁰².

Ulusal Posta Müzesi, dünyanın en büyük ve en önemli filateli ve posta tarihi koleksiyonlarından birine ve en kapsamlı kütüphane kaynaklarından birine ev sahipliği yapmaktadır. Bunlara ek olarak, Ulusal Posta Müzesi'nde posta pullarını, postaları taşımak için kullanılan araçların, posta kutularının ve posta çantalarının, posta uniformalarının ve ekipmanlarının sergilendiği bir bölüm de bulunmaktadır. Müzenin birçok sergi galerisi, Amerika'nın kolonyal dönemden günümüze posta tarihini sunmaktadır. Koleksiyonları ABD ve diğer ülkelere ait posta nesnelere, özel koleksiyonlar, arşivsel posta belgeleri içermektedir. Müzede üç eski uçak, restore edilmiş bir demiryolu posta arabası, 1 adet Ford Model A posta arabası ve çağdaş bir posta arabası da bulunuyor. Kalıcı sergiler arasında "Ulusun Bağlanması", "İşyerindeki Sistemler", "Postaların Taşınması", "Mail Call", "Müşteriler ve Topluluklar" ve "Pony Express: Romantizm ve Gerçeklik" yer alır. William H. Gross Stamp Galerisi, dünyanın en büyük pul galerisi olarak hizmet vermektedir¹⁰³.

Ulusal Posta Müzesi'nin Smithsonian Kütüphaneleri'nin bir kolu olan Kütüphane Araştırma Merkezi, 40.000'den fazla cilt ve el yazmasıyla dünyanın en büyük filateli ve posta tarihi araştırma tesisleri arasında yer alıyor. Kütüphane sadece randevu ile halka açıktır¹⁰⁴.

1908'den 1963 yılına kadar koleksiyon, Smithsonian'ın Ulusal Alışveriş Merkezi'ndeki Sanat ve Endüstri Binası'nda yer aldı. 1964 yılında koleksiyon, Amerikan Tarihi Ulusal Müzesi olarak bilinen müzeye taşındı. Koleksiyon posta

---

¹⁰² Ulusal Posta Müzesi, <https://postalmuseum.si.edu/about/history-of-the-smithsonian-national-postal-museum.html>, 06.07.2018.

¹⁰³ Kişisel Erişim, Washington, Temmuz 2016.

¹⁰⁴ Ulusal Posta Müzesi, <https://postalmuseum.si.edu/about/history-of-the-smithsonian-national-postal-museum.html>, 06.07.2018.

tarihi ve damga üretimi içerecek şekilde genişletildi. Koleksiyon daha sonra mevcut konumuna taşınarak, Ulusal Posta Müzesi 30 Temmuz 1993'te açıldı¹⁰⁵.

Ulusal Posta Müzesi, finansmanını aşağıdaki üç ana kaynaktan sağlamaktadır: Amerika Birleşik Devletleri Posta Servisi, Smithsonian Enstitüsü'nün yıllık federal ödeneği ve özel kişiler, vakıflar ile kurumlardan hediyeler. Bütçenin çoğunluğunu ABD Posta Servisi sağlamaktadır

Her gün 10.00-17.30 saatleri arasına ziyarete açıktır. Okul gezileri için rezervasyonlu turlar düzenlenmektedir¹⁰⁶. Müze gezileri Amerikan eğitim sisteminin bir parçasıdır.

2.5.11. Donald W. Reynolds Merkezi Amerikan Sanatı ve Portreleri (Donald W. Reynolds Center for American Art and Portraiture)

Donald W. Reynolds Amerikan Sanatı ve Portre Merkezi Koleksiyonu, 1829 yılında, Washingtonlu John Varden'in Avrupa sanat koleksiyonu için ülkenin başkentinde bir müze kurmaya koyulmasıyla başladı. Başlangıçta sanat eserleri, kendi evine eklediği bir odaya yerleştirildi¹⁰⁷.

1841 yılında Varden'in koleksiyonu, yeni inşa edilen ve müzenin bugünkü yeri olan Patent Ofisi Binası'nda sergileniyordu. Varden, devlete ait sanatsal ve tarihi öğeler için yeni oluşturulan "Ulusal Enstitü"nün "küratörü" oldu. Resimler ve heykeller, Bağımsızlık Bildirgesi ve Benjamin Franklin'in matbaa baskısı ile büyük bir sergi salonunda yer aldı¹⁰⁸.

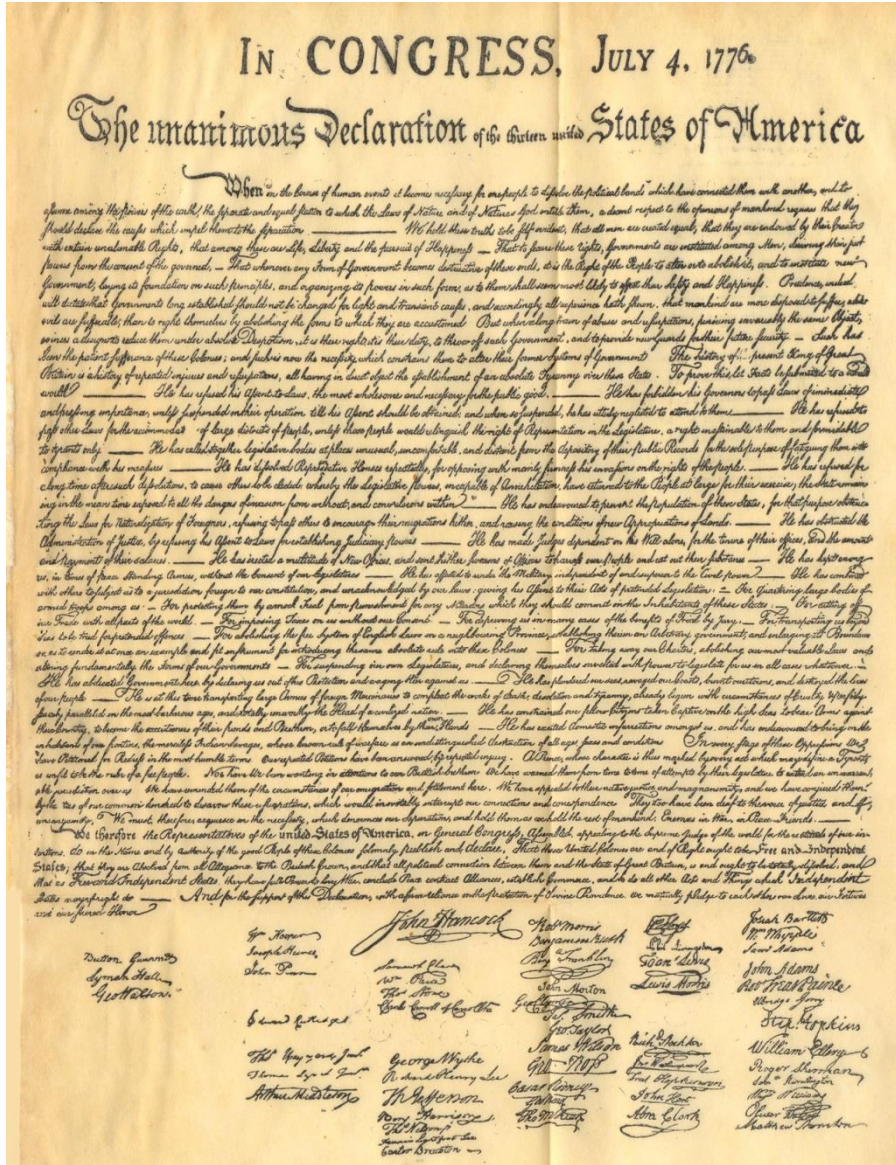
¹⁰⁵ Ulusal Posta Müzesi, <https://postalmuseum.si.edu/about/history-of-the-smithsonian-national-postal-museum.html>, 06.07.2018.

¹⁰⁶ Ulusal Posta Müzesi, <https://postalmuseum.si.edu/about/history-of-the-smithsonian-national-postal-museum.html>, 06.07.2018.

¹⁰⁷ Donald W. Reynolds, Center for American Art and Portraiture, <https://americanart.si.edu/about/history>, 06.07.2018.

¹⁰⁸ Official Guide to Smithsonian 3rd Edition 2009, s.174-175.

Resim 21: Donald W. Reynolds Center for American Art and Portraiture'de sergilenen Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin orijinali.

Kaynak: <http://www.italnews.info>, 02.12.2018.

1846 yılında Smithsonian'ın kuruluşu, daha sonra dağılmış olan enstitünün prestijini gölgede bıraktı. 1858 yılına gelindiğinde, Patent Ofisi Binası'nda sergilenen öğelerin çoğunluğu yeni tamamlanmış Smithsonian Kalesi'ne taşındı. 1906 yılı koleksiyonun tarihi için bir dönüm noktası oldu. O yıl, bir sanat koleksiyoncusu ve Amerikan Başkanı James Buchanan'ın yeğeni olan Harriet Lane Johnston, federal mahkemede

önemli bir kararın çıkmasını sağladı: Smithsonian'ın koleksiyonunun bir “Ulusal Sanat Galerisi” olması¹⁰⁹.

Bu kararın ardından Ulusal Alışveriş Merkezi'nde müze için kalıcı bir yer inşa etme planları geldi. Bu kapsamda bir mimari yarışma düzenlendi. Yarışma, 1937 yılında Andrew Mellon'un Avrupa odaklı sanat koleksiyonunu, yeni müzesinin Londra'daki Ulusal Sanat Galerisi'nin emrinde “Ulusal Sanat Galerisi” olarak adlandırılması şartı ile ülkeye vermesinin ardından düzenlendi. Mellon'un Avrupa koleksiyonuna ev sahipliği yapması ve Ulusal Sanat Galerisi'nin dileklerine uymak için, otuz bir yıl boyunca Ulusal Sanat Galerisi olarak bilinen Smithsonian müzesi, 1937 yılında Ulusal Güzel Sanatlar Koleksiyonu olarak yeniden adlandırıldı aldı¹¹⁰.

1980'de müzenin adı, birçok müzenin isimlerini standartlaştırmak ve müzenin Amerikan Sanatı üzerine odaklanmasına dikkat çekebilmek için Ulusal Amerikan Sanatı Müzesi olarak değiştirildi. O zamandan beri müzenin görevi, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sanatçıların eserlerinin toplanması, tanıtımı ve yorumlanması olmuştur. 20 yıl sonra, müze, hatırlanması kolay bir isim ve görevin basit bir sunumu olarak Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi olarak adlandırılmasını önerdi. Kongre bu değişikliği Ekim 2000'de onayladı¹¹¹.

Müze her gün 11.30- 19.00 saatleri arasında ziyarete açıktır¹¹².

2.5.12. Ulusal Portre Galerisi (National Portrait Gallery)

Ulusal Portre Galerisi, 1962 yılında Amerikan Kongresi tarafından yetkilendirilmiş ve kurulmuştur. Kuruluş amacı ve görevi, Amerikan halkının tarihine, gelişimine ve kültürünü önemli katkıda bulunmuş kadın ve erkeklerin portrelerini almak ve sergilemek olarak açıklanmaktadır. Kuruluşa ait tanıtımlarda, “Ulusal Portre

---

¹⁰⁹ Reynolds, Center for American Art and Portraiture, <https://americanart.si.edu/about/history>, 06.07.2018.

¹¹⁰ Reynolds, Center for American Art and Portraiture, <https://americanart.si.edu/about/history>, 06.07.2018.

¹¹¹ Reynolds, Center for American Art and Portraiture, <https://americanart.si.edu/about/history>, 06.07.2018.

¹¹² <http://www.usnewswire.com>, 02.12.2018.

Galerisi'nin görevi, Amerika'nın tarihini, milletin tarihini, gelişimini ve kültürünü şekillendiren insanları tasvir ederek anlatmaktır” denilmektedir¹¹³.

Resim 22: ABD'nin kurucusu George Washington'un resmedildiği Lansdowne yaptığı Portre

Kaynak: <https://smarthistory.org/gilbert-stuarts-lansdowne-portrait/>, 02.12.2018.

Müze binası, Beyaz Saray ve Capitol binalarıyla birlikte, Washington DC'deki en sevilen yapılar arasında yer almaktadır. Geçmişte, Amerika'nın kuruluşuna dair çok önemli belgeleri barındıran ve hükümet kuruluşlarına ev sahipliği yapan bina, 1950 yılında yıkımdan kurtuldu ve Smithsonian Enstitüsü'nün kullanımına tahsis edildi. Ulusal Portre Galerisi, ulusal tarihi simgesel yapıyı Smithsonian Amerikan Sanat

¹¹³ National Portrait Gallery, <http://npg.si.edu/about-us/history>, 19.07.2018.

Müzesi ile beraber paylaşmaktadır. Washington'un en eski kamu binalarından biri olan Ulusal Portre Galerisi, 1836 yılında ABD Patent Ofisi olarak inşa edildi. Bina Yunan Revival tarzı mimarinin Amerika'daki en güzel örnekleri arasında yer almaktadır¹¹⁴.

Ulusal Portre Galerisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin Beyaz Saray dışındaki tek başkanlık portreleri koleksiyonuna sahiptir. Galerinin en önemli koleksiyonu, "Amerika'nın Başkanları" sergisidir. Bu sergi beyaz saray dışındaki tek ulusal portre koleksiyonu olma özelliğine sahiptir. Resim, heykel, fotoğraf, karikatür, video gibi çeşitli araçlardan yararlanarak oluşturulan portreleri, ziyaretçilerine ulaştırmaktadır. İlk başlarda resimler, baskılar, çizimler ve gravürler ile sınırlı olan koleksiyonlar, *daguerreotypes*'ten dijital materyallere kadar 23 binin üzerinde nadir parçayı içeren devasa bir koleksiyona dönüşmüştür.

2006 yılında, portre galerisi, koleksiyona yeni işler getiren prestijli bir üç yıllık etkinlik olan ilk Outwin Boochever portre yarışmasına ev sahipliği yapmaya başladı. Gilbert Stuart tarafından yapılan Amerika'nın kurucusu George Washington'un portresi olan Lansdowne Portresi, müzenin en nadide eserleri arasında başı çekmektedir

Eğer Müzeyi koleksiyonunu ve programlarını ziyaret edemeyeceksiniz müze ile bağlantıya geçmenin pek çok yolu bulunmaktadır. Müzenin web sitesi diğer Smithsonian müzelerine nazaran en çok ziyaret edilen müze olma özelliğine sahip olup, sanal ziyaretçiye müzeyi bilgisayar ekranından görsel bir tur ile güncel veya geçmiş sergilerin ziyaretini sağlama olanağı vermektedir. Ayrıca müzenin face to face internet bloğu sergideki resimlerin arkasındaki hikayeleri ve yapan artistin detaylı bilgilerini paylaşmaktadır.

National Portrait Gallery eğitim departmanı müzenin koleksiyonundaki parçaları tanıtmak için sanatı bir araç olarak kullanıyor Müzedeki sergileri interaktif okul

---

¹¹⁴ National Portrait Gallery, <http://npg.si.edu/about-us/history>, 19.07.2018.

turları, okutmanlı turlar ve programlar aracılığı ile canlı ve etkin yollarla Amerikan toplumuna önemli katkıları ile birlikte izleyiciye sunuyor¹¹⁵.

Ulusal Portre Galerisi, çalışmalarıyla Amerikan ulusal kimliğini oluşturan başkanlar, bilim insanları, sanatçılar, felsefeciler, siyaset adamları, kahramanlar, mucitler, kaşifler, eylemciler, kanun kaçakları gibi birçok ünlü ismin portrelerinin sergilenmesini sağlamaktadır. Ulusal Portre Galerisi her yıl bir milyondan fazla ziyaretçiyi ağırlamaktadır. Ziyaretçiler, sergileri gezmek, program ve performans etkinliklerine katılmak için müzenin ulusal tarihi simgesel yapı olarak tescillenmiş binasına gelmektedir Müze hergün 11.30 ile 19.00 saatleri arasında ziyaretçiye açıktır¹¹⁶.

2.5.13. Smithsonian Amerikan Sanatı Müzesi (Smithsonian American Art Museum)

Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi Koleksiyonu da Donald W. Reynolds Amerikan Sanatı ve Portre Merkezi Koleksiyonu gibi 1829 yılında Washingtonlu John Varden'in müze çalışmasıyla başladığı belirtilmektedir.

Varden ilk başta, eserleri kendi evindeki bir odada sergiliyordu. 1858 ile 1862 yılları arasında eserler Smithsonian Kalesi'ne taşınmıştır. 1865 yılında kalede çıkan önemli bir yangın nedeniyle sanat eserlerinin çoğu Amerikan Kongresi Kütüphanesi ve Corcoran Sanat Galerisi'ne verilmiştir¹¹⁷.

Uzun yıllar boyunca farklı yerlerde korunan eserler, 1968 yılında Patent Ofisi Binası'nın kapsamlı restorasyonu sonrasında halka açıldı. 1980 yılında müzenin adı, Ulusal Amerikan Sanatı Müzesi olarak değiştirildi. 2000 yılında ise müzenin adı, Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi olarak değiştirildi. Amerikan Kongresi tarafından isim değişikliği Ekim 2000'de onaylandı¹¹⁸.

---

¹¹⁵ Official Guide to Smithsonian 3rd Edition 2009, s.177-183.

¹¹⁶ National Portrait Gallery, <http://npg.si.edu/about-us/history>, 19.07.2018.

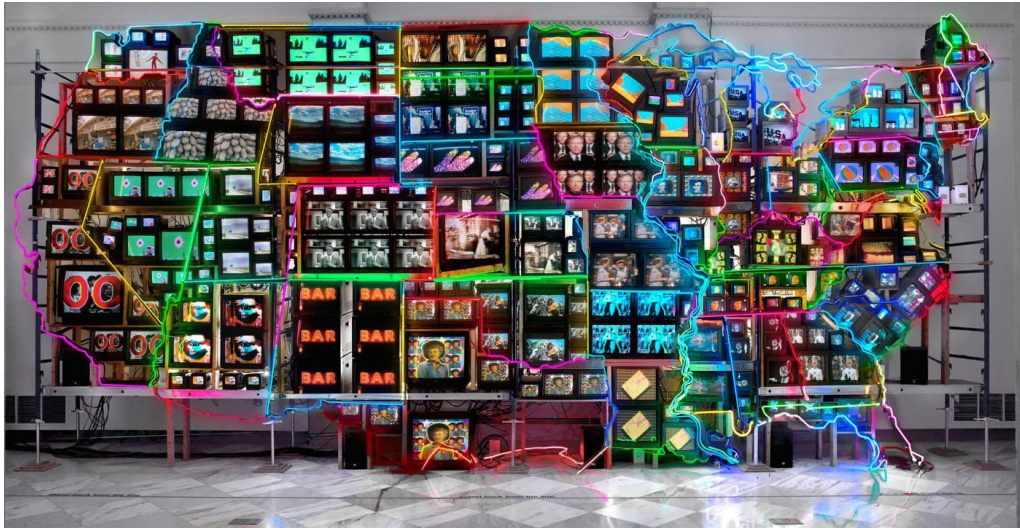
¹¹⁷ Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi, <https://americanart.si.edu/about>, 19.07.2018.

¹¹⁸ Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi, <https://americanart.si.edu/about>, 19.07.2018.

Erken Amerika olarak adlandırılan Yeni İspanya ve Yeni İngiltere kolonilerinin koleksiyonu müzede önemli bir yer tutmaktadır. Müzede 17. yüzyıla ait Porto Riko - Santa Bárbara (Saint Barbara) adlı ve yaklaşık 1680–1690 yılları arasında tarihlenen bir resim erken Amerika dönemine ait önemli bir eser olarak sergilenmektedir. Koleksiyonda, on üç sömürgecinin Amerikan ulusuna dönüşmesini gösteren John Singleton Copley, Charles Willson Peale ve Gilbert Stuart'a ait portreler başta olmak üzere önemli sanat eserleri bulunmaktadır¹¹⁹.

Müzenin koleksiyonu arasında 19. yüzyıl sanat eserleri önemli bir yer tutmaktadır. Genç cumhuriyetten günümüzün Amerika Birleşik Devletleri'ne uzanan süreci anlatan koleksiyonda Asher Durand'ın New York'taki Dover Plains isimli eseri, en önemli eserlerden birisi olarak yer almaktadır. George Catlin'in 1830'larda ova yerlilerini anlatan ve 400'den fazla resimden oluşan koleksiyonu, müzenin hazinelerinden birisi olarak tanımlanmaktadır. Müze 19. yüzyılın son çeyreğine ait izlenimcilik ve Yıldızlı Çağ eserlerini barındıran dünyanın en değerli koleksiyonlarından birisini muhafaza etmektedir¹²⁰.

Resim 23: Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi'nde sergilenen yeni medya sanat eserleri

Kaynak: <https://americanart.si.edu/> 24.12.2018.

¹¹⁹ Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi, <https://americanart.si.edu/about>, 19.07.2018.

¹²⁰ Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi, <https://americanart.si.edu/about>, 19.07.2018.

Müzenin koleksiyonunu oluşturan 20. yüzyıl eserleri, modernizm ve ilerlemenin yarattığı heyecanı gözler önüne sermektedir. Caz ve sokak hayatı, çiftlikler ve fabrikalar, işçiler ve ailelerin resimleriyle krizi atlatmak için önemli yatırımlara yönelen Amerika'yı anlatmaktadır. İkinci dünya savaşı ve bu savaşların önce ve sonralarındaki kriz dönemlerinin Amerikan sanatına yansımalarını müzenin koleksiyonlarından görebilmek mümkündür

Müzedede ayrıca Afrika kökenli Amerikalıların sanat eserlerinden oluşan değerli bir koleksiyona da ev sahipliği yapılmaktadır. 200'den fazla Afro-Amerikan sanatçının 2 binden fazla sanat eseri, Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi'nde sergilenmektedir. Resimler, heykeller, baskılar, tekstil ürünleri ve fotoğraflar, Afro-Amerikan kültürünü yansıtmaktadır. Müzenin koleksiyonuna dahil olan eserler ve sanatçılar, Cumhuriyetin başından İç Savaş'a, endüstrinin yükselişine, Caz Çağı'na ve Harlem Rönesansı'na, savaş sonrası yılları, Sivil Haklar hareketi ve günümüze ait konuları ele alan eserleri içermektedir. Toplumdaki önemli politik ve sosyal değişim, bu koleksiyonda yansıtılmaktadır¹²¹.

SAAM'ın önemli koleksiyonları arasında Asya kökenli Amerikalıların sanat eserleri de yer almaktadır. Müze, modern ustalar Yasuo Kuniyoshi, Chiura Obata ve Isamu Noguchi'nin eserleri dâhil olmak üzere koleksiyonlarında yüzlerce Asya asıllı sanatçıya ait 450'den fazla esere sahiptir. Koleksiyondaki çağdaş sanatçılar arasında Roger Shimomura, Masami Teraoka ve Jean Shin da yer almaktadır Yeni Medya sanat eserleri, Güney Kore'de doğmuş ve Amerikan Sanat müzesi ile uzun bir ilişkiye sahip olan uluslararası video sanatçısı Nam June Paik'in eserlerini ve arşivlerini barındırmaktadır¹²².

Müze, çağdaş sanat eserleri açısından da önemli bir koleksiyona sahiptir. Özellikle son yıllarda, satın almalar, komisyonlar ve sergiler yoluyla çağdaş sanat koleksiyonu oldukça genişlemiştir. Müze çağdaş Amerikan el sanatları koleksiyonu açısından

---

¹²¹ Official Guide to Smithsonian 3rd Edition 2009, s.185-193.

¹²² Kişisel Erişim, Ziyaret, Washington, Temmuz 2016.

ülkenin en iyi durumdaki müzesidir Hergün 11.30 ile 19.00 saatleri arasında ziyarete açıktır¹²³.

2.5.14. Smithsonian Amerikan Sanatı Renwick Galerisi (Renwick Gallery of the Smithsonian American Art Museum)

Renwick Galerisi, Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi'nin çağdaş el sanatları ve dekoratif sanatlar programının sergilendiği bölüm olarak hizmet vermektedir. Renwick Galerisi'nin hizmet verdiği yapı ulusal tarihi simgesel yapı kategorisinde tarihi bir binadır. Bina, Amerika Birleşik Devletleri'nde sanat müzesi olması amacıyla inşa edilen ilk yapıdır. 2015 yılında kapsamlı bir restorasyon sürecinin ardından yeniden hizmete açılmıştır. Renwick Galerisi olarak kullanılan bina, 19. yüzyılda Washington vatandaşı olan bankacı, hayırsever ve sanat koleksiyoncusu William Wilson Corcoran'ın sanat koleksiyonuna ev sahipliği yapmak üzere tasarlanmıştır. Corcoran, ülkesinin, sanat ve kültür alanında, sanayide ve ticarete olduğu kadar iyi olmasını hayal etmiştir. Corcoran, Amerikan sanatçılarının yaptığı çalışmaların kamusal alanlarda sergilenmesinin önemini gündeme getirmiş ve Amerikan sanatının Avrupa ile ancak bu şekilde rekabet edebileceğini savunmuştur. Corcoran, 1858 yılında Smithsonian Kalesi'ni ve St. Patric's Katedrali'ni tasarlamış olan mimar James Renwick Junior'u Amerikan sanat koleksiyonunu sergileyeceği bir bina inşa etmek için görevlendirir. Bina, ülkede mimariye yeni bir tarz getirmesi ve ilk kez bir binanın sanat müzesi olarak tasarlanması nedeniyle ABD kültürel tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Renwick, binayı tasarlarken, Louvre'nin Paris'teki en güncel ilavesinden ilham aldı. Ön cephe üzerindeki taşta "sanata adanmış" ifadelerinin yazılması, binanın işlevini ortaya koymaktadır. Bina, o dönem alışılmışın dışındaki mimarisi ile dikkat çekmiş ve Washington'un bir kültür şehri haline gelmesinde önemli bir rol oynamıştır¹²⁴.

Bina, 1899 yılında Corcoran'ın koleksiyonunun daha büyük bir yere nakledilmesinin ardından Amerikan mahkemesine geçti. 1962 yılında First Lady Jacqueline Kennedy,

---

¹²³ Renwick Galerisi, <https://americanart.si.edu/about/history/renwick-architecture>, 20.07.2018.

¹²⁴ Renwick Galerisi, <https://americanart.si.edu/about/history/renwick-architecture>, 20.07.2018.

binanın yıkılmasını engelleyerek, Renwick Galerisi'ni kurtarma kampanyasını başlattı. 1965'te, Smithsonian'ın sekreteri S. Dillon Ripley, galeriyi kuruma geri alabilmek için dönemin Amerikan Başkanı Lyndon B. Johnson'la bir araya geldi. Renwick Galerisi, 28 Ocak 1972'de Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi'nin çağdaş el sanatları müze şubesi şeklinde açıldı ve adı, mimarının onuruna Renwick olarak seçildi¹²⁵.

Resim 24: Renwick Galerisi.

Kaynak: <https://travel.sybic.com/tr/poi/renwick-gallery-poi:13304>, 24.12.2018.

1972 yılında Renwick Galerisi'nin kurulması, Art and Craft Hareketinin en önemli başarılarından biridir. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından el sanatlarında adeta bir Rönesans yaşanmıştır. Ancak oldukça yaygınlaşan el sanatlarının aksine, konuyla ilgili müze ve sergiler yok denecek kadar azdır. İşte Renwick Galerisi bu boşluğu doldurmak için kurulmuştur. 1969 yılında ise Objects USA sergisi, şu an Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi olarak adlandırılan Uluslararası Güzel Sanatlar Koleksiyonu'nda uluslararası turuna başlamıştır. Renwick'in Smithsonian Enstitüsü

¹²⁵ Official Guide to Smithsonian 3rd Edition 2009, s.197.

kapsamına girmesi böyle gerçekleşmiştir. SC Johnson ve Son Company ile küratör Lee Nordess'in ortak girişimi olan Objects USA sergisi, el sanatlarını güzel sanatlar kapsamına taşımak konusunda başarı sağlamıştır. Binlerce ziyaretçi el yapımı eşyaları görebilmek için müzeyi ziyaret etmiştir¹²⁶.

Günümüzde Renwick Galerisi'nin koleksiyonu 2 bine yakın objeyi kapsayacak şekilde genişlemiştir. Washington'ın en büyük gala mekanı olarak da kullanılan büyük salon 4300 metrekare alana sahiptir. Kalıcı koleksiyon galerileri ikinci katta olup içlerinde kil, fiber, cam metal, ahşap eserler sergilenmektedir. Anni Albers, Wendell Castle, John Cederquist, Dale Chihuly, Larry Fuente, Kim Scahmahman, Harvey Littleton, Albert Paley, Peter Voulkos, Betty Woodman galeride eserleri bulunan sanatkarların başlıcalarıdır.

Haftanın her günü 10.30 ile 17.30 arası ziyarete açıktır.¹²⁷

2.5.15. National Museum of the African American History and Culture (Ulusal Afrikalı Amerikan Kültür ve Tarih ve Kültürü Müzesi)

Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi, 24 Eylül 2016'da, Smithsonian Enstitüsü'nün 19. ve en son müzesi olarak halka açıldı. Müze, yalnızca Afrika kökenli Amerikalıların yaşamı, tarihi ve kültürünün belgelemesine adanmış ülkedeki yegane ulusal müzedir. Afrika kökenli Amerikalıların ulusal kültüre katkılarını teşvik etmek ve vurgulamak için on yıllar süren çabaların ardından 2003 yılında Kongre Yasası tarafından kurulmuştur. Bugüne kadar, müze 36 binden fazla eser toplanarak, 100 bin kişinin üye olması sağlanmıştır. Müze, 24 Eylül 2016'ta ziyarete açılmıştır¹²⁸.

Müzenin dört ana görevi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Afro-Amerikan kültürüyle ilgilenenler için kaynak oluşturmak ve bunların sergilenmesini

---

¹²⁶ Renwick Galerisi, <https://americanart.si.edu/about/history/renwick-architecture>, 20.07.2018.

¹²⁷ Kişisel Erişim, Ziyaret, Washington, Temmuz 2016.

¹²⁸ Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi, <https://nmaahc.si.edu/about/museum>, 20.07.2018.

sağlamaktır. Amerikalıların tarih ve kültürünün küresel etkilerle nasıl şekillendirildiğini gözler önüne sermek, müzenin ikinci görevi olarak tanımlanmaktadır. Amerikalı olmanın ne anlama geldiğini araştırmak ve Afro-Amerikan tarihine dayanan esneklik, iyimserlik ve maneviyat gibi Amerikan değerlerinin nasıl yansıtıldığını paylaşmak üçüncü görevdir. Alanında diğer müze ve eğitim kurumlarıyla işbirliği içinde çalışmak müzenin son görevidir¹²⁹.

Resim 25: Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi.

Kaynak: <http://www.blacknews.com/news/protestors-against-black-genocide-abortion-win-case-national-museum-african-american-history-washington-dc/>, 02.12.2018.

Müze, Amerikan tarihi ve kültürünü, Afrika kökenli Amerikalıların tarihi ve kültürü aracılığıyla ulusal kültüre yaptığı katkılar üzerinden anlatmayı hedeflemektedir.

Müze hergün 10.30 ile 17.30 saatleri arasında ziyarete açık olup özel günlük grup turaları için internet sitesinden bilet satışı yapılmaktadır¹³⁰.

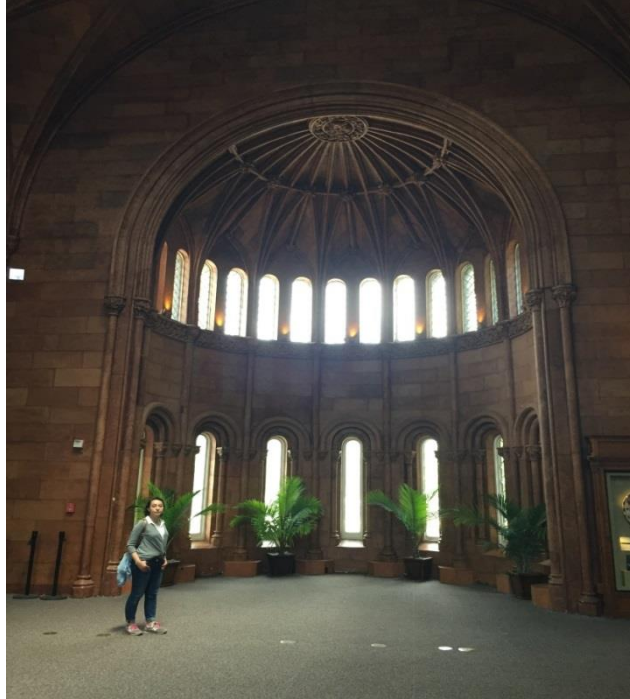
¹²⁹ Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi, <https://nmaahc.si.edu/about/museum>, 20.07.2018.

¹³⁰ Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi, <https://nmaahc.si.edu/about/museum>, 20.07.2018.

2.5.16. Smithsonain Enstitüsü Kale Binası (Smithsonian Institution Building –Castle)

Halk arasında Kale-Castle olarak bilinen Smithsonian Enstitüsü binası, mimar James Renwick Jr. tarafından tasarlanmıştır. Bina, Norman tarzındaki Seneca Creek'ten kırmızı kumtaşı tarzında inşa edilmiştir. Mimarisinde 12. yüzyıldan kalma Romanesk ve erken dönem Gotik motiflerin birleşimi gözlenmektedir. 1855 yılında tamamlandığında, Washington DC'den bir kanalla kesilmiş izole bir kara parçasına oturmuştur. Sonraki yıllarda, Kale etrafında ek müzeler ve hükümet binaları inşa edilmiştir. Yıllar içerisinde çeşitli rekonstrüksiyonlar gerçekleştirilmiştir. Bunlardan ilki, 24 Ocak 1865 tarihinde ana bölümün üst katını ve kuzey ve güney kulelerini yok eden büyük çapta bir yangının ardından yapılmıştır. 1883 yılında Kale'nin doğu kanadı daha fazla ofis barındırması için genişletilmiştir. 1968'den 1969'a yapılan kapsamlı tadilat ise, binayı ilk kurulduğu döneme geri götürmüştür¹³¹.

Resim 26: Smithsonian Enstitüsü Binası (Kale) iç detay.

Kaynak: Kişisel erişim, Temmuz 2016.

¹³¹ Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

Kale, aynı zamanda Smithsonian Enstitüsü'nün ilk sekreteri Joseph Henry'nin evi ve ofisi olarak hizmet vermiştir. 1881 yılına kadar, enstitüye ait araştırma ve idari ofisler de dahil olmak üzere Smithsonian çalışmalarının tamamına ev sahipliği yapmıştır. Bunlar arasında; derslikler; sergi salonları; bir kütüphane ve okuma odası; kimyasal laboratuvarlar; örnekler için depolama alanları; Sekreter, ailesi ve ziyaret eden bilim adamları için yaşam alanları bulunmaktadır¹³².

1881 yılında, şu an Sanat ve Endüstriler Binası olarak bilinen ABD Ulusal Müzesi, müze koleksiyonlarının çoğuna ev sahipliği yapmak için Kale'nin bitişiğinde açılmıştır. Bu durum, binanın eski yoğunluğunu azaltmıştır. 1901 yılında, Washington'un ilk çocuk müzesi, Kale'nin Güney Kulesi Odasına yerleştirilmiştir¹³³.

Yıllar boyunca, Kale, Smithsonian Enstitüsü Arşivleri'ne ve Woodrow Wilson Uluslararası Merkezi'ne ev sahipliği yapmıştır. Kale başlangıçta tüm Smithsonian müzelerini içinde barındırmaktaydı. Bunların içinde bilim müzesi, sanat galerisi, araştırma laboratuvarları, konferans alanı, idari ofisler sekreter ve ailesinin yaşam alanları da bulunmaktaydı. Bugün ise Kale, Kurumun idari ofislerine ve Smithsonian Bilgi Merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Kalenin hemen arkasında ismini bağışlayan hayırsever den alan Enid A. Haupt Bahçesi bulunmaktadır. Bahçede sezonluk olarak değişen özel cins ağaçlar, çalılar ve çiçek çeşitleri bulunmaktadır. Bahçe gün doğumundan gün batımına kadar 25 Aralık günü hariç her gün ziyarete açıktır¹³⁴.

Smithsonian Enstitüsü'ne bağlı bulunan 16 müze tanımlanmaya çalışılmış ve yapısal olarak incelenmiştir.

---

¹³² Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

¹³³ Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

¹³⁴ Official Guide to the Smithsonian 3rd edition 2009, s.28-29.

2.6. Smithsonian Enstitüsü'nün ABD Müzeciliğindeki Yeri ve Önemi

Yakın zamana kadar pek çok müze sadece geçmişi temsil etmek üzere kuruldu. Hatta bugün bile birçok kişi bunun müzenin ana işlevi olduğunu varsaymaktadır. Günümüzde ise müzelerde verilen değerler ve öncelikler, geçmişteki önceliklerle aynı değildir¹³⁵.

Smithsonian Enstitüsü'ne bağlı 19 müzenin Amerikan Müzeciliği açısından önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bilginin üretilmesi ve yayılması misyonuna sahip olan Smithsonian geleneği, Amerika Birleşik Devletleri'nin en eski ve en kapsamlı müzelerini bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle Amerikan ulusunu oluşturan kimlikler ve değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından Smithsonian Enstitüsü, ülkedeki en önemli müzecilik örneğini oluşturmaktadır.

Smithsonian Enstitüsü'nün bir model olarak daha önceki bölümlerde bahsedildiği üzere hem kamu bütçesine hemde özel bağışlar ve fonlara dayanan yapısı, dünyada karma yöntemin başarılı örneklerden biri olmasını sağlamıştır.

Müze, milyonlarca kişiyi ifade eden ziyaretçileri için düzenlediği özel etkinlikler, sergiler ve atölyeler gibi araçlarla, geleneksel müzecilik ile modern müzeciliği birleştirmiştir yorumu yapılabilir.

---

¹³⁵ Eilean Hooper, **Greenhill-Museums of Shaping of Knowledge**, NewYork Routledge, 1992, s.14.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AMERİKAN MÜZECİLİĞİNİN GELİŞİMİNDE SMITHSONIAN ENSTİTÜSÜ MÜZECİLİK ÇALIŞMALARININ ETKİSİ VE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Smithsonian Enstitüsü Müzecilik Çalışmaları ve Küratörlük

Küratör sözcüğü Latince ‘dikkat çekmek için’ anlamındaki *curare* sözcüğünden türetilmiştir. Günümüzde müzecilik ve sanat galerileri organizasyonunda; yönetici, gözetmen, müfettiş, koruyucu, işletici anlamlarında kullanılmaktadır. Geleneksel anlamda bir müze, galeri, kütüphane ya da arşivin; daha genel bir tanımla taşınır ya da taşınmaz kültür varlıklarının yönetim ve koruyuculuğunu üstlenen kişiye küratör denilmektedir. Küratör, sorumluluğunda bulunan koleksiyonları yorumlama, sergileme konusunda projeler üretme ve yeni eserleri araştırma gibi görevlere sahip olan bir içerik uzmanı olarak tanımlanmaktadır¹³⁶.

Medipol Üniversitesi öğretim görevlisi Özlem Vargün’e göre küratörlük, geleneksel müzecilikte bir yönetici statüsünü ifade ederken, günümüzde kurumundan bağımsız bir meslek kimliğini ifade etmektedir. Küratörlük, günümüzde geleneksel sergileme tekniklerinden uzaklaşarak, geçici ve kendi diline sahip sergiler hazırlayan özgün bir meslek dalı haline gelmiştir¹³⁷.

Glasgow Üniversitesi Müzecilik Çalışmaları bölümü öğretim görevlisi Sarah Cook ise küratörü, kapıcı ya da bekçiye benzetmektedir¹³⁸:

“Küratörlerin kültürel etiklerin bekçisi olduğu söylenebilir ve bir çok küratör yaptıklarını bir kültürel aktivizm olarak görür. Dolayısıyla küratörlerin de birer

¹³⁶ B. Graham & S. Cook, **Rethinking Curating**, London: The MIT Press, 2010, s.10.

¹³⁷ Ö. Vargün, “Sanat Yönetimi ve Küratörlük”. **Yıldız Journal of Art and Design**, 2015, 2(2), s.32.

¹³⁸ Graham ve Cook, **a.g.e.**, s.147.

sanatçı olduğu söylenebilir. Ayrıca küratörler tarihi, kültürü ve gündemi takip ederken, estetik ve kültür alanında yeni dünyaları keşfeden öncü kâşiflerdir.”

Küratörlerin; sanat tarihi, kültür, güncel olay ve olgular, reklamcılık sektörü, finans sektörü, halkla ilişkiler, iletişim, yönetim gibi çok farklı disiplinler hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Küratörler bir başka açıdan sanatçı, kurum ve izleyiciler arasındaki ara yüz olarak görev yapmaktadır.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyesi Ahu Antmen’de küratörlüğü yaşadığı döneme dair soruları gündeme getiren ve sanat aracılığıyla yaşamın ve yaşam aracılığıyla sanatın arkasındaki verileri bulup çıkarmaya çalışan kişiler olarak tanımlamaktadır¹³⁹.

Küratörlerin toplumla ve liderlerle iletişim kurabilme yeteneğine sahip olmaları gerektiği belirtilmektedir. Küratörün sanatçı, eleştirmen ve de müze yöneticisi olması gerektiği bir başka değerlendirme olarak literatürde yer almaktadır¹⁴⁰.

Bratislava Goethe Üniversitesi Ekonomi ve Politika Bölümü Dekanı Prof. Dr. Peter Bendixen ise küratörlerin uzmanlaşmaktan ziyade, içinde barındırdığı alt disiplinler hakkında bilgi sahibi olması gerektiğini belirtir. Ayrıca, küratörün, uzmanlaşmaktansa kendisini yönetmek ve organize etmek alanlarında yetiştirmesi gerektiğini belirtir¹⁴¹.

Küratörler; aralarında sanatçılar, teknik ekip, tasarım ekibi, işletmeciler ya da para yönetimi, kültür yöneticileri, müze yöneticileri, pazarlamacılar, reklamcılar, halkla ilişkiler uzmanları, imaj yöneticileri, çeşitli kurumlar ve yaptığı işin bağlı olduğu uzmanlık alanının uzmanları gibi birçok profesyonelden oluşan ekipte eşgüdüm sağlamaktadır¹⁴².

Küratörler, kültür sanat yönetiminde etkili bir konumdadır. Küratörleri, kendi içinde farklı kategorilerde incelemek mümkündür. Bazı küratörler, belli bir müzeye bağlı

---

¹³⁹ A. Antmen, “Küratörün Ne Olduğunu Neden Tartışıyoruz?”, **Sanat Dünyamız**, 81, 2001, s.102.

¹⁴⁰ M. Brenson, “The Curator's Moment”, **Art Journal** 57, Winter, 1998, s.56.

¹⁴¹ P. Bendixen, “Skills and Roles: Concepts of Modern Arts Management”, **International Journal of Arts Management**, 2000, 2(3), s.5.

¹⁴² Vargün, **a.g.m.**, s.33.

çalışırken, bazıları kurumlardan tamamen bağımsız olarak çalışmaktadır. Sunderland Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Beryl Graham ve Glasgow Üniversitesi Öğretim üyesi Sarah Cook, bunlara kurumlara dışarıdan destek veren küratörleri de eklemektedir¹⁴³.

Her ne şekilde olursa olsun, küratörler; bir müze kurmanın, bölüm oluşturmanın, sergi yaratmanın sürecine hakim olmak durumundadır. Ancak yukarıda belirtilen kurumlara bağlılık ya da bağımsızlık, küratörün yaklaşımındaki düşünceleri temelden etkilemektedir.

Müzelere bağlı çalışan küratörler, müzenin toplumla bağımlı kuran bir ara yüz pozisyonundadır. Bu tür küratörler, müzenin koleksiyonu hakkında uzmanlaşmalıdır. Eserlerin ya da objelerin tarihini çok iyi bilmeli, koleksiyona nelerin eklenmesi ve nelerin çıkartılması gerektiği gibi konularda yaratıcı ve sürükleyici bilgi sahibi olmalıdır. Küratör, bu yapısını ayrıca topluma yansıtmakla da görevlidir. Bu nedenle küratörlerin zamanlarının büyük bir bölümünü müzedeki eserleri değerlendirmekle geçirmesi gerekmektedir¹⁴⁴.

Graham ve Cook, bağımsız küratörlüğün egonun daha baskın görüldüğü bir alan olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle bağımsız küratörlerin sergilerinde daha çok ilgi gördükleri ifade edilmektedir¹⁴⁵.

Sanat Tarihçisi ve küratör olan Michael Brenson'da kurumlara bağlı çalışan küratörlerin kimliklerini ve yönetimi riske atacak sergilere daha soğuk yaklaştığını belirtmektedir. Bağımsız küratörlerin sansasyon yaratmak, adını duyurmak gibi gerekçelerle daha özgür olabildiğini gündeme getirmektedir¹⁴⁶.

Geleneksel ve modern müzecilikte küratörlüğün önemi gün geçtikçe artmaktadır. Küratörler, bağlı buldukları müzelerdeki nadide kültür varlıklarını yeni bakış açıları ve farklı anlamlarda yorumlayarak sergiler oluşturarak, müzelere ilgiyi

---

¹⁴³ Graham ve Cook, **a.g.e.**, s.148.

¹⁴⁴ Graham ve Cook, **a.g.e.**, s.149.

¹⁴⁵ Graham ve Cook, **a.g.e.**, s.152. (AGE)

¹⁴⁶ Brenson, **a.g.m.**, s.57.

artırmaktadır denilebilir. Bu anlamda küratörlük, müzeciliğin olmazla olmazları arasında yer almaktadır yorumu yapılabilir.

3.1.1. Smithsonian Enstitüsü Müzecilik AnlayıŖı ve Küratörlük Sistemi

Küratörlük, geleneksel ve modern müzecilikte önemli bir yer tutmaktadır. Küratörlerin, müzelerin koleksiyonlarının oluŖması ve sergilenmesinde önemli bir rol oynadığı söylenbilir. Bu bağlamda, Smithsonian Enstitüsü'ne bağlı müzelerde de küratörlerin önemli bir yer tuttuğu gözlemlenmektedir. Enstitüye bağlı önemli müzeler ve galerilerin tamamına yakınının kuruluŖunda küratörlerin öncülük ettiği görülmektedir.

Küratörlük sistemi, Smithsonian Enstitüsü  alıŖmalarında önemli bir yer tutmakla birlikte, küratörlük kavramına yönetmeliklerde oldukça az yer verildiği de dikkat çekmektedir. Enstitü metinlerinde kiŖilerin yanı sıra kurumların da küratör olarak isminin geçtiği görülmektedir. Kurumun web sitesinden edinilen ve kiŖisel gözlemlerime göre sergilerde küratör olarak kurum ismi geçtiği görülmektedir. Bunun yanı sıra kuruma bağlı küratörlerin her yıl onlarca serginin açılmasını sağladıkları görülmektedir.

Smithsonian Enstitüsü'ne bağlı 19 müzede açılan sergiler, küratörler tarafından yapılan malzeme seçimlerinin ardından, sergilenecek malzemelerin düzenlenmesinin yapılmasıyla ger ekleŖmektedir. Sergiler, Smithsonian müzelerinin topluma açıldığı birer kapı olduğu için küratörlerin, müzedeki objelerden en ilgi çekici olanlarını, belli kompozisyonlarla halka a ması büyük önem taŖımaktadır. Bu yanıyla, her yıl Smithsonian müzelerine milyonlarca ziyaretçinin gelmesinde ve Smithsonian müzelerinin popülerliğinin devam etmesinde küratörlerin etkisi büyüktür.

Smithsonian müzelerindeki küratörler, bir müze koleksiyonunun parçası içindeki eserler veya örneklerin bakımı ve yorumundan sorumlu olmaktadır. Küratörler, eserlerin ve objelerin satın alınması için önerilerde bulunmaktadır. Smithsonian

küratörleri, müze ve galerilere ait koleksiyonların, yayınlanan eserler aracılığıyla bilim kamuoyu ve topluma yönelik sergi ve sunumlar hazırlamakla görevlidir¹⁴⁷.

Washington DC'deki Smithsonian Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi'ndeki Latin Tarih ve Kültürü küratörü olan, Tarih Bölümü Başkanı E. Elena Salazar-Porzio “Çok Ses bir Ulus” adlı bir sergi düzenlemiştir. En az 15 yıl kalması planlanan sergi'nin ana teması kurumsal tarihinin bir sergiye nasıl katkıda bulunduğu ve beslediği ile ilgilidir. Bu bağlamda küratör 500 yıllık Amerikan geçmiş tarihini inceleyerek geçişteki renklerin önemini vurgulayarak seyircilerin yorumuna sunmayı amaçlamıştır¹⁴⁸.

Resim 27: Ulusal Amerikan Tarihi Müzesi Çok Ses Bir Ulus Sergisinden görüntü.

Kaynak: <http://americanhistory.si.edu/many-voices-exhibition/about>, 04.11.2018.

Smithsonian Enstitüsünün küratörleri, zamanla görev alanlarındaki ciddi koleksiyoncuları ve ilgi alanlarına giren önemli insanları tanımaktadırlar. Bu tür ilişkiler, küratörlerin müzelere ve galerilerine armağan ve bağışta bulmasının temelini oluşturmaktadır. Diğer yandan küratörlerin bir diğer görevi, sunumlar

¹⁴⁷ Smithsonian'da çalışmak: Müze müdürü-Küratör, https://www.si.edu/OHR/workingsi_curator, 21.07.2018.

¹⁴⁸ Linda Lenhoff, **Saint Mary's Collage of California**, 01 Ekim 2018, <https://www.stmarys-ca.edu/margaret-salazar-porzio-speaks-to-history-department-about-diversity-in-smithsonian-exhibits>, 04.11.2018.

yapmak, bağışçıları ziyaret etmek, önemli aileleri ziyaret ederek, yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi vermek ve destek istemek olarak tanımlanmaktadır¹⁴⁹.

Genel anlamda Smithsonian küratörlerinin kurum için ifade ettiği anlamı dile getirdikten sonra, Smithsonian müzeciliğinde önemli yer tutan küratörlerin bazı çalışmalarından örnek vermek gerekmektedir. Smithsonian küratörleri, genelde müzelerin ya da galerilerin kurucusu olarak görev almaktadır.

Smithsonian Ulusal Afrika Amerikan Tarihi ve Kültürü Müzesi'nin direktörü Lonnie G. Bunch III, bir küratör olarak müzenin kuruculuğunu yapmıştır. Müze direktörü Bunch, Smithsonian Ulusal Afrika Amerikan Tarihi ve Kültürü Müzesi'nin misyonunu belirlemiş, müze için sergi ve kamu programları geliştirmiştir. Aynı zamanda, müzenin kuruluşu için fon oluşturma ve bütçe geliştirme işlerini koordine etmiştir. Bunch liderliğinde, Smithsonian Ulusal Afrika Amerikan Tarihi ve Kültürü Müzesi'nde yedi sergi açılmıştır¹⁵⁰.

Smithsonian Ulusal Hava ve Uzay Müzesi'nin kuruluşunda ise Eski Apollo 11 Astronotu Michael Collins'in önemli bir rolü bulunmaktadır. 1971 yılında dönemin Smithsonian Sekreteri C. Dillon tarafından işe alınan Collins, Ulusal Hava ve Uzay Müzesi'nin kuruluş çalışmalarını yürütmüştür. Collins, müzenin inşasına rehberlik etmiştir. Profesyonellerden oluşan bir ekip kiralayarak, sergilerin oluşturulması sürecini yönetmiştir. Collins, aynı zamanda bir küratör olarak müzenin Dünya ve Gezegen Çalışmaları Merkezi'ni kurmuştur¹⁵¹.

Smithsonian Freer Sanat Galerisi'nin sergileme ve kompozisyon düzenlemesinde Charles Lang Freer'in önemli bir küratör olduğunu görmekteyiz. Freer, 19. yüzyılın ikinci yarısına doğru demiryolu ve otomobil imalat sanayisiyle ilgilenmekteydi. Aynı zamanda, estetik harekete olan ilgisi nedeniyle sanat koleksiyonculuğu da yapmaktaydı. 1880'lerin sonuna doğru James McNeill Whistler'in resimlerini ve eserlerini aktif olarak toplamaya başlayan Freer'in ilgisi Asya'ya kaymış ve Freer, bu

---

¹⁴⁹ Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

¹⁵⁰ Liderlik: Lonnie G. Bunch III Kurucu Direktör, <https://nmaahc.si.edu/about/leadership>, 21.07.2018.

¹⁵¹ Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Tarihçe, <https://airandspace.si.edu/history-0>, 21.07.2018.

sayede binden fazla sanat eseri toplamıştır. Whistler'in Asya sanatıyla tanıştırdığı Freer, 1906 yılında, Japonya ve Çin'den önemli miktarda resim, seramik ve antik eserler toplamıştır. Topladığı eserleri sergilemek için birkaç yıl boyunca müzeleri inceleyen Charles Lang Freer İtalyan Rönesansı'nın önemli müzelerinden olan Palazzo'nun gelişmiş bir versiyonunu kurmaya karar vermiştir. Freer'in küratörlüğünü yaptığı önemli bir çalışma da ünlü Tavuskuşu Odası'dır. İngiliz nakliye mimarı Frederick R. Leyland'ın evinde bulunan ve mimar Thomas Jeckyll tarafından tasarlanan bir çizim odası olan Tavuskuşu Odası, Leyland'ın Çin mavisini ve beyaz porselen koleksiyonunu barındırıyordu. Leyland'ın ölümünden sonra Freer, tabloyu ve daha sonra Detroit'teki evine kurduğu Tavuskuşu Odası'nı satın almış ve Tavuskuşu Odası, Freer Sanat Galerisi'ne kazandırılmıştır. Freer'in galerinin kurulmasına yönelik yoğun çabası nedeniyle ismi kuruma verilmiştir¹⁵².

Örneklerden görüldüğü gibi, çoğu müze kurucusu ve yöneticisi olan küratörlerin Smithsonian müzeciliğinin gelişiminde önemli bir yeri bulunmaktadır. Çoğunlukla, özel ilgi alanlarına yönelen müzelerin kuruluşlarında küratörlerin bireysel çabaları önemli rol oynamıştır. Müze tarihçeleri incelendiğinde, küratörlerin bazen yarım asır süren çabaları ve topladıkları koleksiyonlar, hedefledikleri müzelerin kurulmasını sağlayacaktır. Bu müzelerin sık sık düzenledikleri sergilerde, küratörlerin öncü bir rolü olduğunu söylemek mümkündür.

Smithsonian Enstitüsü'nün uyguladığı müzecilik anlayışında yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere, Amerika Birleşik Devletleri yönetimine bağlı olmakla birlikte, alınan kararlar ve düzenlenen sergiler, esas olarak küratörlerin ya da bir diğer deyimle müze direktörlerinin-müdürlerinin sorumluluğundadır. Müzelerin yönetim kurullarında; siyasetçiler, bağışçılar, bilim insanları bulunmakla birlikte, müzelerin genel yöneliminin, küratörler tarafından belirlendiği söylenebilir.

---

¹⁵² Freer Gallery of Art, <https://www.freersackler.si.edu/>, 06.07.2018.

3.2. Smithsonian Enstitüsü Kurumsal Modelinin Müzecilik Çalışmalarına Etkisi

3.2.1. Enstitü'nün Misyonu

Smithsonian Enstitüsü'nün ve bağlı müzelerin misyonu tek cümleyle tanımlanmaktadır. Bu misyon, “bilginin artması ve yayılması” olarak tanımlanmaktadır. Smithsonian Enstitüsü, kurulduğu yıldan itibaren, Amerikan ulusunu oluşturan etnik grupları, dinleri, kültürleri, sanat çalışmalarını, bilimsel araştırmaları, savaşları, önemli kişileri, teknolojileri araştırmaktadır. Enstitü ve bağlı müzeleri, galerileri, araştırma merkezleri; stratejik planlar aracılığıyla, faaliyet alanındaki kültür varlıklarının toplanması için çalışmaktadır. Toplanan kültür varlıklarının korunması, geliştirilmesi, sergilenmesi, birer eğitim materyali haline dönüştürülmesi gibi çalışmalar, kurumun misyonunu anlamak açısından önemli ipuçları sunmaktadır¹⁵³.

Kurumun misyonu, ülkede müzeciliğin gelişiminde öncü rol oynamak olarak da adlandırılabilir. Devlet himayesinde yürütülen çalışmalar, akademik eğitimin önemli bir parçası olarak hizmet vermektedir. Yürütülen birçok çalışma, Amerikan kültürünü oluşturan doğal, sanatsal, kültürel, ekonomik, askeri ve tarihi değerlerin topluma aktarılması görevine hizmet etmektedir.

Kurumun “bilginin artması ve yayılması” şeklinde ifade edilen misyonunun birinci ayağı olarak ifade edilen “bilginin artması” başlığı, Smithsonian Enstitüsü ve bağlı müzelerinin, galerilerinin ve merkezlerinin bilimsel bilginin araştırılmasına verdiği önemi ortaya koymaktadır. Bu amaçla kurumun yarattığı fonlarla araştırmalar ve incelemelere destek olunmaktadır.

Kurumun misyonunun ikinci bölümünü oluşturan “bilginin yayılması” ise müze ve galerilerin koleksiyonlarının sergilenmesi, gezici sergilerin düzenlenmesi, özel günlere ilişkin sergilerin oluşturulması, çeşitli kurumlar ve okullara ilişkin özel

---

¹⁵³ National Museum of American History, <http://americanhistory.si.edu/museum/mission-history>, 06.07.2018.

projeler hazırlanması, müzede halka yönelik yapılan diğer çalışmalar ve atölye-kurs programları gibi faaliyetlerle hayata geçirilmektedir¹⁵⁴.

Müzelerin çağdaş anlayışta yaşam boyu eğitim ortamlarına dönüştüğünü ifade etmek gerekmektedir. Müzelerin informal eğitim ortamları olduğu belirtilmekte ve buralardaki eğitimin; plansız, bireysel ve doğal atölye ortamında gerçekleştiği ifade edilmektedir¹⁵⁵. Bu bağlamda Amerikan ulusunu oluşturan etnik ve dinsel grupların Amerikan kimlik ve kültürünün ortaya çıkmasında yaptıkları katkıyı gelecek kuşaklara aktarma misyonu bulunan Smithsonian Enstitüsü'nün bu işlevini önemli ölçüde yerine getirdiğini ifade etmek gerekmektedir.

Erbay, sanat eğitiminin, bireyler ve toplulukların kültürel açıdan b-bilinçlendirilmesine dikkat çeker. Kültürel bilinçlendirme, bireyler ve toplulukların sanatsal ve kültürel açıdan yetiştirilmesini ifade etmektedir¹⁵⁶.

Smithsonian Enstitüsü'nün "bilginin artması ve yayılması" şeklinde ortaya konulan misyonunu, 171 yılı aşkın bir süredir başarıyla yerine getirdiğini söylemek mümkündür.

3.2.2. Enstitü'nün Takip Ettiği Vizyon Anlayışı

Smithsonian Enstitüsü ve bağlı kurumların vizyonu, dönem dönem hazırlanan stratejik planlarla belirlenmektedir. 2017 yılında hazırlanan 2022 Stratejik Planı'nda Smithsonian Enstitüsü'nün vizyonu, kurumun kendi benzersiz güçlü tecrübesiyle, daha fazla insanın dünyayı ve ulusu etkileyen kritik konularda diyalog başlatmasına öncülük etmek ve ilham vermek olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, Amerikan ulusu ve kültürünü oluşturan unsurların etkileşimini, diyalogunu artırmak amacıyla sergilerin ve eğitim programlarının düzenlenmesi hedeflenmektedir.

---

¹⁵⁴ National Museum of American History, <http://americanhistory.si.edu/museum/mission-history>, 06.07.2018.

¹⁵⁵ Erbay F, 2017 Müzelerin Eğitim ve Tasarım Atölyelerinde İnfomal Eğitim s.240.

¹⁵⁶ Erbay F, "Sanat Kurumlarında Finansal Kaynak Araştırması ile İlgili Öneriler", **Anadolu Sanat**, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fak. Yay., 1997b, s.50.

Smithsonian Enstitüsü'nün 2022 yılına yönelik vizyonunda; müzecilikle ilgili yeni dijital teknolojilerin test edilmesi, geliştirilmesi amaçlarıyla bir dijital laboratuvar kurulması hedefi konulmaktadır. Bu hedefin gerçekleştirilmesinin ardından dijital imkanlarla yılda 1 milyar yeni ziyaretçiye ulaşmak vizyonu ortaya atılmaktadır. Oluşturulacak dijital erişimin, aynı zamanda mobil hale getirilmesi için de çalışma yürütüleceği belirtilmektedir. Smithsonian Enstitüsü, bu hedefe ulaşılabilmesi için dijital teknolojinin lider kurum ve kuruluşlarıyla stratejik ortaklıklar kurulması gerektiğine işaret etmektedir. Bu hedefin gerçekleştirilmesinin ardından kurumun koleksiyonlarına erişimin artırılarak, araştırmalara ve eğitim kaynağı materyallere daha iyi erişim sağlanması gerektiği vizyonda belirtilmektedir. Akademisyenler ve eğitimciler için özel dijital platformların kurulması hedefi de 2022 yılına yönelik vizyonunda ifade edilmektedir¹⁵⁷.

21. yüzyıl kitlelerini anlamak ve etkilemek, Smithsonian Enstitüsü'nün 2022 vizyonundaki önemli maddeler arasında yer almaktadır. Kurum, demografik değişimlerin, yeni öğrenme biçimlerinin ve yeni teknolojilerin kültürel kurumları nasıl etkilediğini araştırma hedefini önüne koymaktadır. Hedef kitle olarak tüm Amerikalılar seçilmekte, hem ulusal hem de yerel anlamda, tüm Amerikan müzelerini, sergilerini ve programlarını yüz yüze ziyaretler ve çevrimiçi ortamlar yoluyla insanlara aktarmak hedefler arasındadır.

Kurumun öğrencilerle olan iletişimini artırmak, tüm öğrencilere ulaşmak, daha kapsayıcı bir kültür ortaya koyarak, ziyaretçilere ve izleyicilere olan ilgiyi artırmak hedefler içerisindedir. Kurucular, kurullar ve personelin çeşitlendirilmesi yoluyla sergi ve programların çeşitlendirilmesi, Küresel izleyici kitlesine daha iyi hizmet vermek de vizyonda yer verilen unsurlar arasındadır.

Smithsonian Enstitüsü'nün 2022 vizyonunda dikkat çeken en önemli bölümlerden birisi de büyük, vizyoner, disiplinlerarası ve bilimsel projeleri gerçekleştirmek olarak ifade edilmektedir. Dünyanın beş büyük sorunuyla mücadeleyi ele almak amacıyla

---

¹⁵⁷ Smithsonian Fiscal Year 2018, (2017). "Smithsonian Enstitüsü Mali Yıl 2018 Kongreye Bütçe Gerekçesi". Amerika Birleşik Devletleri Kongresi Tahsis Komitelerine Sunulan Rapor, https://www.si.edu/sites/default/files/about/fy_2018_cjb_linked_table_of_contents.pdf, 21.07.2018.

dünyanın dört bir yanından farklı sektörlerde faaliyet gösteren uzmanları bir araya getirmek ve daha güçlü şekilde çalışmalara yönlendirmekten bahsedilmektedir¹⁵⁸.

Kurum, 2022 yılına kadar, devletle, akademiyle ve sanayiyle ortaklıklarını daha da güçlendirmeyi kendisine hedef olarak koymuştur. Bu sayede umut verici ve önemli araştırma projelerinin ilerletilmesinin sağlanması gerektiği belirtilmektedir. Smithsonian araştırması, bursu ve eğitiminin etkisinin; veri analizleri yoluyla artırılması da vizyonda belirtilen hedefler arasında yer almaktadır. Özellikle son yıllarda öne çıkan koruma ve sürdürülebilirlik gibi değerler de Smithsonian Enstitüsü vizyonunda kendisine yer bulmaktadır. Kurum, varlıklarını artırırken, doğal ve kültürel mirasın korunmasını hedeflemektedir. Kurumun tahsilat planının, genel bir entelektüel çerçeveye oturtulması, bireysel toplama birimlerinin ihtiyaçlarına dayandırılması hedef olarak yazılmaktadır. Kurumun fiziksel altyapısının, 2022 yılında Stratejik Planı'nda belirtilen hedef ve sorumlulukların yerine getirilmesini sağlamak amacıyla yenilenmesi ve oluşturulması da vizyonda ifade edilen hedeflerden birisidir. Tesislerin ortak kullanımının sağlanması, koruma ve sürdürülebilirliğin dengelenmesi hedefleri de 2022 vizyonun da ifade edilmektedir.

Smithsonian Enstitüsü, bağlı müzelerin, galerilerin ve araştırma-eğitim merkezlerinin bu vizyon da belirtilen hedeflere ulaşabilmesi amacıyla yönetim anlamında da bazı düzenlemeler öngörmektedir. Çevik, uygun maliyetli ve ihtiyaçlara yanıt veren bir yönetim altyapısının kurulması gerektiğine dikkat çekilmektedir. Kurum içi liderlik ve entelektüel seviyenin güçlendirilmesi konusunda iradesini ortaya koymaktadır. Uzun vadeli, hareket ve finans planlaması, bütçeleme ve raporlama konusunda yeni ve çok aşamadan meydana gelen raporların hazırlanması hedefi stratejik planda dile getirilmektedir. Tüm faaliyetlere ve karar alma süreçlerine, risk yönetiminin entegre edilmesinin sağlanması, yönetim teknolojilerinin geliştirilmesi gibi hedefler de 2022 yılına yönelik vizyonunda Smithsonian Enstitüsü'nün önüne koyduğu işler arasında yer almaktadır. Çalışma

---

¹⁵⁸ Smithsonian'da çalışmak: Müze müdürü-Küratör, https://www.si.edu/OHR/workingsi_curator, 21.07.2018.

modelinin, hayırseverler ile işletmelerden daha çok gelir elde edilmesini sağlamak amacıyla geliştirilmesi, vizyonun son bölümünde ortaya konulmaktadır¹⁵⁹.

Smithsonian Enstitüsü'nün 2022 Stratejik Planı 2017-2022 yılları arasını kapsayan beş yıllık sürede yapacaklarını ortaya koymaktadır. Genel anlamda ele alındığında stratejik plan, daha düşük maliyetli ve etkin bir çalışma biçimine sahip olmayı, yönetimindeki hantallıkların ortadan kaldırılmasını, yeni teknolojileri kullanarak daha fazla ziyaretçiye ulaşmayı ve bilimsel araştırmalar içerisindeki yerini artırmayı, bu yolla Amerikan değerlerinin ülkede ve dünyada daha çok söz sahibi olmasını hedeflemektedir yorumu yapılabilir.

3.2.3. Smithsonian Enstitüsü'nün Yapısı

Smithsonian Enstitüsü'nün genel yönetimi, enstitü, müzeler, galeriler, merkezler ve eğitim kurumlarındaki kadro pozisyonları şöyle ifade edilmektedir: muhasebe, bütçe ve finans, yönetim, hayvan bakıcısı, arşivci, koleksiyonlar yönetimi, korumacı, taahhüt ve tedarik, müze müdürü, sergi uzmanı, tesis personeli, bağış, bahçecilik, bilgi teknolojisi, kütüphaneci, müze eğitimcisi, müze teknisyeni, eşit fırsat ve azınlık işleri ofisi, devlet ilişkileri ofisi, insan kaynakları ofisi, politika ve analiz ofisi, sponsorlu projeler ofisi, genel danışmanlık ofisi, genel müfettiş ofisi, kamu işleri, kayıt memuru, araştırma, bilim insanı, smithsonian şirketleri, özel etkinlikler ekibi, yazar ve editörlerden oluşmaktadır. Smithsonian Enstitüsü, personeline yönelik sağladığı faydaları internet sitesinde ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Kurum, sigorta, emeklilik, iş ve yaşam yardımlarından oluşan resmi ve gayri resmi bir takım avantajlar sunduğunu ifade etmektedir. Sağlık, diş, vizyon, hayat, intihar ya da kazara ölüm ve sakatlanma, sağlık ve bağımlı bakım esnek harcama hesabı, uzun vadeli bakım, uzun dönem engellilik, iş seyahati, işçi tazminatı, yıllık izin, hastalık izni, ücretli tatiller, emeklilik gibi devlet ve kurum tarafından sağlanan avantajları çalışanlarına sunmaktadır. Federal çalışan emeklilik sistemi (FERS), Çalışanın maaşının maksimum yüzde 5'ine kadar kurum katkısı sunan Tasarruf Planı maaşın yüzde 12'si tutarında kurum katkısı sağlanan Tanımlı Katkı Emeklilik planına

¹⁵⁹ <https://www.si.edu/strategicplan#page-hero-anchor>; 24.06.2018.
https://www.si.edu/osp/general_information/vision.htm, 24.06.2018.

kaydolma imkanı, ulaşım yardımı, park masrafı yardımı, bisiklet geri ödeme programı, tele çalışma, esnek çalışma fırsatı, gündüz çocuk bakımı ve okul öncesi eğitimi, anaokulu, özel hayatta karşılaşılan sorunlarla ilgili ücretsiz gizli çalışan yardımı programı, ücretsiz egzersiz olanağı, Smithsonian mağazalarında yüzde 20 indirim, gün boyunca, öğle ve akşam saatlerinde Smithsonian müze ve araştırma merkezlerinin ücretsiz eğitimlerine katılma hakkı ve çalışan piknikleri; Smithsonian Enstitüsü personeline sağlanan haklar olarak sıralanmaktadır¹⁶⁰.

Smithsonian Enstitüsü, 19 müze, 21 kütüphane, 9 araştırma merkezi ve 1 Ulusal Hayvanat Bahçesi ile 46 eyalette, Porto Riko ve Panama'da 216 bağlı kuruluştan oluşmaktadır. Kurumun 2018 yılı bütçe taslağına göre, kurumda 2017 yılında 4 bin 200 tam zamanlı çalışan bulunmaktadır. Yine bütçe taslağının sunuş bölümünde; 6 bin 300'den fazla gönüllü, 800'ü aşkın araştırma görevlisi, 900'den fazla öğretim üyesi, bin 800 stajyer ve 8 bin 500 dijital gönüllünün Smithsonian Enstitüsü'nün doğrudan ya da dolaylı olarak çalışan kitlesini oluşturduğu belirtilmektedir¹⁶¹.

Kurumda, 2017yılındaki verilerine göre 4 bin 200 tam zamanlı çalışan bulunmaktadır. 2017 yılı çalışan maliyetleri toplamda, 694 milyon 722 bin dolar olarak belirtilmektedir. 2018 yılı bütçesinde, çalışan sayısının 25 artırılarak 4 bin 225'e çıkartılacağı ve personel maliyetinin de 719 milyon dolara ulaşılacağı öngörülmektedir¹⁶².

3.3. Smithsonian Enstitüsü Küratörlerinin Görüşleri Üzerinden Müzecilik Çalışmalarının Araştırılması Örnek Olay İncelemesi

Araştırmanın Amacı

Smithsonian Enstitüsü oldukça geniş müze iletişim ağına sahip, çok sayıda bilimsel yayın yapan birçok müzecinin yetişmesine katkı sağlamış olan büyük bir

¹⁶⁰ Smithsonian'da çalışmak: Müze müdürü-Küratör, https://www.si.edu/OHR/workingsi_curator, 21.07.2018.

¹⁶¹ Smithsonian Fiscal Year 2018, (2017). "Smithsonian Enstitüsü Mali Yıl 2018 Kongreye Bütçe Gerekeşi". Amerika Birleşik Devletleri Kongresi Tahsis Komitelerine Sunulan Rapor, https://www.si.edu/sites/default/files/about/fy_2018_cjb_linked_table_of_contents.pdf, 21.07.2018.

¹⁶² Kişisel Erişim, Zeynep Simavi E-mail, 14 Mart 2018.

kurumdur.Bu kurumun sergilerini ve müzecilik çalışmalarını küratörlerin gözünden değerlendirilmek üzere yapılan görüşmeler aktarılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Smithsonian Enstitüsü gerek yayınları gerekse de sergileri ile çapında tanınmaktadır.Bu kurumun müzelerinden biri olan Freer Sanat Galerisi Bölümünde İslam Sanatları Müze Küratörü Esin Atıl ve Asya Kereamik Sanatları Müze Küratörü Louise Allison Cort araştırılmıştır. Çünkü Freer Sanat Galerisi için uzman çalışan ve sergileri düzenleyen önemli küratör isimler olarak kurumu iyi tanıtmaktadırlar.

Yöntem

Görüşmeler yarı-yapılandırılmış görüşme şeklindedir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde küratörlere önceden tasarlanmış bir grup soru yöneltilmiş ve kendi düşüncelerini açıklamaları istenmiştir.

Her iki küratörede sorular hazırlanmış ve aynı sorular sorulmuş görüşmeler yapılmıştır. Esin Atıl ile 2016 Temmuz ayında Amerika Birleşik Devletleri Washington DC eyalatinde kendi evinde gerçekleştirilen görüşmede ses kaydı kullanılmıştır.Daha sonrasında ses kadı yazıya aktarılmıştır. Küratör Louise Cort ile posta aracılığı ile iletişime geçilmiş ve 2018 Temmuz ayında verilen yanıtlar ışığında bilgiler aktarılmıştır.

3.3.1. Freer Sanat Galerisi Yakın Doğu ve İslam Sanatı Müzesi Küratörü Dr. Esin Atıl ile Görüşme

Smithsonian Enstitüsün 16 müzesinden biri olan Tezin 2.5.5 bölümünde anlatılan Freer Sanat Galerisi küratörlerinden Sanat Tarihçisi Dr. Esin Atıl, Asya ve İslam kültürlerine ilişkin çok önemli sergileri, çalışmaları ve kitaplarıyla tanınan bir küratördür.İslam Sanatı ve Osmanlı Sanatı üzerine çok sayıda çalışması bulunan Atıl, ilk lisans eğitimin edebiyat ve tiyatro alanında, ikincisini ise uygulamalı sanat ve

sanat tarihi alanında almıştır. Lisans eğitiminin ardından Michigan Üniversitesi'nin yüksek lisans programına katılarak doktora derecesini almıştır. Dr. Atıl, 1969 yılında Smithsonian Enstitüsünde çalışmalarına başlamış ve Freer Sanat Galerisinde 15 sene boyunca İslam Sanatları üzerine küratörlük yapmıştır. Smithsonian Enstitüsü Asya Sanatlarını içeren koleksiyon Freer ve Sachler Galerisi olarak birleştikten sonrada İslam Sanatı tarihçisi olarak görevine devam etmiştir. 1993 yılında emekli olduktan sonra ise araştırma görevlisi olarak Enstitüde çalışmaya devam etmiştir.

Esin Atıl, İslam dünyasının sanatsal gelenekleri üzerine çok sayıda sergi düzenlemiş ve yaklaşık yirmi kitap yayımlamıştır. Bunların konusu el yazması, seramik ve metal işleri üzerine yapılan çalışmalardan Memluk ve Osmanlı sanatının yüzey araştırmalarına kadar uzanmaktadır. Ek olarak, yüz kadar makale ve bir dizi döküman yazmıştır. Düzenlediği ve katalog yazdığı ilk sergiler; İran Sanatının 2500 yılı (1971), Osmanlı Dönemi Türk Sanatı (1973), İslam Dünyasından Seramik (1974) ve Arap Dünyası Sanatı (1975). Türkiye dışında ilk büyük sergisi olan Muhteşem Süleyman sergisini düzenleyerek bu alanın öncülerinden olmuştur.(1987)

Resim 28: Esin Atıl, Smithsonian Enstitüsü Görüşme

Kaynak: <http://www.turkishculture.org/whoiswho/academics/esin-atil-3337>, 22.10.2018.

Daha sonraki büyük sergileri ve ilgili yayınları; Fırça Ustaları İran ve Hindistan çizimleri (1978), İslamın Rönesansı Memlük Sanatı , Kelile ve Dimne Ondokuzuncu Yüzyılda Arapça Yazma Masalları (her ikisi de 1981 senesinde) ve 1986 senesinde ise Freer Sanat Galerisinde İslami Metal Eserler sergisini yapmıştır.

Oriental Ceramics, Dünyanın En Büyük Koleksiyonları Freer Sanat Galerisi (1975, 1981'de yeniden basım) yazım ortaklığını yapmıştır. Türk Sanatı'nın editörlüğünü yapmıştır (1980).

1985 senesinde Sanatın Kitabı adlı bir bölüm yazarken İslam Dünyasında Çömlekçilik Sanatı adlı bir paragraf da yazmıştır.

1985-1987 yılları arasında Ulusal Sanat Galerisi'nde (National Gallery of Art) konuk küratör olarak görev yapan Dr. Atıl, Süleymanname Kanuni Süleyman'ın Resimli Tarihi (1986) ve Kanuni Sultan Süleyman Dönemi (1987) adında organize ettiği gezici sergilere eşlik etmiştir. 1987'de Türkiye Büyükelçiliği Kültür ve Sanat Ödülü'nü ve Türkiye Amerikan Dernekleri Meclisi'nden Onur Madalyası almıştır. Yine aynı sene Türkiye'de Boğaziçi ve Karadeniz Teknik Üniversitelerinden fahri doktora unvanlarını almıştır.

Atıl, 1990-92'de Amerika Birleşik Devletleri'nde gösterilen İslam Sanatı ve Patronajı adlı Kuveyt Hazinesi sergisinin misafir küratörü olarak görev yapmış ve Avrupa'ya dolaşmıştır. Bu sergi ile ilgili yazılan ve Fransızca, İtalyanca, Almanca, Portekizce, Arapça dillerine çevrilen cildin editörlüğünü de yapmıştır. Diğer yayınları ise panoramik manzaralı 16. yüzyıla ait bir eser olan İmparatorluk İstanbul'unun Resimleri (1993) ve on sekizinci yüzyıl Osmanlı festivali hikâyesi olan Levni ve Surname'dir. Ayrıca İngilizce olarak basılan ve Türkçe'ye çevrilen "19. Yüzyılda Osmanlı Dünyası" yolculuk ve vizyonları, "İslam Sanatı" (her ikisi de 1995), "İslami Metal İşi kültürü ve İslam'da öğrenme konuları" (2003), Mohamed Zakariya İslami Hattat "Bir Hattat ve Eserleri" (2006) isimli kitaplar yazmıştır.

Atıl, bilimsel dergilere düzenli olarak katkıda bulunur ve burs ve müze danışma kurullarında ve çeşitli dergilerin editör kurullarında hizmetler verir. Çoğu uluslararası çapta dağıtımı olan İslam sanatının çeşitli yönleri ile ilgili filmlerde çalışmıştır. Emekli olduktan sonrada İslam ülkelerinde ve diğer yerlerdeki müze yönetimi, eğitim müfredatları ve sergi planlaması konularında danışmanlık çalışmalarını üstlenmiştir. Bu konularla ilgili dersler vermeye, makaleler ve kitaplar yazmaya halen devam etmektedir.

Atıl pek çok akademik seyahatler gerçekleştirmiş, kapsamlı araştırmalar yapmış ve konferanslara katılarak Amerika, Avrupa ve İslam dünyasında sunumlar yapmıştır. Ziyaret ederek araştırmalarda bulunduğu yerler genel olarak; Kuzey ve Doğu Afrika (Fas, Tunus, Mısır, Kenya, Tanzanya), Batı ve Güneydoğu Asya (Suriye, Irak, İran, Lübnan, Ürdün, İsrail, Kuveyt, Suudi Arabistan, Bahreyn, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Yemen, Malezya) ve Türkiye'dir¹⁶³.

Esin Atıl ile yapılan görüşme sonucunda tecrübeleri ile çok önemli sergilerin küratörlüğünü yapmış öncemli bir kişidir. Ülkemizin ABD fahri temsilcisi olarak çok önemli müzecilik kariyerine sahiptir. Görüşmemizde kendisi Amerikan müzeciliğın pek çok alanda günümüzdeki müzecilik anlayışına farklı ve daha modern bir bakış açısı getirdiğinden bahsetmiştir. Özellikle Smithsonian Enstitüsü Müzeciliğın klasik müze anlayışının yanı sıra daha çok ziyaretçi çekebilmek ve ziyaretçiyi etkin kılmak için pek çok modern ve yenilikçi sistemlerin kullanıldığını belirtmiştir. Bu bağlamda enstitünün finansal desteğinin devlet olmasının büyük bir rolü bulunduğuna da değinmiştir. Amerikan müzeciliğın geçmişı çok eskiye dayanmamasına rağmen çok kısa bir sürede geliştiğinede yer vermiştir.

Bu alandaki tecrübelerini ve yaşadıklarını paylaşması oldukça didaktiktir. Özellikle Kanuni Sultan Süleyman sergisi ona haklı olarak ünvan getirmiştir.

3.1.2. Freer Sanat Galerisi Asya Keramik Sanatı Müzesi Küratörü Louise Allison Cort ile Görüşme

Smithsonian Enstitüsü Küratörlerinden Louise Cort'un sanata olan ilgisi çocukluk yıllarına dayanmaktadır Uzun yıllar şehirdeki yerel sanat okulunda sanat dersleri almıştır. Lise'de okurken Japonya'da değişim öğrencisi olarak bir yaz geçirmesinin ardından bu deneyim kendisini Japonya ve Japon sanatı ile tanıştırmıştır.

Oxford Üniversitesi'nde Japon sanat tarihinde uzmanlaşarak lisansüstü eğitimini tamamlamıştır Asya sanatının asistan küratörü olarak görevde bulunan Louise Cort tezini bir kitaba çevirmek için Japonya'da üç buçuk yıl kalmıştır. Dünya üzerinde

---

¹⁶³ 13 Temmuz 2016 Washington DC tarihli görüşme elden kaynak temini

araştırma yapmak için 18 ay boyunca Hindistan'da bulunduktan sonra Freer Gallery'de bir araştırma pozisyonu teklifi alarak küratörlük pozisyonuna gelmiştir. 37 yıldır Smithsonian Enstitüsünde çalışmaya devam etmektedir.

Resim 29: Louise Allison Cort

Kaynak: <https://studiopotter.org/louise-allison-cort> Erişim 08.02.2019

Küratör olarak Freer Galerisini düzenlerken ziyaretçilerin sergideki bazı çalışmalara yakından bakmalarını, nasıl yaptıklarını ve nasıl kullandıklarını düşüncelerini, ve onlara ve onları yapan kişi veya kişilerle biraz bağlantı kurmalarını sağlamak istemiştir. Sergiyi, Japon sanatıyla ilgili hiçbir şey bilmeyen ziyaretçiler için anlaşılabilir kılarken aynı zamanda araştırmaya yeni bakış açıları getirebilecek akademisyenlerinde katılımını hedeflemiştir.

Daha çok küçük çapta konferanslara katılan Cort'un Katıldığı en son konferans, Almanya'nın Dresden kentinde ve 18. yüzyılda Augustus tarafından toplanan Cin ve Japon porselenleri hakkındadır.

Smithsonian Freer Sanat Galerisi Seramik Küratörü Louise Allison Cort'un ilgi alanları arasında Japonya, Güneydoğu Asya ve Güney Asya seramikleri, Japon yapımı sepetler ve tekstil ürünleri ve chanoyu olarak bilinen Japon Çay Odası kültürü bulunmaktadır. Yazarı olduğu Shigaraki, Potters Valley, 1979 yılında basılmış ve 2000 yılında ikinci baskısı yapılmıştır. basılmıştır.

Japonya ve anakara Güneydoğu Asya'da araştırma yapmaya devam ederken Ayrıca Freer | Sackler'da Güneydoğu Asya ve Kore seramik koleksiyonlarının çevrimiçi kataloglarında yayınlamıştır.

Cort'ın diğer kitap yayınları arasında Isamu Noguchi ve Modern Japon Seramikleri: Yerkürenin Yakın Kucağı (Bert ile), Clay'de Asya Gelenekleri (Ann Gunter ile) ve Massumeh Farhad, 2000), Kırsal Japonya'da Bir Sepetçi İle (Nakamura Kenji, 1995), Renklere Katıldı: Çin Porselenlerinde Dekorasyon ve Anlam (Jan Stuart ile), Seto ve Mino Seramikleri (1992) bulunmaktadır. Kore Sanatının organizatörü ve baş yazarıdır.

Cort, 2012 yılında tarih araştırmaları için 33. Koyama Fujio Memorial Ödülü'nü aldı. Cort ayrıca, çağdaş Japon seramikleri alanında Smithsonian Seçkin Bilgin Ödülü'nün sahibidir¹⁶⁴.

Resim 30: Smithsonian Enstitüsü Genel Haritası

Kaynak: <https://www.smithsonianmag.com/tour/guides/smithsonian-institution/>, 24.12.2018.

¹⁶⁴ 04 Temmuz 2018 kişisel e-mail ile kaynak alınmıştır.

Smithsonian Enstitüsünün kıdemli küratörü Allison Cort ile görüşmem de tecrübelerini ve anılarını benimle paylaşmıştır. Freer Sackler Galerisi Asya Keramik sanatı uzmanıdır. Sergilerin düzenlenmesi esnasında uzman tecrübesinden yararlanır. Sergilerin kompozisyonu içerik düzenlemesi onun seçimine bırakılır.Uzman ekibi ile asya keramik sanatlarının salonlarındaki vitrinlerin seçkilerini yapmaktadır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Smithsonian Enstitüsü ve Smithsonian müzecilik anlayışı Amerika Birleşik Devletleri'nin son 171 yılına damgasını vuran en önemli ve köklü müzecilik pratiklerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Smithsonian Enstitüsü, 19 müze, 21 kütüphane, 9 araştırma merkezi ve 1 Ulusal Hayvanat Bahçesi ile 46 eyalette, Porto Riko ve Panama'da 216 bağlı kuruluşta her yıl yüz milyonlarca kişiye yüz yüze ya da dijital platformlar aracılığıyla hizmet vermektedir. Müzeler topluluğu tam anlamıyla bir Enstitüdür. Misyonunu “bilginin artması ve yayılması” olarak belirleyen kurum, bu kapsamda 4 bin 200 tam zamanlı personel ve 15 bini aşkın gönüllü ile çalışmalarını sürdürmektedir.

Gerek kuruluşu, gerekse yönetim yapısı, gerekse Amerikan ve dünya kültür mirasının derlenmesi, korunması ve kitlelere tanıtılmasında önemli görevler üstlenen Smithsonian Enstitüsü, müzeciliği, bu yönüyle dünyadaki önemli müzecilik modellerinden birisi olarak varlığını sürdürmektedir. Smithsonian'un bağışıyla başlayan süreç, kamu-özel ortaklığının başarılı bir yönetim sergilemesi sonucu, dünyanın en gelişmiş modern müzelerini Amerika Birleşik Devletleri'ne kazandırmıştır. Kuruluşundan itibaren birey-aile koleksiyonları ve özel müzecilik örneklerinin görüldüğü Amerika Birleşik Devletleri, müzecilik alanındaki devlet düzeyindeki boşluğu Smithsonian Enstitüsü'nün çalışmalarıyla önemli ölçüde doldurmuştur tespitini yapmak mümkündür.

Bütçesi Amerikan Kongresi tarafından belirlenen ve bir kamu kuruluşu olarak hizmet veren Amerika Birleşik Devletleri'nin tek devlet müzesi olan Smithsonian müzeleri, ülkede müzeciliğin, bilimin ve ulusal kültürün gelişmesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Yinede Smithsonian Enstitüsü'nün başarısının devlet-özel sektör ortaklığı olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Smithsonian Enstitüsü, klasik tarzda ve evrensel vurguları hedefleyen Avrupa müzelerinin aksine, Amerikan ulusal kimliğinin inşası için önemli bir çaba sarf etmiştir. Smithsonian müzeleri, Amerika Birleşik Devletleri'nin; siyasi, askeri, ekonomik, sanatsal, kültürel, tarihsel, gündelik, etnik, dinsel, doğal ve daha birçok alanda elde ettiği başarı ve başarısızlıkları gelecek kuşaklara ve tüm dünyadan gelen ziyaretçilere aktarma misyonuyla hareket etmektedir. Kurulan 19 müze, 9 araştırma merkezi ve bağlı kuruluşlar ile bunların elindeki sayısı yüz milyonlarla ölçülen değerli koleksiyonlar, hedeflenen çalışmanın başarı düzeyini ortaya koymaktadır. Tezde bu alandaki Enstitü'nün varlığı ve çalışmaları ayrıntılı olarak ele alınarak incelenmiştir.

Dünyanın en çok ziyaretçi ağırlayan müze kompleksleri arasında yer alan Smithsonian Müzelerinin, 2018 yılı Haziran ayı sonuna kadar olan dönemde ziyaretçi sayıları şu şekildedir: Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi ve Ulusal Portre Galerisi 1,6 milyon, Ulusal Afrika Amerikan Tarihi ve Kültürü Müzesi 1,5 milyon, Ulusal Afrika Sanatı Müzesi 100 bin, Ulusal Hava ve Uzay Müzesi 4,3 milyon, Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Steven F. Udvar-Hazy Merkezi 1,2 milyon, Amerikan Tarihi Ulusal Müzesi 2,9 milyon, Amerikan Kızılderili Ulusal Müzesi (Washington, DC) 824 bin, Amerikan Kızılderili Heye Merkezi Ulusal Müzesi (New York City) 294 bin Anacostia Topluluk Müzesi 28 bin, Sanat ve Endüstriler Binası 18 bin, Cooper Hewitt, Smithsonian Tasarım Müzesi 222 bin, Hirshhorn Müzesi ve Heykel Bahçesi 605 bin, Ulusal Doğa Tarihi Müzesi 3,7 milyon, Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi Renwick Galerisi 539 bin, S. Dillon Ripley Merkezi 92 bin, Smithsonian Enstitüsü Binası, "Kale" 788 bin, Arthur M. Sackler Galerisi 110 bin, Freer Sanat Galerisi 224 bin, Ulusal Posta Müzesi 402 bin, Ulusal Hayvanat Bahçesi 1,2 milyon kişi¹⁶⁵.

Smithsonian Enstitüsü müzelerinin 2018 ziyaretçi sayısı 20,7 milyon kişi. 2017 yılı ziyaretçi sayısı 30 milyon, 2016 ziyaretçi sayısı 30,2 milyon, 2015 ziyaretçi sayısı ise 28,2 milyon olarak kaydedilmiştir¹⁶⁶.

---

¹⁶⁵ Ziyaretçi İstatistikleri, <https://newsdesk.si.edu/about/stats>, 21.07.2018.

¹⁶⁶ Ziyaretçi İstatistikleri, <https://newsdesk.si.edu/about/stats>, 21.07.2018.

Smithsonian müzeleri, dünya müzeciliğinde geleneksel anlayışa karşı modern müzecilik anlayışının ortaya çıkışı ve gelişmesinde önemli bir işleve sahiptir. Müzelerin gezilip görülecek eğitim odaklı deneyim alanları olmasının yanı sıra, ulusun ve uluslar arası ziyaretçilerin yaygın bir eğitim alanlarına dönüşmesinde, Smithsonian geleneğinden gelen müze yöneticilerinin çalışmalarının büyük bir payı bulunmaktadır denilebilir.

Smithsonian Enstitüsü, yarattığı bilimsel ve sanatsal birikimle organik bir yapıya sahiptir.

Amerika Birleşik Devletleri ve dünyanın diğer ülkelerini kültürel anlamda etkileyebilmek için, önemli bilimsel ve sanatsal projeler ortaya koymaktadır. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu onlarca ülkede yüzlerce müze, Smithsonian müzeleriyle ortak projeler ve sergiler düzenlemektedir. Yarattığı bilimsel ve sanatsal birikimi araştırmacıların hizmetine de sunan Enstitü, tüm dünyadan araştırmacı ve bilim insanlarının projelerine fonlar ve burslarla katkı sağlamaktadır.

Smithsonian Kurumsal Kimliği ile, ülkedeki ulusal simgesel tarihi yapı olarak algılanan taşınmaz kültür varlıklarının yıkımdan kurtarılmasında, restorasyonunun yapılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında da önemli bir rolü bulunmaktadır.

Smithsonian Kurumsal geleneği, Amerikan ulusunun şekillenmesinde de önemli bir rol oynamıştır. Özellikle, Amerika Birleşik Devletleri'nin kuruluşundan itibaren ülkenin en önemli sorunları arasında yer alan halklar arasındaki eşitsizlikler ve ırkçılık gibi konularla mücadelede Smithsonian Enstitüsü'nün bilimsel, sanatsal ve kültürel çalışmalarının önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Özellikle Afrika ve Asya kökenli Amerikan kültürüne yönelik müzeler, sergiler ve eğitim programlarının, bu kültürlerin Amerikan tarih ve kültürüne yaptığı katkıyı vurgulaması, bu alandaki önemli örnekler arasında gösterilebilir. Farklı etnik ve dinsel gruplardan oluşan Amerikan ulusunun birlik ve beraberliğinin sağlanmasında Smithsonian geleneğinin etkisinin büyük olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Smithsonian müzeleri, yarattıkları ekonomik model ile de itibarıyla de farklı bir yere sahiptir. Müze ve galerinin ücretsiz olarak gezilebildiğini belirtmek gerekmektedir.

Smithsonian Enstitüsü Sekreterliği, kurumun mali ihtiyaçlarını Amerikan Kongresi'nin ayırdığı merkezi bütçenin yanı sıra, sayıları binlerle ölçülen hayırseverler ve sponsor şirketler aracılığıyla karşılamaktadır. Aynı zamanda, gönüllülük esasıyla yürütölen çalışmalarla emeklilik sonrası destek sağlanmakta emekli personellede Esin Atıl da olduğu gibi kurumsal yapıdan ıkartmamaktadır. Böylece kurumun personel yükünün hafifletilmesi ve bilimsel çalışmaların toplumu kapsayacak şekilde yayılmasını sağlamıştır.

Yukarıda belirtilen özellikleriyle Smithsonian Enstitüsü'ne bağlı müzelerin dünya müzeciliğine önemli bir katkı sağladığı öncü olduğu görölmektedir. Enstitü müzeciliğinin en iyi işletildiği kurumlardan biridir. Amerika Birleşik Devletleri'ne özgü bir müzecilik modeli oluşturduğu ortadadır. Gerek Türkiye, gerekse diğer ölkelerin bilim insanları tarafından, Smithsonian müzeciliği önemli bir modeldir. Koleksiyonunda bulunan kültür varlıkları, gerek kullandığı taşınmaz kültür varlıkları, gerekse sergi, program ve atölye çalışmaları, gerek kuruluş tarihçesi, gerekse yönetim modeli ve anlayışı itibariyle Türkiye'deki müzeciliğin geliştirilmesi için, doğrudan model olarak alınabilir.

Bu alışmada, Amerika Müzeciliğinin Tarihi gelişimi ve Smithsonian Müzelerinin bağlı bulunduğu Smithsonian Enstitüsü araştırılmıştır.

Tezin birinci bölümünde Amerikan Müzeciliğinin gelişimi anlatılmıştır. ABD müzeciliğinin başlangıcı, beslendiği kaynaklar, ölkedeki müzeciliğin yeri ve önemi anlatılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Smithsonian Enstitüsü gelişim tarihi, kurucusu, kaynakları, bütçesi anlatılmıştır:

Enstitünün 16 müzesi tek tek ele alınarak incelenmiştir. Yapıları, bütçeleri, kuruluş amaçları ve hedefleri açıklanmıştır.

Tezin üçüncü bölümünde küratörlerle kavramı incelenmiştir. Bu kavramlar müzeler, koleksiyonlar, sergileme açısından çok önemlidir. Küratör eser seçiminde sergi düzenlemesinde oldukça önemlidir.

Dördüncü bölümde Enstitünün misyonu, vizyonu,kadro yapısı irdelenmiştir.

Beşinci ve son bölümde 16 Enstitüden biri olan Freer Sanat Galerisi uzmanlarından Esin Atıl, Louise Allison Cort küratör olarak incelenmiştir.Bu galeri 224 bin ziyaretçi sayısı ile 2018 yılında rekorlara imza atmıştır.

Bu tez Amerikan Müzecilik Sisteminin içinde yer alan ve tek önemli örnek olan Smithsonian Enstitüsü müzelerini araştırmayı hedeflemiştir. Sonuç olarak bu enstitülerin müzeleri tesbit edilmiş, ayrı ayrı fiziki yapıları anlatılmaya çalışılmıştır.

Smithsonian Enstitü modelinin Türkiye müzelerinden örnek olarak İstanbul Üniversitesi'ne bağlı kurulmuş müzelerde de enstitü modeli işleyiş ve organizasyonu model alabileceği düşünülebilir ve bu konu değerlendirilebilir. Böylelikle üniversite müzeleri için enstitü modeli bir yapı kurlumaya başlanmış olacak ve en az enstitü müzeleri örneklerinde olduğu kadar ziyaretçiye ulaşmış olunabilecektir.

Bu tezin Smithsonian ve Amerikan müzeciliğinin bundan sonra oluşturulacak araştırmalara sonra oluşturulacak araştırmalara çeşitli açılardan kaynak olması dileğimle.

KAYNAKÇA

- Alexander, P.E. & Alexander, M.: “Museums In Motion: An Introduction to the History and Functions of Museums Second Edition”, **American Association for State and Local History Book Series**. Altamira Press, 2008.
- Antmen, A.: “Küratörün Ne Olduğunu Neden Tartışıyoruz?”, **Sanat Dünyamız**, 81, 2001.
- Artun, A.: “Müzecilikte Kamusalığın Kaynakları ve Özel Müzeler”, **21-27 Mayıs 26. Müzeler Haftası Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik 1 Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Ankara: VEKAM, 2008, 97-103.
- Artun, A.: **Sanat Müzeleri 1**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2006.
- Atıl, Esin: Temmuz 2016 Washington DC Amerika’daki evinde misafir olarak kendisi ile Smithsonian Enstitüsü çalışmaları ve Amerikan müzeciliği hakkında bilgiler aldım.
- Başaran, C.: **Arkeolojiye Giriş I-II**, 2. Baskı, Erzurum: Aşiyen Kitabevi, 1995.
- Bendixen, P.: “Skills and Roles: Concepts of Modern Arts Management”, **International Journal of Arts Management**, 2000, 2(3), 4-13.
- Brenson, M.: “The Curator's Moment”, **Art Journal** 57, Winter, 1998.
- Casely-Hayford, Augustus (Gus): “Africa: Augustus (Gus) Casely-Hayford Named Director of National Museum of African Art”, **allafrica**, SyndiGate Media Inc. Basın Bülteni, Washington 27 Eylül 2017, <https://allafrica.com/stories/201709270990.html>, 11.11.2018.

- Cort, Louise: 2018 yılı Temmuz ayında Kendisi ile mail yolu ile iletişime geçerek Freer Sanat Galerisi ve Smithsonian Enstitüsünde ki çalışmaları hakkında bilgiler aldım.
- Crellin, Peter T.: **Discipline of Beauty The Modern expression of modern Craft**, Corcoran Collage of Art and Design, Washington DC, 2013.
- Erbay, F.: "Müzelerde Alternatif Yapılanmalar, Kent ve Toplumsal Tarih Müzelerinin Yönetimi", **Kent, Toplum, Müze Deneyimler Katkıları**, Burçak Madran (ed.) İstanbul: Tarih Vakfı 100. Yıl Yay., 2003, 52-57.
- Erbay, F.: "Müze Yönetiminde Pazarlama Felsefesine Yeni Yaklaşım", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, İstanbul: YTÜ Basın Yayın Merkezi: 1999c, 59-67.
- Erbay, F.: "Müzecilik Eğitiminin Gelişimi", **Anadolu Sanat**, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fak. Yay, 1997a, 56-61.
- Erbay, F.: "Müzelerin Eğitim ve Tasarım Atölyelerinde İnfomal Eğitim", **Millî Eğitim**, Sayı:214, Bahar/2017, 239-253.
- Erbay, F.: "Müzelerin Kurumsallaşmasında Yönetimsel Farklılıklar", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, İstanbul: YTÜ Basın Yayın Merkezi, 1999a, 21-33.
- Erbay, F.: "Sanat Kurumlarında Finansal Kaynak Araştırması ile İlgili Öneriler", **Anadolu Sanat**, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fak. Yay., 1997b, 44-49.
- Erbay, F.: "Uluslararası Düzeyde Devlet Otoritelerinin Müzelerdeki Etkisi", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**, İstanbul: YTÜ Basın Yayın Merkezi, 1999b, 33-45.
- Erbay, F.: **Müze Yönetimi Kurumsallaştırma Çabası**, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayını, 2009.
- Erbay, M.: "Sanat Eğitiminin Önemi", **Anadolu Sanat Dergisi**, 1999, 7: 50-65.

- Erbay, M.: “The Importance of Using New Technology in Museums”, **In Caring and Sharing: The Cultural Heritage Environment as an Agent for Change** (pp. 325-335). Cham: Springer, 2016.
- Erbay, M.: “Yeni Nesil Teknolojiler ile Müzelerde Eğitim”, **Milli Eğitim Dergisi**, 2017, 46, 255-268.
- Finley, James J.: **The Postage Stamp Program of The United States Government: Administrative Aspects**, American University, ProQuest Dissertations Publishing, 1962, 6204112, 1.
- Glazer, Lee ve Meyer, Amelie: **Charles Lang Freer A Cosmopolitan Life**, Freer Galley of Art Smithsonian Institution Washington DC. 2017
- Gökçe, B.: “Müzelerin Yönetim Anlayışında Meydana Gelen Değişimler”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2014, 18(2), 217-227.
- Graham, B. & Cook S.: **Rethinking Curating**, London: The MIT Press, 2010.
- Hooper, Eilean: **Greenhill-Museums of Shaping of Knowledge**, NewYork Routledge, 1992.
- İnel, B.: “Amerika Birleşik Devletlerinde, Sanat Müzelerindeki Sanat Etkinlikleri, Koruma ve Onarımla İlgili Periyodik Çalışmalar ve Sergilemedeki Planlamalar, 4. Müzecilik Semineri Bildiriler, 1998, 24-29.
- Joanne, M.: A Modest Show of Arms: Exhibiting the Armed Forces and the Smithsonian Institution 1945-1976” **The George Washington Universty Washington DC. Colombian School of Arts and Sciences**, Doktora Tezi, Gernstain London, 7 Ocak 2000 6.
- Keleş, V.: “Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2003, 2, 1-2.

- Konukçu, İ.: “Batıda ve Türkiye’de Sosyal Yaşam ile Şekillenen Koleksiyonlar ve Müzeciliğe Yansımaları”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2007, 1(23), 241-258.
- Lenhoff, Linda: **Saint Mary’s Collage of Californai**, 01 Ekim 2018, <https://www.stmarys-ca.edu/margaret-salazar-porzio-speaks-to-history-department-about-diversity-in-smithsonian-exhibits>, 04.11.2018.
- Maleuvre, D.: **Museum Memories**, California: Stanford University Press, 1999.
- Mauries, P.: **Cabinets of Curiosities**, London: Thames and Hudson, 2002.
- Moresi, Michele Gates: **Exhibiting Race Creating Nation: Representations of Black History and the culture at the Smithsonian Institution (1895-1976)**, The George Washington University, Doktora Tezi 2003, 3.
- Okan, B.: “Günümüzde Müzecilik Anlayışı”, **Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi**, 2015, 5(9).
- Özgan, R.: **Roma Portre Sanatı 1**, 978-605-4701-15-5. Ege Yayınları, 2013.
- Pollitt, J.J.: **The Art of Rome c.753 B.C.- A.D.337**, Cambridge: Sources and Documents, 1983.
- Rabinovitz, Leslie Rene: **The institutional history of the Hirshhorn Museum and Sculpture Garden**, Smithsonian Institution, Washington, D.C., 1965-1974, University of Southern California, Doktora Tezi, 1996.
- Redman, Samuel J.: “Impossible appraisals: art, anthropology, and the limits of evaluating museum collections in the mid-twentieth century United States”. **University of Massachussets Amherst/ The Museum Review**, Volume:3, Number:1 2018, 5.
- Rutledge, S.H.: **Ancient Rome as a Museum (Power, Identity and the Culture of Collecting)** Oxford, 2012.

- Shaw, W.M.K.: **Osmanlı Müzeciliği, Müzeler, Arkeoloji ve Tarihin Görselleştirilmesi**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2004.
- Simavi, Zeynep: Freer Sanat Galerisinde Uzman olarak görev yapan Zeynep hahım ile 2016 Temmuz Washington DC seyahatimde kendisi ile kontak kurup buluşarak Smithsonian Enstitüsü ve Freer Gallery hakkında bilgiler aldım.
- Smithsonian Institution: **Official Guide to Smithsonian**, 3rd Edition 2009.
- Stearns, Raymond Phineas: “For more on the colonial relationship between American and European science”, Science in the British Colonies of America, Urbana: University of Illinois Press, 1970 aktaran: Michael Francis Conlin, **Science Under Siege: Joseph Henry’s Smithsonian, 1846-1865** in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in History in the Graduate College of the University of Illinois at Urbana-Champaign, 1999.
- Turak, Ö.: “Eski Roma Uygarlığı ve Heykel: Yağma–Koleksiyonculuk”. **Tuba-Ar**, 2017, 21(2).
- Uçankuş, T.: **Bir İnsanlık ve Uygarlık Bilimi Arkeoloji**, 1. Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2000.
- Vargün, Ö.: “Sanat Yönetimi ve Küratörlük”. **Yıldız Journal of Art and Design**, 2015, 2(2), 27-51.
- Vermeule, C.: “Greek Sculpture and Roman Taste”. **The Purpose and Setting of Greaco-roman Art in Italy and The Greek Imperial East**. Ann Arbor, 1977.
- Yaraş, A.: “Çağdaş Müzecilik Yolunda Devlet Müzelerinde Çalışan Müzecilerin Sorunları”, **Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III, Bildiriler**, 1996, 64-70.
- Yücel, E.: **Türkiye’de Müzecilik**, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1999.

Art and Industrial Building, <https://siarchives.si.edu/history/featured-topics/baird/bairds-dream-introduction>, 06.07.2018.

Charles Lang Freer, <https://www.freersackler.si.edu/about/#freer>, 21.07.2018.

Donald W. Reynolds, Center for American Art and Portraiture, <https://americanart.si.edu/about/history>, 06.07.2018.

Freer Gallery of Art, <https://www.freersackler.si.edu/>, 06.07.2018.

Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, <https://hirshhorn.si.edu/timeline/>, 06.07.2018.

<http://icomturkey.org/tr/>, 15.11.2018.

<http://www.usnewswire.com>, 02.12.2018.

<https://www.amnh.org/our-research/richard-gilder-graduate-school/school-overview>, 15.05.2018.

<https://www.britannica.com/topic/Smithsonian-Institution>, 28.10.2018.

<https://www.citywalkingguide.com/washingtondceastmall/artsandindustriesbuilding>, 02.12.2018.

https://www.si.edu/osp/general_information/vision.htm, 24.06.2018.

<https://www.si.edu/strategicplan#page-hero-anchor>; 24.06.2018.

<https://www.smithsonianmag.com>, 21.08.2018.

Liderlik: Lonnie G. Bunch III Kurucu Direktör, <https://nmaahc.si.edu/about/leadership>, 21.07. 2018.

National Air and Space Museum, <https://airandspace.si.edu>, 06.07.2018.

National Museum of African Art, <https://africa.si.edu/about/>, 06.07.2018.

National Museum of American History, <http://americanhistory.si.edu/museum/mission-history>, 06.07.2018.

National Museum of American History, https://naturalhistory.si.edu/onehundredyears/brief_history.htm, 06.07.2018.

National Museum of the American Indian, <https://siarchives.si.edu/history/national-museum-american-indian>, 06.07.2018.

National Portrait Gallery, <http://npg.si.edu/about-us/history>, 19.07.2018.

Renwick Galerisi, <https://americanart.si.edu/about/history/renwick-architecture>, 20.07.2018.

Smithsonian Afrikalı Amerikan Tarihi ve Kültürü Ulusal Müzesi, <https://nmaahc.si.edu/about/museum>, 20.07.2018.

Smithsonian Amerikan Sanat Müzesi, <https://americanart.si.edu/about>, 19.07.2018.

Smithsonian Enstitüsü Binası – Kale, <https://siarchives.si.edu/history/smithsonian-institution-building-castle>, 21.07.2018

Smithsonian FISCAL Year 2018, (2017). “Smithsonian Enstitüsü Mali Yıl 2018 Kongreye Bütçe Gerekçesi”. Amerika Birleşik Devletleri Kongresi Tahsis Komitelerine Sunulan Rapor, https://www.si.edu/sites/default/files/about/fy_2018_cjb_linked_table_of_contents.pdf, 21.07.2018.

Smithsonian Institut, <https://www.si.edu/about>, 05.07.2018.

Smithsonian’da Çalışmak, <https://www.si.edu/OHR/workingsi>, 21.07.2018

Smithsonian’da Çalışmanın Yararları, <https://www.si.edu/OHR/benefits>, 21.07.2018.

Smithsonian'da çalışmak: Müze müdürü-Küratör, https://www.si.edu/OHR/workingsi_curator, 21.07.2018.

Smithsonian Stratejik Plan(2022) <https://www.si.edu/strategicplan#page-hero-anchor>; 24.06.2018.

Smithsonian Vizyonu Genel Bilgi [bihttps://www.si.edu/osp/general_information/vision.htm](https://www.si.edu/osp/general_information/vision.htm), 24.06.2018.

Ulusal Hava ve Uzay Müzesi Tarihçe, <https://airandspace.si.edu/history-0>, 21.07.2018.

Ulusal Posta Müzesi, <https://postalmuseum.si.edu/about/history-of-the-smithsonian-national-postal-museum.html>, 06.07.2018.

Ziyaretçi İstatistikleri, <https://newsdesk.si.edu/about/stats>, 21.07.2018.

Esin Atıl: Temmuz 2016 Washington DC Amerika’daki evinde misafir olarak kendisi ile Smithsonian Enstitüsü çalışmaları ve Amerikan müzeciliği hakkında bilgiler aldım.

Louise Cort: 2018 yılı Temmuz ayında Kendisi ile mail yolu ile iletişime geçerek Freer Sanat Galerisi ve Smithsonian Enstitüsünde ki çalışmaları hakkında bilgiler aldım.

Zeynep Simavi: Freer Sanat Galerisinde Uzman olarak görev yapan Zeynep hahım ile 2016 Temmuz Washington DC seyahatimde kendisi ile kontak kurup buluşarak Smithsonian Enstitüsü ve Freer Gallery hakkında bilgiler aldım.